

ARGIA

MIREN AZKARATE

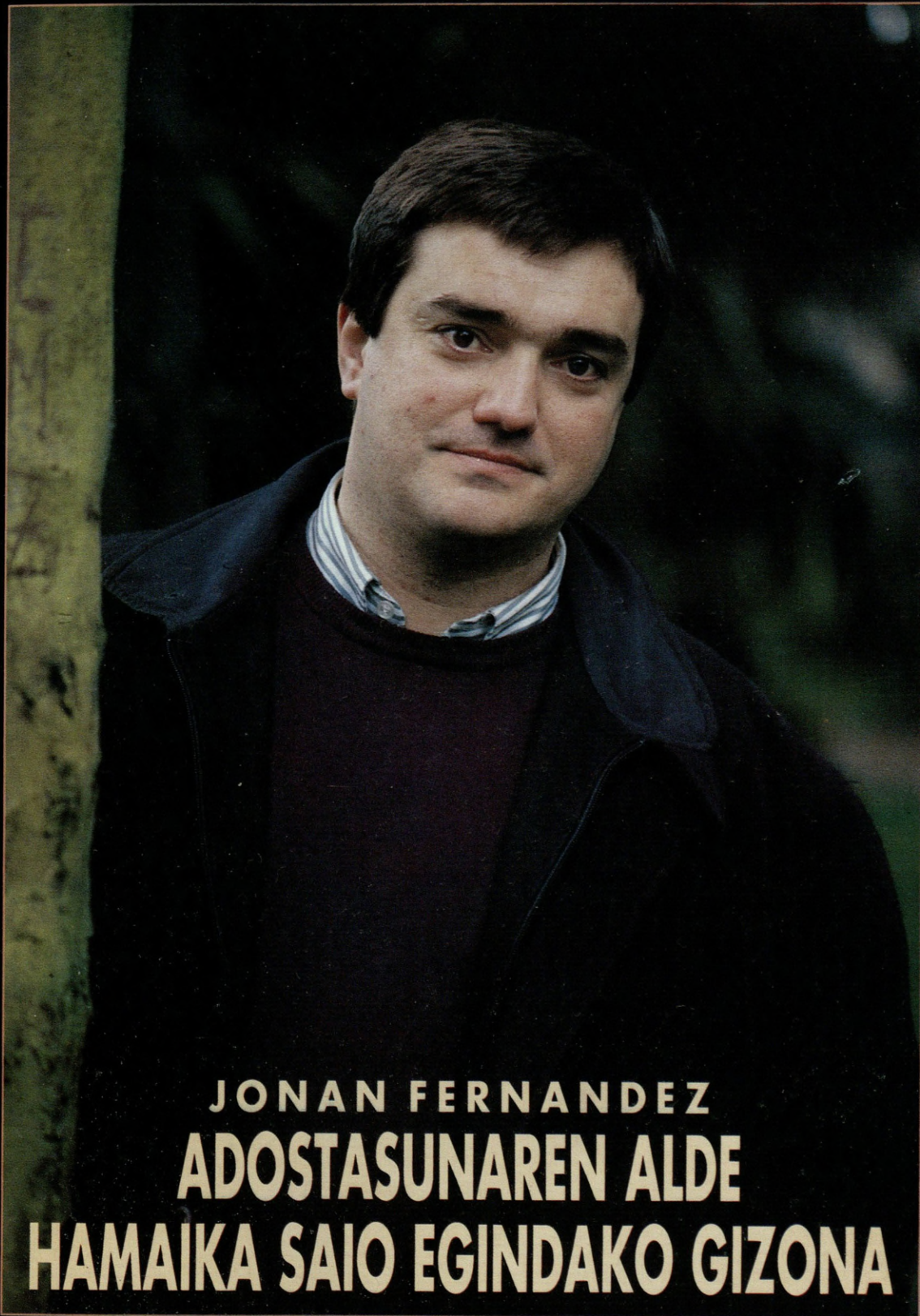
«Euskaltzaindiak
ospea eta
legitimazioa
baino, pertsona
langileak
behar ditu»

DOSSIERRA

**Euskal Herriko
parke naturalak;
egungo egoera**

LANGABEZI LAGUNTZA

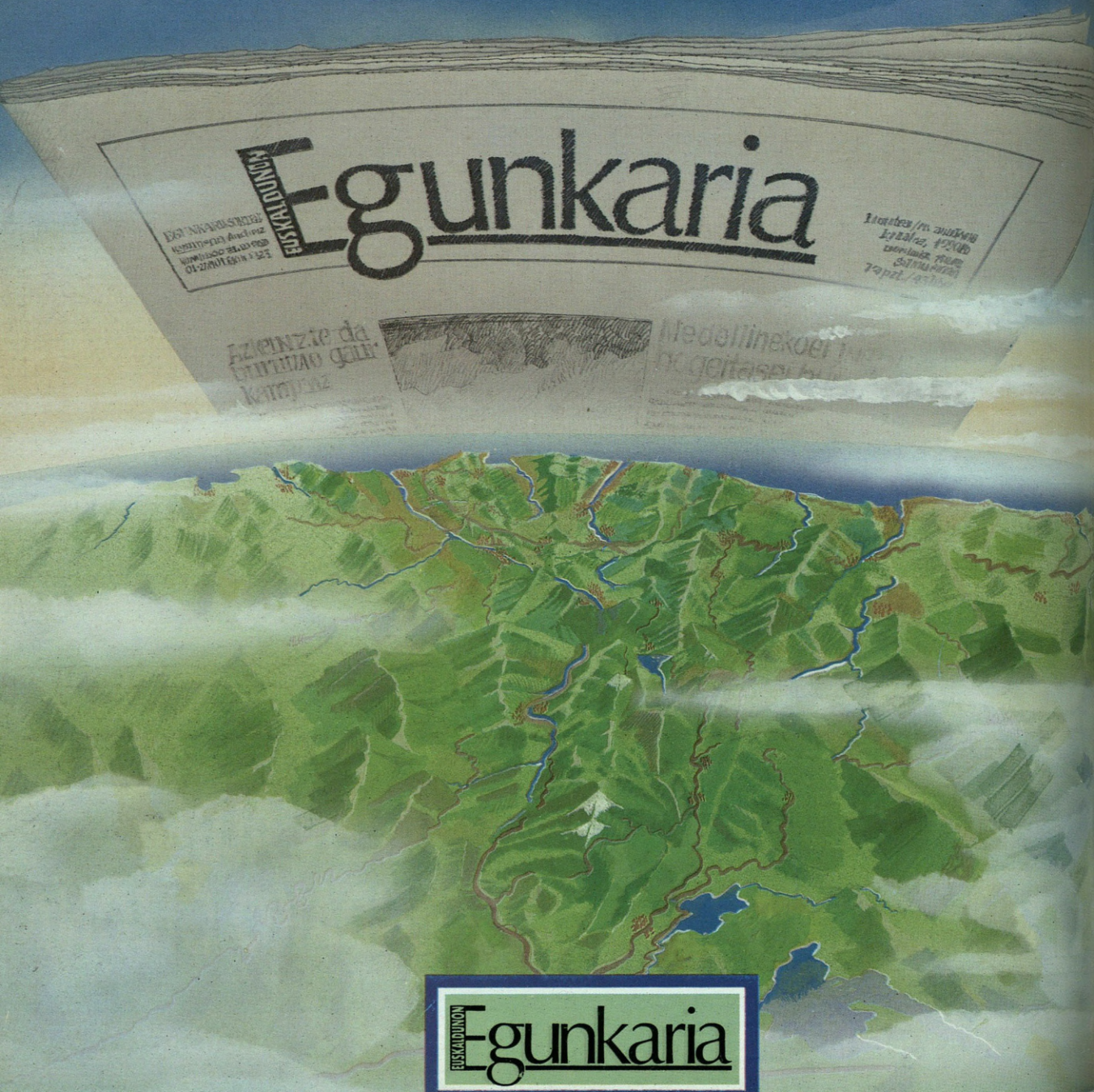
Sindikatuak greba
orokorrarekin
erantzungo diote
Gobernu
espainiarraren
murrizketari

**JONAN FERNANDEZ
ADOSTASUNAREN ALDE
HAMAICA SAIO EGINDAKO GIZONA**

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

EUSKAL HERRIKO

Egunkaria

Zaindariak eta zaunkalariak

EZ da gaurkoxea osabak kontatua. Artzaina zen gure osaba eta horrela ohi zituen banatu zakurrak: *zaindariak* eta *zaunkalariak*.

Zaindariak oso gutxitan egon ohi dira nagusiaren ondoan, beti ere, erne; *bi-ziak* deitu ohi zituen osabak. Hor ikusiko dituzu, arintxeago edota lasaixeago, artaldearen inguruetan, okerrik gerta ez dadin. Askotan ezta ohartu ere egin zakurrik eta artalderik denik ere. Noizetan, artxainarengana jiratxo, eta oso gutxitan jiratuko da eskutsik; dela lepagain aldean laztan gozo-gozoren bat, dela beretik jaki gozoren bat. Baina oso bakanetan ibiliko zaizu praka barrenak miatzen gehiago nahi duela adieraziz. Bai horratio, lehengo lekura itzuli, eta ezer gertatu ez balitz bezala segi.

Zaunkalariak, gehienetan, hor ikusiko dituzu nagusiaren albotik ezin bidalirik, beti ere, ogi gogorraren ziurtasunez; *goseak* deitu ohi zituen osabak. Eta mugimenduren bat egin bezain laster, dena zalaparta, lar-

daska, eta zauka-hotsa ugari. Inguruetan dena sesio; batetik artaldea, zenaren itxura izpirik barik, erabat sakabanaturik, bestetik, artzainaren ezinegona, altxatuko zizun makila edota besoaz zerbait botatzeko keinadea egitekorainoxe —baita bota ere zerbait iza- nez gero—, eta beti ere, mihia hortzek estutzen. Eta zenbait ardik —beterano-txoena—, jeneroa piska bat ezagutu ostean baita aurre egin ere, inongo kulparik gabe gainera. Inguru guztietan, putza eta estula, hitz bitan esateko. Hala ere, ogi gogorra ziurra. Batzutan —gehiago merezita ere— ez zitzaizkion faltako hitzetik eta begiradatik zorroztasunik.

Gure osaba joan bai, baina irudia nirekin geratu, ordea. Hala, bada, koxkortua eta gerotxoago ere, kuadro berbera agertzen zitzaidan etxezain egon ohi diren zakurrak ikusi bezain pronto. Eta osabaren hitzak euri-zaparrada bailiren: «motzean ez zegok gauza onik, motzak baizik».

Helduaroen gaudela eta, bada antzarik; hori bai, erabat dotoretua: dela lepoko,

dela apaingarri eta abar. Beti ere, lepokoaren itxura neurri.

Oharra: Bizkaia aldean, *motz* eta *itsusik* esangura berbera dute.

Pello Sarriegi
(Barrika)

Euskitze, ilustratu ezjakina

ZORTZIKO txikian iaioa den Euskitze, bestelako itxurarik ematen badu ere, ezjakin galanta dugu. Eta, are okerrago, lotsaren arrastorik ez du, akaso bere burua askotxo maite duelako edota ezagun izateak edozer esateko eskubidea ematen diola uste duelako.

ETAren komunikatuez hitz egin zuen, baina begibistan dago, ez ditu sekula irakurri; izan ere, berak esaten duenaren kontra, azken urteotan erakunde armatuaren agiri gehientsuenak euskaraz idatziak izan dira.

Barne dokumentuez ere aritu zen, lotsagabeki. Jakin beza, berorrek, handiki horrek, poliziak harrapatu eta ezagutzera eman ditue-

nak, bere burua euskalduntzat jotzen dituen instituzio askotxorenak ez bezala, elebidunak direla, euskara hutsezkoak ez direnean.

Bestalde, Txelisi edozein akusazio leporatu aurretik, bera ezagutzen duten euskaltzaleei galdetzea komeniko litzaioke Euskitze orojakileari.

Hobe luke bere lantegian, ETBn alegia, euskara nabarmenki ematen ari den atzerapausoei aurre egitea.

Izan hadi apalago, motel!

Euskaltzale bat
(Andoain)

Oharra

JOAN den asteko ARGIA, maiatzaren 3ko zenbakia alegia, berandu iritsi da banaketa gunetara eta ondorioz harpidedunen etxeetara. Arrazoia gure inprimategian egin ditugun hobekuntzak izan dira, makineria berria ekartzea medio. Bihoakio gure barkamen eskaera ARGIA normalean baino beranduago jaso zuen irakurleari.

ARGIA

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

(astekaria eta urtekaria jaso nahi ditut etxean)

IZEN-DEITURAK

HELBIDEA HERRIA

K.P. HERRIALDEA TEL

BANKU EDO AURREZKI KUTXA

SUKURTSALA SUKURTSAL zka

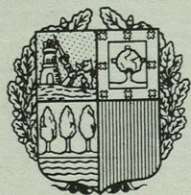
KONTUAREN ZENBAKIA

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne)

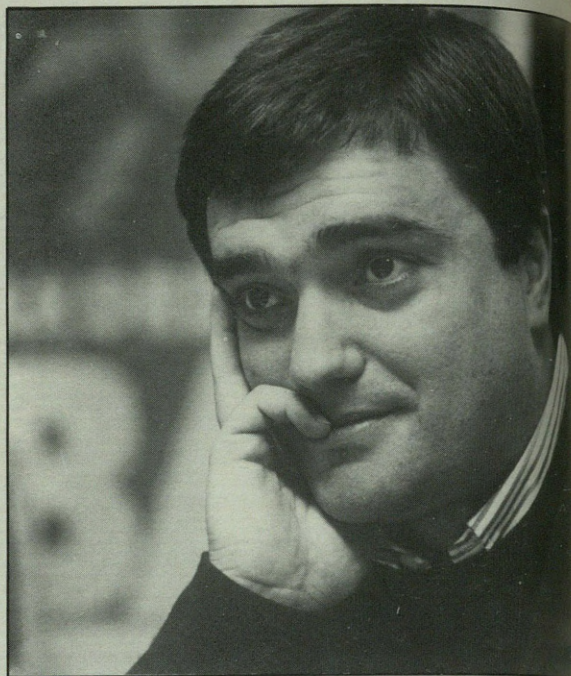
HEGO EUSKAL HERRIA
9.750 pezeta
IPAR EUSKAL HERRIA
640 libera
ESTATU ESPAINIARRA
9.750 pezeta
BESTE ATZERRIAK
12.800 pezeta
AIREZ
20.200 pezeta

N O N - Z E R

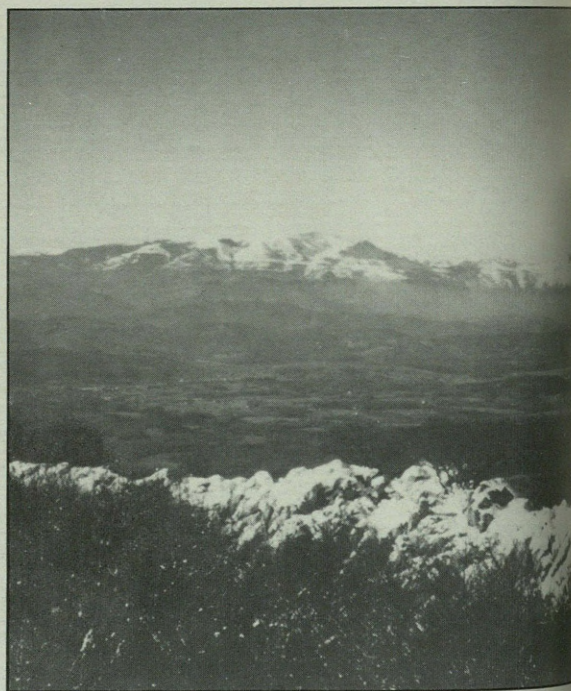
6. Politika kronika. IÑAKI ZUBIONDO.
8. Jonan Fernandez: adostasunaren alde hamaika kilometro egindako gizona. GARBIÑE UBEDA.
12. Politika ttanttakea.
14. Nazioarteko kronika. LUKAS MARTINEZ.
16. Amir Abderraman Vus'Musi Zwane, buruzagi zulu: «Independentzia lortu ezik, Hegoafrikako nazioak borrokara berritzuliko dira». XABIER LETONA.
18. Nazioarte ttanttakea.
20. Miren Azkarate: «Euskaltzaindiak ospea eta legitimazioa baino, pertsona langileak behar ditu». MYRIAM GARTZIA.
26. Langilegoaren onerako? AMAGOIA IBAN.
31. Parke naturalak, teoria eta praktika uztartu ezinean. J.M. UGALDEA.
39. Hiriko tribuetan barrena. ALBERTO IRAZU.
42. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.
44. Koldo Izagirrek zuzendu du «Off-eko maitasuna» luzemetraia. Pantailan dago jadanik urrutiko maitasunen filmea. JOXI GOIKOETXEA.
48. Xabier Lopez-Mendizabal, «Amerika eta Euskaldunak» batzordekoa. «Amerikan, Expo gisako gauzak zuriei bakarrik interesatzen zaizkie». JOXEMI SAIZAR.
50. Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.
52. Kultura ttanttakea.
54. Astegiroa.
63. TXT.
66. Autobidearen irtenbidea Nafarroan, etorkizuneko erreferentzia. BITTOR AIERDI.

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

POLITIKA: Irurtzun-Andoain autobidearen aferak egin da ospetsu Jonan Fernandez, baina 29 urteko gazte honek istorio luze du kontatzeko. Alderdi gizonen errespetoa irabazi duen honen aldetik etorkizuneko politikaria dela esan izan da. Jonan Fernandezek perfila eta aurrera begira dituen proiektuak politikako orrialdeetan./8

DOSSIERRA: Gaur egun, Euskal Herria osoan, babestutako bi parke natural besterik ez daude. 1992 eta 1996 urteen artean zirela parke natural berri izango dira EAEn, eta Nafarroako Gobernua beste hiru izendatzeko prest azaldu da. Talde ekologistek proiektu hauek errezeluz ikusten dituzte, ez bait daukate hain argi nolako eragina egingo ote diren./31

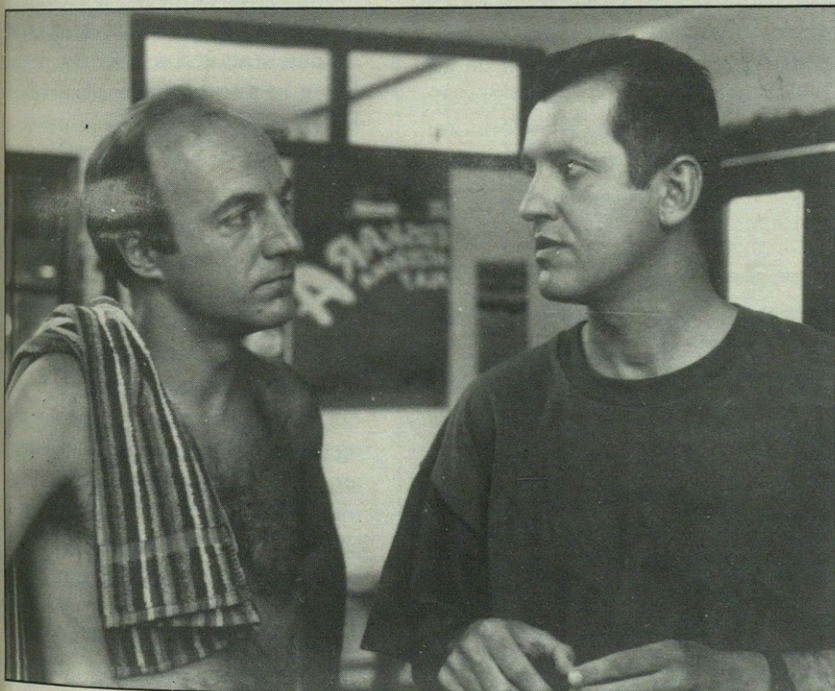

MIREN AZKARATE:

Euskaltzain oso berria dugu Miren Azkarate. Hau lortu duen lehen emakumea da, baina berak dioenez hori ez da garrantzitsua. Donostiarra, 1979an sartu zen Euskaltzaindian, eta ordutik hona gogor ekin dio lanari. Badirudi gaur egun lan horren fruituak jasotzen ari dela. **/20**

LANGABEZIA: Ministroen Kontseilua eta Kongresuaren onespenezekin, aurrera doa Gobernu espainiarrek aurkezturiko Bateratasun Plana. Aldaketa ugari ezartzen ditu plan honek, langabezi laguntzak kobratu ahal izateko batez ere. Sindikatuak ez daude ados neurri hauekin. **/26**

ZINEMA: «Off-eko maitasuna», Trenbideko Filmeak etxeak ekoiztutako bigarren luzemetraia, Hego Euskal Herriko lau hiriburuetan estreinatu da. Koldo Izagirrek zuzendu duen lehen filme luze honetako protagonistak, Mónica Molina, Patxi Bisquert eta Fernando Guillén Cuervo dira. Errodaia, soinu zuzenez, pertsonaien jatorrizko hizkuntza errespetaturik burutu zen. **/44**

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

Argia egiten dugu:

Donostian: Eñaut Apaolaza, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Joxi Goikoetxea, Josu Landa, Ritxi Lizartza, Juan Jose Petrikorena, Patxi Sarriegi, Garbiñe Ubeda, Aitziber Yarza.

Bilbon: Joseba Azpeitia, Jose Mari Egaña, Myriam Garcia, Xabier Letona, Ermiñe Madariaga, Sabino Madariaga, Amaia Nabaskues, Jon Olaizola, Xabier Zabaleta.

Iruñean: Iñaki Camino.

Iparraldean: Ixabel Etxeberria.

Gasteizen: Ismael Diaz de Mendivil, Jon Maia, Leire Lopez de Aberasturi, Igone Olarte, Estitxu Ugarte.

Kolaboratzaileak: Mikel Antza, Xabier Alegria, Edorta Arana, Xipri Arbelbide, Karlos Argiñano, Gorka Arrese, Patxi Azpillaga, Mikel Arrieta, Juan Mari Arzak, Mikel Asumendi, Jean Louis Davant, Enbido, Elhuyar, Xarlo Etxezarreta, Xabier Euzkitze, Luis Fernandez, Fernan Goñi, Andres Gostin, Jimu Iturralde, Juan Jose Lapitz, Xabier Lekuona, Xabier Lezeta, Emilio Lopez Adan, Mattin, Bego Montorio, Imanol Murua, Joxan Oiz, Eva Olaizola, Xabier Oleaga, Bota Punttuba, R. M. Sabaris, Joxemi Saizar, Carlos Santamaria, Jon Sarasua, Tala, Txillardegui, Iñaki Uria, Iñaki Uriarte, Asisko Urmeneta, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Argazkiak: Aitor Bayo.

Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

Infografia: Beñat Azurmendi, Iñaki Martiarena.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Ramuntxo Sagarzazu.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: 80-1963.

Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria. 114 Postakutxa Bilbo

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63.

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia eta Fotomekanika: ANTZA.

Etxabe, Urrutia, Arbeloa eta Kubati ez bait dira Arzalluz

CEUTAN berrogei egunez baraurik egon diren bost presoak piskanaka bizkortzen ari dira, joan den asteartean «Egin» egunkarian irakurri ahal izan dugunaren arabera. Espetxeko zuzendaritzarekin lotutako akordioak betetzen ari omen dira: patiora irten ahal izateko ez dute biluztu behar; bistaldietako minutu guztiak errespetatzen dira; ez dituzte jipoi-tzen; aurki bi modulotan bilduko omen dituzte bost presoak; funtzionarioek behar bezala tratatzen dituzte bai presoak eta bai hauen senideak ere bistaldietan, eta goizaldeko ordu-bietan ez dizkiete zeldak miatuko. Joxean Agirre, Jokin Aldanondo, Emiliano Biaña, Estanis Etxaburu eta

Carlos Gilek esker oneko hitzak izan dituzte preso sozialentzat, gose grebak iraun duen bitartean eskainitako laguntzagatik.

BAINA Ceutatik heldutako berriaren oihartzunak ez du luze iraun. Antzeko zerbaite eskatzen zuten 89tik honantz seigarren gose grebari ekin diotenek. Bi hilabete ere ez dira El Salto del Negroko presoek, 40 egunen buruan gose grebari uzten ziotela, espetxeko zuzendaritzak giza eskubiderik oinarritzkoenak errespetatuko zizkiela zin egin ondoren. Agindutako hitzak ez dira bete. Beraz, agintariek Midas Erregearen ipuinetik badute zer ikasi, Patxi Cabello, Iñaki

de Juana, Ander Errandonea, Esteban, Jon Gaztelumendi, Peit Guridi, Joxean Kortadi, Manu Muiños, Xabier Oregi, Edorta Salas, Jon Tapia, Daniel Vidal eta Jesus Zabarte ahuleziak garbitu behar lehen. Presondegiatako basaketa babesteko pasadizu eleganteagotzat asmatzeko etorririk ez bait dute.

GAUR egun gose grebak eta giza eskubideen bortxaketak baino oso handiagoa dute presoek lapurtutako gutunak. Presondegiatako egoerak larria salatzen duten presoek, beste bezala, hitzak grabatu egiten zaizkela eta idatzi egiten badute, irakurri egiten zaizkie gutunak. Baina onartu arte, hitzok ez dituzte, legearen kontra, komunikabideetara igorri, gure argitara ditzaten. Zirkioak baino ez bertsio handiagoak, barregarriagoak eskaintzen dituzte Etxabe, Urrutia, Arbeloa edo Kubatiren iritziek. Baina bat bere kontestutik ateraz gero, ez haiek esandakoa erdizka maltzur-riaz jarri gero.

Zer gertatuko litzateke Kubati, Arbeloa, Etxabe edo Urrutia preso den espetxeetako zuzendarien gutunak?

TERMINOLOGIA

Kristau. 1.— Kristoren erlijioan bataiatua izanik haren irakatsiak bizitzako eredutzat dituenak. Kristoren jarraitzailea. 2.— animalia ez dena, gizakia, pertsona: «biru ulertuko duen kristaurik ez dago».

Elizgizonak egun gorri daukate. Pantxoa Garat Ezpeletako erretoarek esan berri duen bezala: «Espainian izugarritzko kanpaina hasi dute apaizen kontra eta, Traviñoren axiloketaren bitartez, Eliza ukitu nahi dute». Setien apezpikuak ere, bere onetik aterata, makina bat azalpen eman behar izan du egunotan. Bat bera ere ez bait zaie barkatzen kristauetara. Gero eta jende gehiago ezkontzen den honetan, komunio garaia den honetan, bakea eta errespetoa hitzak hain entzunak diren honetan, Escribáren beatifikazioa hain modan jarri den honetan, apaizek kristautasunaren dotrina behin eta berriro justifikatu beharrean dira. Dirudienez, ETaren kontra dena bait da zilegi.

Aurtengo
Maiatzaren
Lehenean sindikatu
guztiak bat etorri
dira ekonomiaren
inguruko hainbat
puntutan, nahiz eta
kontzentrazio
bateratu baten
aldeko apostuak
huts egin duen.
Industri politika
mundu guztiak
kritikatu du, esan
beharrik ez dago. Eta
ez edonola. Soltxaga
jaunak, honez gero,
masailak gorrituta
beharko lituzke
euki. «Ministro»
maitatuen
rankingean

bigarrena dugu, oraingoz. Baina ez
zaio asko falta Corcueraen parera
heltzeko. Sloganak sortzen dituzten
langileek, egoera biziki larrian bizi
izanda ere, errimetan trebeak direla
eta umorerik ez dutela galdututa frogatu
dute: «Soltxaga enano, eres un
marrano», «Soltxaga conejo, queremos
tu pellejo»...

pribatuak argitaratuko balira? Zein
moduko lege-zigor asmatuko litza-
teke, demagun, Arzalluzek bere mai-
taleari esandako hitzak baten batek
grabatuko balitu, eta gero, esate ba-
terako, «El Diario Vasco» edo «El País»
egunkariak argitaratuko balituzte?
Erantzuna ez da zaila asmatzen.

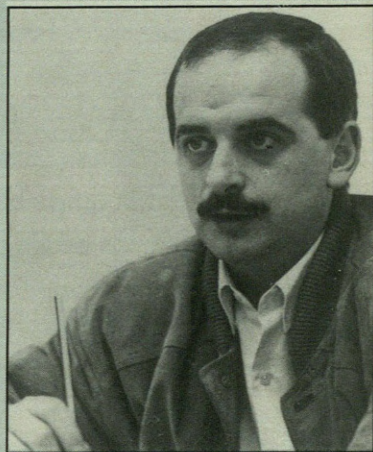
Eta Karlos Garaikoetxeak eta Txiki
Benegasek, eskubiderik preziatue-
netarikoa, intimitatearena alegia,
bortxatu zitzaizenean esandako guz-
tiak ahortzi egin al dituzte? Ez al dute
ezer esan behar? Ala erretolika guzti
hark haien zat bakarrik balio du?
ETAren kontra dena al da zilegi?

Iñaki Zubiondo

E R D I Z E R D I

Maltzagatik pasa behar

T**RIPAKO** minez igarotzen ditut Maltzagatik Eibar arteko kilome-
troak, autopistan barna. Tripak erakutsiz lehertuz doaz Eibarrek zituen
azken belardiak, antza denez tunelik ezagutzen ez duten injiniari eta
politikoek asmatutako bide berri bati esker. Astakeriak agian Bilbo-Behobia
autopistarekin bukatuko zirela amets egin genuen behin, gero berriz Oria
ibarra izango zela lehertuko zuten azken pajaraja. Lekunberritik Azpirotze-
rakoa ikusita norbaiti azkenean ez-
kutuan gordetako bonbilaren bat
biztuko zitzaizola pentsatu genuen
beranduago... Euskaldunok europar
baino espainolago garela ahantzia
genuen nonbait. Desarrolismoaren
kritika utopikoetan sartu gabe gure
lurra zabartegi orokor eta bidehuts
ikusi nahi ez dugunok ez dugu tri-
pakominez segi beste erremediorik.
Gerra zibilera ginderamatzen ate bat
itxi baino ez bait du egin San Lo-
rentzok. Eta ez da gutxi.

PELLO ZUBIRIA

«Egunkaria»ko zuzendaria

AILDE askotatik esan zen Irur-
tzun-Andoain autobidearen ebolu-
zioa beste zerbait inportanteago ba-
ten konponbideari begirako test bat
zela. «Beste zerbait» hori esan eta norberak interpreta beza: ETArek eta
Madrilen arteko negoziaketa, soluziobide negoziatua, biolentziazaleak
bergizarteratzeko ahalegina, biolentoen eta demokraten arteko erronka, eta
beste. Testa ez da erabat bukatua, baina horretan protagonismoa izan du-
tenek emaitzetan ikertzeari ekin beharko liokete. Mario Onaindiak bere
diagnostikoa eskaini digu, adibidez. «HBk onartu behar du terrorismoaren
soluziobide elkarriketatu edo negoziatua ez dela Estatutoarekin Lemoi-
zekin egin zen gauza bera egiteko, Leitzaranekin egindakoa egiteko baizik,
gehienez ere». Herri Batasunak esana bait zuen Lemoizkoa irabazita, Lei-
zarangoa konpondu ondoren Autodeterminazioarena izanen zela hurrengo
garaipena. Balantzeen ordua ere bada.

ETA-REN bukaera gainean omen dugulakoan, artikulua sail bat es-
kaintzen digu «El Mundo» egunkariak, eta horietako batean Mariano Ferre-
rrek etsipenari alternatiba bilatu nahi dio. ETArek eta Madrilen jarrera nu-
mantinistak gairatzeko irtenbide bat planteatzen du: «Batak eta besteak
euskal pupuluaren borondate burujabearen aurrean amore ematean datza
gakoa, ETAk hari entregatuko dizkio armak eta Estatuak harekin hasiko du
negotziaketa». Berak «hipotekarik gabeko etorkizuna» deitzen duen horre-
tarako oztupo handi bat dakus Marianok: «Ea herri honetako gehiengo
nazionalista gai ote den etorkizunerako denok onartu dezakegun propo-
samen amankomun garden bat egiteko. Hor datza arazoa, ez ETAn eta ez
Madrilen». Eta «euskal populua» definitzetik hasiko bagina? Guzti horri Mal-
tzagaraino joatea deitu zion duela hamaika urte hil zen Telesforo Monzonek.

Jonan Fernandez: adostasunaren alde hamaika kilometro egindako gizona

Autobidearen aferak egin zuen ospetsu. Euskal Herriko historiaren pasadizuetarik politenatariko baten protagonista izan den honek, gatazkaren azken txanpa berehala bukatzea nahiko luke, zazpi urteren buruan, honez gero garaia delakoan. Jonan Fernandezek, autobidearen kontuetan hasi aurretik pintore zen honek, proiektu handiak ditu aurrera begira. 29 urte besterik ez dituela, errespeto eta koherentzia handia aitortzen diote alderdi gizonak. Hona, etorkizuneko politikariaren perfila.

MERTXEREKIN

batera, Aresora bizitzera joan zenean jakin zuen Gipuzkoa eta Nafarroa lotuko lituzkeen autobidea egite-

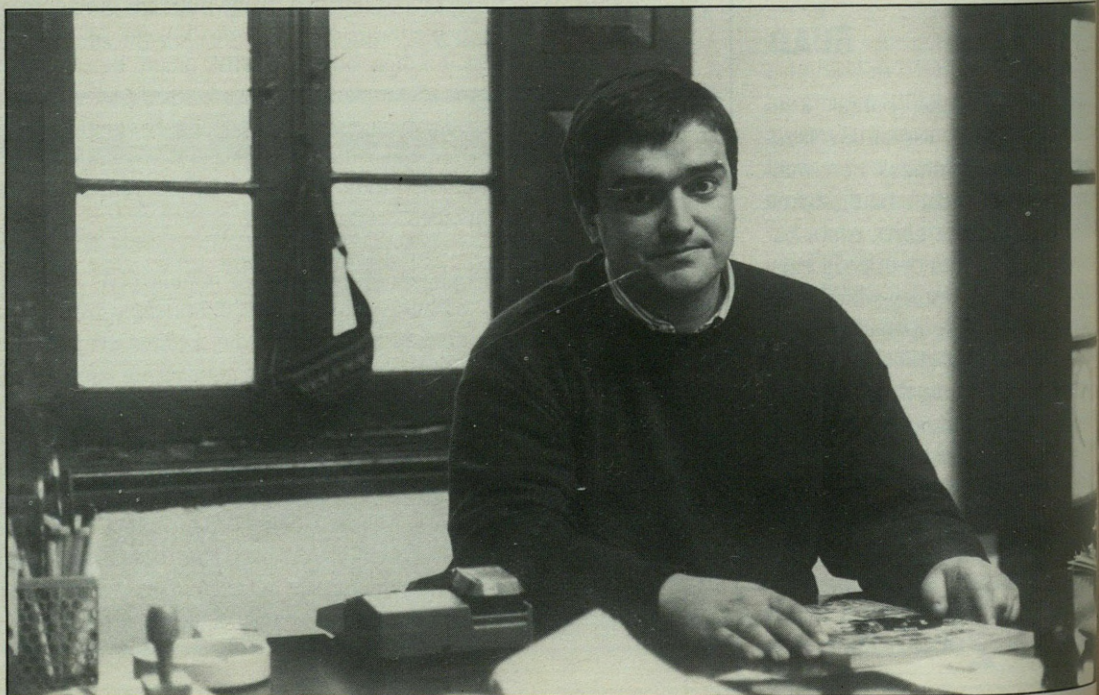
koak zirela. Eta, proiektuak zioena aurrera eramanez gero, Aresok eta beste hainbat herrik altxorrik prezia-tuenetariko bat galduko lu-

ketela. Hogeitahiru urte zitu-
tuen orduan. Urte hartan ezagutu zituen Trini eta Tomas artzaina, lagun min ar-
soarrak. Koadrilatxo harta-

tik sortu ziren autobidearen
kontra egiteko lehenengo
asmoak. Historiaren azken
aurreko kapitulua nola eta
noiz bukatu den ikusita pro-
radoxak badirudi ere, gero
hartan borroka instantia
tean irabaziko zutelakoan
ziren; «hain bait zen
bistakoa proiektua aurrera
ria butsa zela».

Jonan Fernandezek opo-
mismoak giblelekoak izan
izan ditu ondokoak. Auto-
bidearen kasuan, irtenbide
kontsentsuatuaren alde
inork pezetak bakar bat ere

Bost gose greba egin ditu bere bizitzan zehar; anti-militarista zenean lehenengo biak, eta Lurralde-arekin gainerako hiruak.

apostu egingo ez lukeen-
nean, kideek aurrera egingo
zutela agintzea lortu izan
du. Ez, bereziki, lagunak
komentzitzen zituelako,
baizik eta haren argumen-
tuei inork buelta ematen as-
matzen ez zuelako. Bere
oratoria dela eta, askok Ra-
moncín-ekin konparatu
izan dute, Vallecás-eko «Oi-
lasko frijituaaren erregeare-
kin». Diferentzia txiki bat
izango lukete, batek jatorri
punkia zuen bezala, bestea
nahikoa hippya izan da ga-
rai batean. Zentzu honetan,
askok pagatuko lukete bion
hitz jarioa neurtuko lukeen
mahaingurua.

Bost gose greba

Fernandezek filmeetako
zintzoaren papera berea
izatea lortzen du beti. Ha-
sieran 'zorigaitzoak' hare-
nak izanda ere, filmearen
azken sekuentzian ia
gehienek bakeak eginak di-

Jonan Fernandezek filmeetako zintzoaren papera berea izatea lortzen du beti ●

tuzte Fernandezekin. Me-
moriak asko laguntzen dio
horretan. Gogoan izaten di-
tu, haren intereseko gaiari
dagokionez, nork zer eta
noiz esan duen, eta ondoren
nork zer eta nola erantzun
dion. Ia gehienetan irabazi
izan ditu hark hasitako bo-
rrokak. Ondo ezagutzen
dutenek diotenez, buruan
zerbait sartuz gero, ez bait
du hura lortu arte sekula

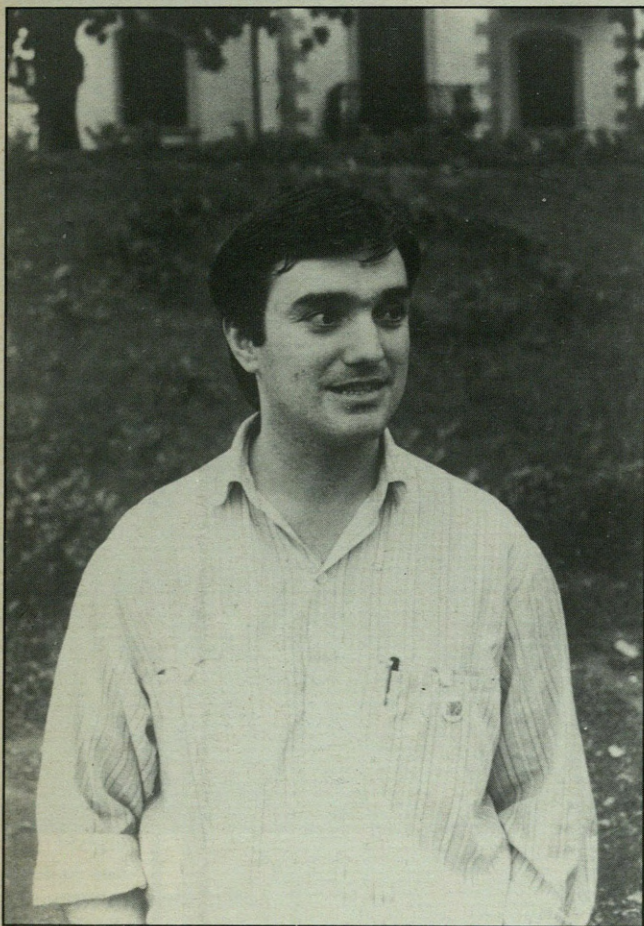
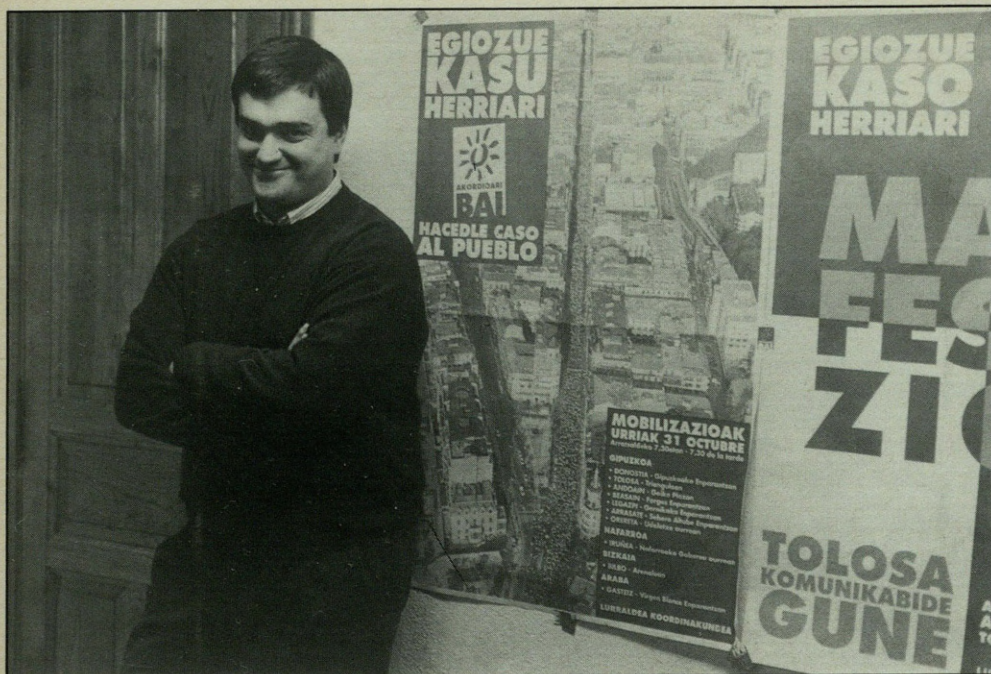
etsitzen.

Bat ere zer ikusirik ez du-
ten mugimenduak historia
berean biltzeko gauza da
Jonan Fernandez. 1984ean
Tolosan ziren talde guztiak
(antimilitaristak, kristauak,
feministak, Amnistiaren Al-
deko Batzordeak, kirola-

riak, abesbatzak, idazleak,
gazte asanblada...) irrati
baten inguruan lanean jarri
zituen bezala, Gabriel
Urralburu eta Juan Cruz Alli
elkarrekin mendi buelta bat
egitera eramateko gai izan-
go litzateke bere planen
arabera ongi etorriko bali-

**Aurki, autobidearen
inguruko anekdotak liburu
batean plazaratzeko asmoa
dute.**

Zuzenbide fakultatean matrikulatu zen orain urte pare bat, baina ez du astirik izan ikasteari ganorez heltzeko.

tzaio.

Sinesmenek tragu trarrak pasarazi dizkiote. Bost gose greba egin ditu bere bizitzan zehar. Lehenengoa hamabost urte zituela. Ordurako

antimilitarista kontzientzia-tua zen. Zortzi egun egin zituen baraurik. Hurrengo gose greba ere zortzi egunetakoa izan zen, eta arrazoi berak eraman zuen horretara. Azkenengoez oiartzun handiagoa izan zuten. Ordurako Lurraldeako bozeramalea zen.

Joxi eta Joxean errefuxiatuak desagertu zirenean, Goardia Zibilak atxilotu egin zuen Jonan Fernandez, bi egunez eduki zuten Tolosako koartelean. Antimilitarista zela eta, gau osoa egin zuen koadratu eta koadratu, tarteka belarrondoko batzuk ematen zizkioten bitartean.

'Hippye' baten abenturak

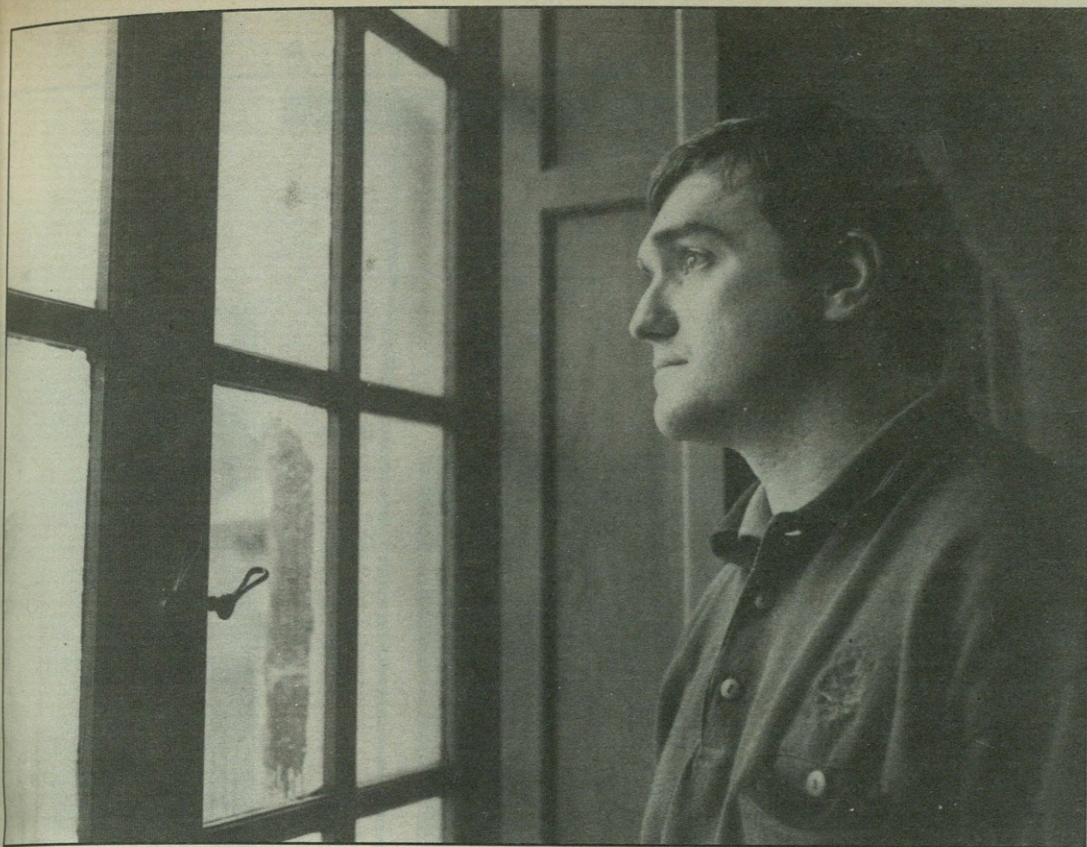
Hamabost-hamasei urte zituela utzi zion ikasteari. Ordutik hasi eta Tolosako HBko liberatu bilakatu arte, mila ofiziotan aritutakoa da. Igeltsari, mahatsa eta tomate biltzen, metalurgia lan-tegi batean, oinetakoak konpontzen, lorazain... Ofiziorik estimatuena pinto-

rearena izan du. Urteak aritu izan zen paretak tuktuntzen. Orain dela gutxi arte, tolosarrek gogoan dutenez, maiz ikus zitezkeen eguerdi aldean alde zahar

— Ondo ezagutzen dutenek diotenez, buruan zerbait sartuz gero ez du hura lortu arte sekula etsitzen

rean. Lanari utzi eta lagunen bila edo etxealdera joan seon, galtzak eta jertak pinturaz josita. Pintatzea h zibide zuelarik, ez zuen sekula lan faltarik izan. Baina hala eta guztiz ere, nahiz izaten zuen bolada batetik bakarrik aritu, eta sos hartzuk bilduta, lasaia go buhameen moduan bizi. Hogeit bat urte zituela, bi kleta hartu, amaren etxetik abiatu eta Atenaserain joan-etorrian sei hilabete egin zituen. Berak bakarrik

Euskal Herritik kanpora ere joan izan da lanera. Urtebete egin zuen Katalanian, kailetan lanean, itsasuntziak pintatzen. Uruguayko bi lagun ezagutu zituen bertan. Urtea bukatzerako, haiek baino hobeto egiten zuen Hegoamerikako hizkeran. Uruguayko bueltatu zirenean, hantitsasuntzia utzi zioten Fernandezi berriro bueltatzeko ziren bitartean. Hartan, maika buelta eginga da. Aizua omen da itsaso kontutuan. Azken urteak Tolosako HBko liberatu gisa aurreratu eta ondoren Lurraldeko liberatu gisa egin baditu ere, pintorearen ofizioa ez zait aherentzi. Oraindik ere, ez zer bazterretako dekorazio

Hamaika
ofiziotan
aritutakoa da
Lurraldean
buru-belarri
jarri aurretik:
igeltsari,
mahatsa eta
tomatea biltzen,
metalurgia
lantegi batean,
oinetakoak
konpontzen,
lorazain,
pintore...

ezezaguna egiten zaionean,
eskuz pareta igurtzitzen du,
pintura edo papera zer no-
lakoa den jakin nahian.

Bizimodu lasaia eta
buhamea maite du hitzez.
Baina 23-24 urte zituela bu-
katu zitzaion 'bakea'. Semea

eta alaba ditu: Bittor eta Ira-
ti. Maiz gogoratzen da garai
hartako istorioekin, ez or-
dea, haien mina sentitzen
duelako. Egindako bidean
arrastoa utzi nahi izaten
duelako baizik.

ratzen duten gauzen artean,
erantzuteko aukerarik uzten
ez dioten komentarioak
izan ohi dira. Batik bat, gaiz-
ki esandakoak direnean.
Ezer gutxi uzten du gerora-
ko, eta beti aurpegira esaten
ditu gauzak.

Duela bi urte Zuzenbide
fakultatean matrikulatu zen,
baina ez du astirik izan
ikasteari ganorez heltzeko.
Eskola oso gaztetan utzita
ere, estudiatzeko irrikitan
izan da azken urteetan.

Idazten trebea omen da.
Liburu bakarra du oraingoz
argitaratua: «La autovía en el
espejo». Aurki, Irurtzun-An-
doain autobidearen ingu-
ruan oraindik ezkutuan gor-
derik diren anekdotak azal-
duko ditu, Lurraldeako la-
gunekin batera. Ekainerako
edo. Arestian aipatu bezala,
egindako bidean arrastoa
uztea gustatzen bait zaigu
denoi. Kontakizun barrega-
rririk estimatuko genuke
arazoaren alderdi serioa
bakarrik ezagutu dugunok.

Garbiñe Ubeda

Etorkizuneko politikaria

Aspaldi honetan Jonan Fer-
nandezek ez du 20 urteeta-
ko ametsik. Gaur, itolarriak
jota ere, ezingo luke dena
utzi eta sei hilabeterako Pi-
rinioetara ihes egin garai
batean bezala. Politikaria-
ren bidea erabakia du as-
paldi, hala aitortzen ez badu
ere. Konpromezu handie-
giak hartu ditu, baina horiek
datozen kapituluetan azal-
duko ditugu.

Zazpi urteotan, pertsona
publikoa izatearen 'mise-
riak' ezagutu ditu. Modu eta
kolore guztietako eskar-
mentuak azaldu izan ditu
lagun artean, politikariekin
eta kazetariekin izandakoak
batik bat. Bere onetik ate-

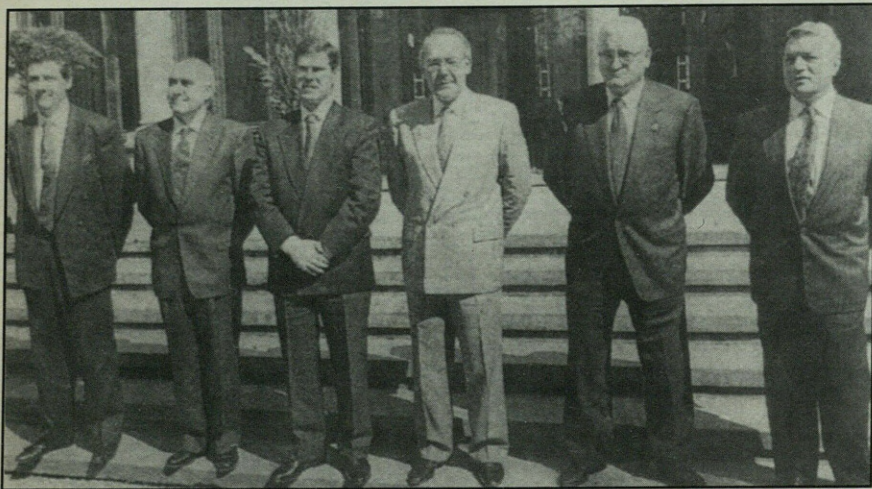
ZINKUNEGI
O P T I K A

HERNANI, 4

Telf. 42 06 24

20004 DONOSTIA

E Z P A L A K

■ UDALEK PISU INSTITUZIONAL HANDIAGOA IZATEA NAHI DU EUDEL-EK

EUDEL-EK hamar urte bete dituen honetan, Euskal Udalen Elkarteko ordezkariak Jose Antonio Ardanza EAEko lehendakariarekin bildu ziren, udalek pisu instituzional handiagoa izan dezaten eskatzearren.

Eudel-ek maiz kritikatu izan du Lurralde Historikoen Legeak udalak Finantzen Kontseilutik kanpo utzi izana, bertan zehazten bait dira diruaren gorabeherak eta diputazioek Eusko Jaurlaritzari eman beharreko aportazioa.

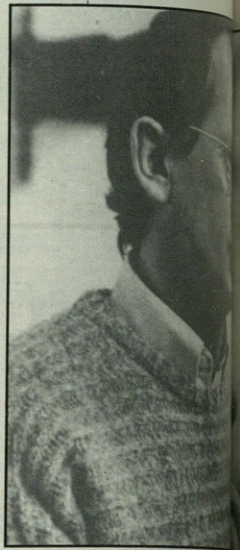
EAJk, legealdi honetan udal lege berria sortuko zuela agindu zuen. PSOEren laguntzaz eta EAren onespenez, udalen kompetentziak erregulatu, eginkizunak zehaztu eta finantziazio moduak argituko lituzkeen araua egingo zuela. Eudeleko ordezkarien ustez, arazoa ez da udalen finantziazio maila. Euskal Udalen Elkartearen arabera, beharrezkoa da instituzioen pauperaren analisi serioa egitea.

■ PAESA KASUA BERRIRO ZABALIK

MADRILEKO Entzutegi Nazionalak berriro zabaldu du Francisco Paesa diplomatiko ohiaren kontrako prozesamendua. Paesa, Baltasar Garzón epaileak prozesatu zuen, Amedo eta Domínguezen epaiketan deklaratu behar zuen lekukoa koakzionatu nahi izateagatik. Azken berrien arabera, Epaitegiak aitortu egin du kasua oker artxibatu zuela.

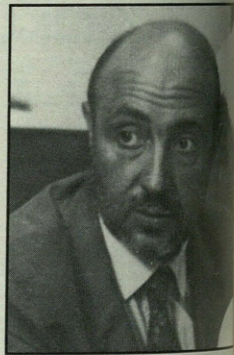
■ TTURKO KASUKO ERTZAINENK DEKLARATU DUTE

JUAN Mari Ormazabal «Turko» eta Alfonso Mentxaka hil zireneko enbuskadan inplikaturik zeuden ertzainek epailearen aurrean deklaratu berriak dira. Poliziez ondo babestuta iritsi ziren epaitegira, eta deklaratzeko zuten bitartean, ertzain beltzek erabiltzen dituzten kasko ilunez estali zuten aurpegia, Iñaki Goioaga eta Arantza Zulueta abokatuak ezagutu ez zitzaizkion.

«Ezin dut damututa egon, bait dut uste delitirik egin dudarik».

Jose Ramon Treviño,
Irun-Hondarribiko
artzapeza.
El Correo Español,
92-IV-26.

«Leitzarango autobidean dagokionean, gertuago dago sozialista nafarrak EAEko baina».

**Luis Roldán, Goardia
Zibileko zuzendari
nagusia.**
RNE, 92-IV-29.

«Aspaldiko ametsa da PSE-PSOE eta EEk bait egitea».

**Mario Onaindia, EEko
lehendakari ohi.**
Egunkaria, 92-IV-26.

G O R D E T Z E K O A K

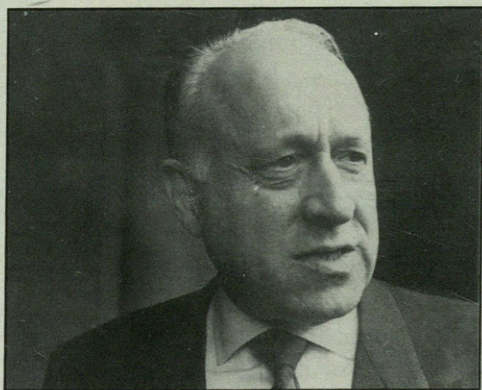
ALLI KATE MOTZEAN LOTU NAHI DUTE

NAFARROAKO «bloke demokratikoak» Juan Cruz Alli eta gobernua Lurraldearekin inongo negoziaketarik ez izatera behartu badituzte ere, egunotan bilduko dira Nafarroako lehendakaria eta Lurraldeako ordezkariak. Bestalde, autobidearekin zer ikusia duten udalekin ere biltzekoak dira.

K A R T A J O K O A N

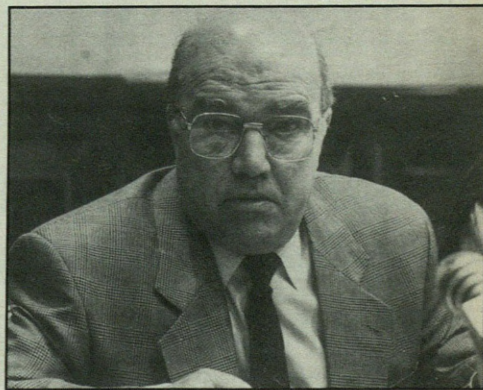
enbido...

...ordago!

XABIER ARZALLUZ

EBBko lehendakariak eta Karlos Garaikoe-txeak eztabaida luzea izan zuten SER katean, baina ez zen nahikoa izan EAKoak komentzitzeko. Hartutako erabakia «galtzak jais-tea» dela esan izan du oposizioak, eta Arzalluz ez dago hori aitortzeko prest: «ETA baztertu zenean, HBk zioen autobidea ez zela Leitzarandik pasatuko. Autobidea azkenean Leitzarandik pasatuko da, nahiz eta tramu eskasagoan izan. Beraz, nork jaitsi ditu galtzak?». Arzalluzen ustez, A-2ak ezin du horren perfektoa izan, «PPk ezik, alderdi guztiek hitz egin bait dute Lurraldearekin, eta nork bere alternatiba aurkeztu du» ●

IMANOL MURUA

Gipuzkoako diputatu nagusi ohiak ezin izan ditu odol txarrak barnean gorde. Autobidearen erabakiak, «lotsa, tristura, pena eta barridura bandia» sortu dio. «Erabat lotsagarria izan da; iruzur politikoa». Bere ustez, EAJ eta PSOE faltsukeriatan dabilta, «ETA-ren aurrean galtzak ez dituztela jaitsi si-nestarazi nabian». Xabier Arzalluzi, «gezurti balako horri» ez dio bat bera ere barkatzen. ETak nahi izan ez bazuen autobiderik ez zela egingo, esan zuen EBBko lehendakariak, eta Muruak erantzun, horrenbesteko gezurra entzunda ia muturrez aurrera erori zela ●

«Alli lehendakariak, balorazio positibo horrekin, akordioa modu interesatuan ulertu besterik ez du egin; nafarrei garantizatu egiten die autobidearen Nafarroako tramua ez dela soro batean bukatuko».

Miguel Sanz, Nafarroako Gobernuko lehendakari ordea.
Diario de Navarra, 92-IV-28.

«PP joan egingo da datorren Ajuria Eneako bilerara; kanpoan esaten duguna, barruan esango dugu».

Jaime Mayor Oreja, PPko EAeko lehendakaria.
El Diario Vasco, 92-IV-28.

Pantera beltzen itzala EEBBetako lurraldeetan

LOS ANGELES-EN gertatutako matxinada beltzak mundua asaldatu du. Baina, egia esan, lehenago edo geroago gertatu beharrekoa zen, eta aurrerantzean ere antzekoak gertatuko direla samur iragar liteke. Eztan da lehertarazi duen txinparta Rodney King hiritar beltzari Los Angeleseko lau poliziek duela urtebete egindako eraso basatia izan da. Poliziek kontrol batean geratu eta aurrekari penalak zituela ohartzerakoan jipoi basatia eman zioten. Beste arraza bateko pertsonekin —beltzak eta hispanoak batez ere— polizia zurien artean aski hedatua dagoen jarrera 'besterik' ez

mena da eta George Bush lehendakariak berak ere auzia berrikusiko dela agindu behar izan du.

AGINDUAK agindu, eta hauteskunde kanpaina areago, baina irtenbide gaitzeko arazoa du Bushen esku artean. Eta, orohar, gizarte estatubatuar guztiak. Arrazakerian oinarritutako erasoak gero eta ugariagoak dira EEBBetako hiri nagusietan. Beltz eta hispanoak marginalizazioa eta pobrezia erresuma gero eta hobeto ezagutzen ari diren garai hauetan, populazio zuriak erresuma horrek isuritakoari gero eta beldur handia-

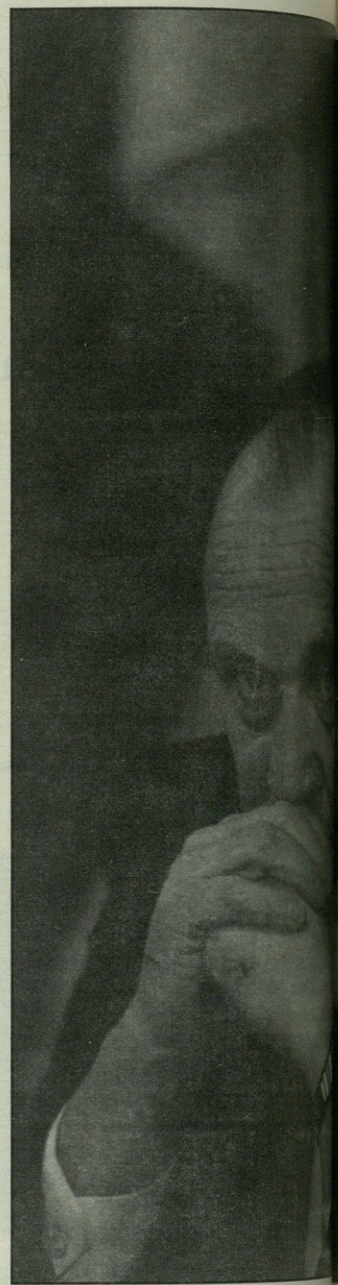
■ **Bitartean, gazte beltzen biseretan gero eta ugariagoak dira Malcom X pantera beltzen buruzagia zenaren 'X' hura ●**

zuten izan lau poliziek. Ezberdintasun bakarrarekin: oraingoan etxeko bideo batek eskema guztia jaso zuen, eta munduko telebista gehientsuenek behin eta berriz igorri zituzten jipoia- ren irudiak.

Lau poliziok epaitu dituen epai- mahaiak —12 zuri osatutakoa (!)—, halaber, ez du inongo akatsik ikusi haien jarreraren. Matxinadaren ondorioak: dozenaka hildako eta 200etik gorako zauritu. Eta zuri eta beltzen artean azken hamarkadetan lortutako 'oreka arraziala' hauts egina. EEBBe- tako politikoen urduritasuna nabar-

goa dio. Agintariak ere beldur dira, baina gaitzak bapateko sendagairik ez duenean, polizia bihurtzen da sendagaia. Legezko herritarren beharrez- ko babesa, noski.

EEBBek ez dute lortu atzerakada ekonomikotik ateratzea eta, «aurten» aterako direla behin eta berriz errepikatu arren, ez dago zuloa laster gaingituko den seinalerik. Munduko zor publikorik handiena duen estatuak, aurrekonturen bat ikutu behar- rean da zorrari eusteko, alor publi- koarena alegia: laguntza sozialak, hezkuntza, osasuna... Ikututxo horri

aspaldian ekin zioten, eta ez da beltzak eta hispanoak murrizketa b- rretatik ondotoen ateratzen diren- hain zuzen ere. Rodney King-en v- poian baino, zulo horretan kokat- behar dira leherketa beltzaren az- zoiak. Bitartean, gazte beltzen bise- retan gero eta ugariagoak dira Malcom X pantera beltzen buruz- a- zenaren 'X' hura.

«PANSHIR-EKO LEHOIAK ere azkenean Kabul kontrolatzea

David eta juduak

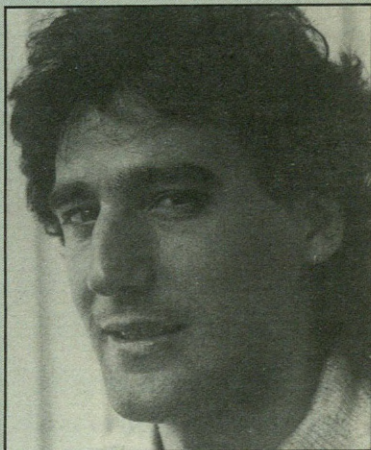
Hans-Dietrich Gencher Alemaniako atzerri ministro erregaitzak bere postua utzi zuen 18 urtetan zehar Alemaniako diplomazia zuzendu ondoren. Azken bi urteetan bere ametsko Alemania batua kanpo arazoak gidatuz gainera. Alemania batuan jaio, zatiketa bizi eta zuzendu, eta azkenean batasunaren giltzarrietako bat izan zen. Alemaniarrek txiste gisa kontatzen dutenez, Alemaniako konstituzioak zera dio:

«Atzerri ministroa Hans-Dietrich Gencher izango da». Eduard Xhevardnadze SESBko ministro ohiak zioenez, bestalde, Atlantikoaren gainean bi abioi gurutzatzen zirenean, Gencher bietan zihoan. Zorroztasun handiarekin jokatzeko jakin izan du, eta Alemaniako bipartidismoan sendo kokatuta egon izan da. Baina Helmut Kohl-en gobernu larrialditik atera ezinean ari den une hauetan, paratxutista onenaren estiloarekin, hegazkina uzten jakin izan du 65 urterekin; Alemanian jubilaria hartzen den adinarekin.

S **ESTAO** ez dago Israelen baina nire herrian ere 'Judu' famatu bat bazegoen. Burdindegi baten jabea zen, AHVko fabrikaren aurrean tipo honen negozioa ezker aldeko ezagutuenetarikoa zen, iltzeak, zerrailak, kristalak zein etxerako edozein tramankulu arraroa topa zitekeelako. Bere izenak, David, eta itxura xelebreak goititzen hura ekarri zioten.

Frankismoaren beheakadan ikasi nuen baita, nola juduak, masoi, abertzale eta komunisten parekoak ziren, espainol errejimen tradizionalista-katolikoaren etsai amorratuak. Horrela ulertu nuen falange eta faxismoaren diskurtso antikapitalista, juduak beti merkatarir dirukoi eta zeken irudiaz erakutsi baitziguten. Holakoa zen David, merkatar konkorduna.

Hilabete honen hasieran Errege Katolikoek emandako dekretuaren 500 urtemuga betetzen zela eta judutar-sionista batzuen gonbidapena izan zen Madrilaren arazo 'zahar' horretaz lur eta ur estalkorrak botatzeko. Baina historiak ez du barkatzen eta egungo errealitatea ez da lehen baino permisiboagoa infidelek.

INAKI BARCENA

EHuko zuzenbideko irakaslea

COLON marinel genobatarrek ez zuen portu egokirik aurkitu 1492 urtean bere karabelak itsasoratzeko. Sevilla eta Cadizeko malekoietan judu erratuak, milaka pilatuak zeuden itsasontzien zain. Horrexegatik Palos de Mogerretik atera zen Ameriketarako konkista odolgarri horren hasierako kapitulua irekitzen.

Garai hartako judu marranoak (zelako konnotazio ederra utzi duen abizen honek ezta?) gero sefarditak deitutakoak munduan zehar sakabanatu ziren, bost kontinenteetatik. 160.000 judu sefardita horietatik 50.000 inguru bakarrik aukeratu zuten erlijio aldaketa eta Espainian bere ondasunekin segitzea.

BADIRUDI musulmanekiko beste jarrera mantendu zutela errejimen espainolek. Frankismoak gutxienez arabiar herrien gobernarekin negozio onak egin zituen baina Europa berriaren uhinean igo eta gero ez du ematen gauzak erreztatuko direnik gazte eta langile magrebi-tarrentzat.

Gure Sestaoko judua ez zen horren familiakoa, baina burges-txiki honek bere lepoan eraman behar izan zuen 'fama eder' hura. Hil eta gero David gizagajoak ez zuen bere dirutza eraman bestaldera, bere ospe 'judua' bai aldiz. Isabel erregin katolikoa, judu eta musulmanak bota eta gero, santifikatu egingo dute. Arrazismoaren aztarnak ezin dituzte estali.

tu du. Masud Ahmad Shah buruzagi islamiar moderatuaren kontrolpean geratu da sortu berri den Afganistaneko errepublika islamiarra. Gulbudin Hekmatiar erradikalaren azken indarrak menderatu ondoren, hiri-burua bare dago. Militarki behinik behin. Politikoki, ordea, buruzagi bien arteko zangak berean dirau, eta beraz, baita 'libanizazioa' ren arris-kuak ere.

Lukas Martinez

Amir Abderraman Vos'Musi Zwane, buruzagi zulu:

«Independentzia lortu ezik, Hegoafrikako nazioak borrokara berritzuliko dira»

Amir Abderraman Hegoafrikako zuluaren buruzagia izateaz gain, bertako musulmanen emirra ere bada. 1984ean sortu zuten Hegoafrikako Morabitumen Taldea, herrialde garatueta sorturik, mundu osora hedatzen ari den musulmanen mugimendua. Hegoafrikan 3 hasi ziren eta egun 7.000 dira. Errealitatearen ikuspuntu nahiko berezia dute, eta *apartheid*aren amaiera garai hauetan, buruzagi zuluak Hegoafrikako ohizkoa ez den errealitatea eskaintzen digu.

ARGIA. Zein da Hegoafrikako Morabitumen ibar-dueraren oinarria?

AMIR ABDERRAMAN. Gure helburua zapalkuntza mota guztiak ekiditea da, berdin da horien eragileak nortzuk diren, zuriak ala beltzak. Sistema berri bat sortu nahi dugu, jendeari ahalmen sortzailea emango dion sistema, askatasuna emango diona. Jainkoak eman digunaz eta gure iraganeko esperientziez baliatuz, instituzio sozial berriak sortu behar ditugu: gure kultura, tradizioak, ohiturak... eta horrekin, zer den eta nora doan ondo dakien herri bat eraiki nahi dugu.

A. Eta nola ekin eraikuntza horri?

A.A. Guretzat ideologia politikoetan sartzea denbora galtzea da. Arazo nagusienei aurre egiten diegu eta kito. Hango funtsezko arazoa hau da: bankuen politika finantzario hegemonikoak guztien politika baldintzatzen duela. Baita gobernuarena ere. Orohar, gizarteko gaitz guztiak finantz botere horretatik datoz eta nagusitasun hori suntsitu arte, gure jendeak ezin dezake askatasunik izan.

A. Zein da zuek proposatzen duzuen alternatiba?

■ Hamar nazio edo talde handi daude, eta horietatik seik ez dute Hegoafrika batuaren menpe jarraitu nahi» ●

A.A. Gure ustez jendeak bere etorkizuna landu eta erabaki behar du, inork zer egin behar den agindu barik. Eta hau egiteko modurik onena Islamarekin bat egi-tea da. Horrela bakarrik ziurtatu ahal izango dugu ez garela beste pertsona batzuen menpe izango. Horrek bereizten gaitu gainerako pertsonengandik, hots, Ala-ren aurrean bakarrik garela erantzule. Gainerako pertsonen izaeraren definizioa munduko banku eta finantz sistemetatik dator. Askatasunaren oinarria, lehen-

bizi horiekin apurtzea da.

A. Hegoafrika, orohar, nazio bakarreko lurralde baten aurkezten zaigu, baina gehientsuenetan. Nola irakusazu etorkizuneko askatasunaren lakuntza politikoa?

A.A. Hegoafrika nazio desberdinez osatutako lurraldea da, eta guk uste dugu nazio bakoitzak bere askatasunerako eskubidea duela. Ez gara hori pentsatzen duten bakarrak. Hamar nazio edo talde handi daude eta horietatik seik —zulu, xhosa (talde batek), sobaniafrikar, shangaam eta wamek— ez dute Hegoafrika batuaren menpe jarraitu nahi. Talde hauek populazioaren laurdena biltzen dute. Venda, swazi, pedi eta xhosek (ANCren aldekoak) ez dute gaiari buruzko jarraitu nahi.

Lehenbiziko seiek euren burujabetza nahi dute, independentzia. Horren aitzakia bera, egungo Hegoafrikak bederatzi estatu independente atzerako lirateke gehien jota federazio bat ahul batekin. Hauetaz...

«Bankuen finantz politika apurtu barik gure jendeak ezin dezake askatasunik izan».

inongo naziok ezingo luke izan beste edozein menperatzeko moduko armadarik.

A. Guztia aldatzen ari den garai hauetan, zer aukera dago Hegoafrika Estatu in-
dependienteen federazio gisa antola dadin?

A.A. Hori gauzatzekotan denbora laburrean gertatu behar da. Gauzak orain aldatzen ari dira, eta nazio bakoitzak etorkizuna bere kasa antola ezin badezake, herriak berriro itzuliko dira borrokarara, ez bait daude prest berriro inoren menpe izateko.

A. Zein aukera dago aurre-
rantzean herri hauek hel-
buru berberaren atzean el-

kar lanean ibardun deza-
ten?

A.A. Dagoeneko herri hauetako batzuek aliantzak eratu dituzte. Aliantza horietako puntu garrantzitsuenetakoak elkarri eraso ez egiteari buruzko ituna da, hain zuzen ere, ondo dakitela gobernu ofizialak zein balizko ANCKoak saio hori egin dezaketela.

A. Apartheida desagertzen ari bada ere, oraindik zu-
riek botere gehiegi dute, zenbat denbora iragan beharko da apartheida guztiz desagertu dadin?

A.A. Estatu bakarria inpo-
satzen bazaigu, denbora lu-
zea iragan beharko da

apartheida desagertu arte, konstituzioak, «gutxiengo-
eskubideen» atalaren pean boteregune zuriak defendatu-
tuko dituelako. Hori gertatu da Zinbabuen eta Namibian,
non arrazoi berberen aitzakiarekin, kolonialismotik geratutako zurien botereguneak mantendu izan diren. Hori ekiditeko, hain zuzen ere, botere zentrala deuseztu behar da. Horrela baldin bada, herri hauen askatasun maila Zinbabue edo Namibiakoa baino askoz handiagoa izango da.

A. Hemen oihartzun handia du Inkhata eta ANCKren arteko borroka, zuluen eta xhosen arteko gerra mo-

duan azaltzen zaigu arazo-
a.

A.A. Ez, bi alderdi politi-
koren borroka da. ANCKn xhosak, zuriak, zuluak, shangaamak... denetarik dago bere baitan. Eta IFBari begiratzeko badiotzu (Askatasun Inkhataren Alderdia), zuluak daude (gehiengoak), zuriak, xhosak, sothoak...

«Munduko komertzioa dolarren atzaparretatik aske utzi behar dugu» ●

ANCKn dauden guztiak. Biak alderdi politikoak dira, ez dituzte nazioak ordezkatzeko.

A. Mandela izango al da datorren lehendakaria?

A.A. Guri ez digu axolarik hurrengo gobernuan Buthelezi, Mandela ala De Klerk egotea. Guztiak dira antzerakoak, hirurak bat datoze-lako: lehenbizi kanpo zorra ordaintzean, eta ondoren kanpo inbertsioa onartzekoan. Honek, finean, bankuen eskutik uzten gaitu. Euren ideologiek ez gaituzte engainatzen, guk ez diegulako ideologiei begiratzeko, baizik eta egiten dutenari. Eta egiten dutena berdina da.

Garrantzitsuenak guk geuk, geure baliabideekin, etorkizuna eraiki ahal izatea da, eta horretarako munduko finantz egituretatik kanpo geratu behar dugu, hots, dolarren menpekotasunetik at. Munduko komertzioa dolarren atzaparretatik aske utzi behar dugu.

Xabier Letona

HISTORIA ETA GERO

■ KANARIA IRLAK PLAZA GORRIAN

KANARIAR iriak egon betiko lekuan daude noski. Gertatzen dena da Kanarietako gobernu autonomoak saio berezi bat egin nahi izan duela errusiarak Kanarietara hurbil daitezen. Errusian, Maiatzaren 1ean sekulako desfile militarra egin izan dute gaur egun arte baina aurtengoan, ohizko desfilearen ordean, karnabal eta zirko baten desfilea izan zuten ikusgai. Kanariarrei publikiziterako aukera ezin hobea iruditu zitzaion, eta 10 milioi pezetagatik (500.000 libera inguru) argazkian ikus daitekeen iragarkia jarri zuen Moskuko Plaza Gorrian. Moskutarren ekonomia 'sendoak' ez dirudi bidaia egiteko adina emango dienik, baina publikizitatea bederen lortuko dute kanariarrek. Zalantza barik.

■ BRASILEKO ELIZA PRESERBATIBOEN ALDE

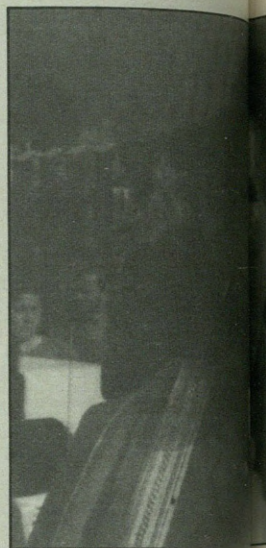
BRASILEKO elizak lehenbiziz bere historian parte hartuko du preserbatiboak HIESaren aurkako kanpaina ba-

tean erabiltzearen alde. Barne mailan tira-bira handiak izan dira kanpainaren parte hartzea dela eta, baina azkenean Paulo Evaristo Arms kardenala eta Sao Pauloko artzapezpikuak HIESaren aurkako kanpainaren plangintza batzordean parte hartuko du. Kanpainaren lan garrantzitsuenetakoa preserbatiboen erabilera azaltzea da, baina elizgizonak lan honetatik kanpo geratuko bide dira.

■ BIDEOA, JAPONIAR MAFIAREN AURKAKO ARMA

JAPONIARRAK berezi samarrak izan dira gauza guztietarako, eta mafiaren aurkako borrokan ere —yakuza izenarekin ezagutzen dena— horrela dela frogatzen ari dira. Bere aurka borrokatzeko finantz munduari lotutako Kinzai argitaletxeak bi bideo atera ditu *Yakuzatarren* aurka egiteko aholkuak emanez. Bideoek arrakasta izan dute eta dagoeneko, astebetean, banku, konpainia eta abarrek 200 bideotik gora saldu dituzte.

ELE MELE

«Ni gura banaute, mundu edozein lekutan edonoren aurkako dueloa egiteko prestatu nago».

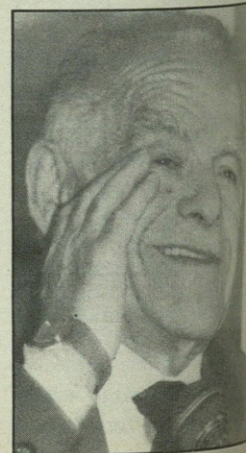
Muammar el Gaddafi
koronela, Libiako buruzagia.

«Sabarako erreferenduma urte bukaerarako burutuko da».

Hassan II, Marokkoko erregea.

«Los Angeleseko iskanbilak Estatu Batuetako bizi guztietara zabal daitezke».

Jesse Jackson, EEBetako buruzagi beltza.

O I H A R T Z U N A K

ALEMANIAN GERO ETA LAN ORDU GUTXIAGO

EUROPAKO estatu garrantzitsuenen artean, Alemaniako langileak dira lan ordutegi baxuenetakoa dutenak. Urteak iragan ahala gainera urteko ordu kopurua beheraka doa: 1987an 1.582 izan ziren eta iaz 1.499. Japonian, bataz beste, 2.139 ordu egiten dira urtean; EEBBetan 1.847; eta Suitzan 1.764. Oporrei dagokienez, mendebaldeko Alemaniako langileak dira oporrik luzeenak dituztenak: urtean 42 egun, eta ondoren Holandarrak 41,3 egun. Japonian, berriz, urteko oporrak ez dira astebete edo hamar egunetatik pasatzen. Alabaina, zenbait alemaniarrek ez dute pentsatzen nahikoa denik, eta «Bild» egunkariak kaleratutako informazio baten arabera, milaka alemanek aste santuetako oporrak luzatu zituzten modu irregularrean.

«Ajitatzaileek berriro beren ibarduerari ekingo baliote, ez genuke zalantza handirik izango horiek abalik eta azkarren desagartarazteko ahaleaginean».

Deng Xiaoping, Txinako goreneko buruzagia.

«Ez dugu inoiz abaztuko boloka» aurrean munduak izan zuen isiltasuna».

Yitzhak Shamir, Israeleko lehen ministroa.

«Egunero pentsatzen dut politika uztearekin».

Gregorio Fernández Ordóñez, Estatu espainiarreko atzerri ministroa.

«Bosnia estatu multinazionala, multietnikoa eta multiprofesionala da, eta borrela jarraituko du izaten».

Alija Hezbeovic, Bosniako lehendakaria.

TXINAK BERE MENPEAN GURA DU MONGOLIA

TXINATARREN ustez Mongolia guztia beti izan da Txina, eta beraz, orain ere Txina izan beharko luke. Mongolia hiru zatitan banatuta dago: egungo Mongolia independentea (2,2 milioi biztanle), EIKren (Estatu Independenteen Komunitatea) barruan dagoen Buriyatia lurraldea eta Txina barneko Mongolia (3,4 milioi biztanle). Txinatarrek aurki ekingo diote «*Mongoliaren independentziaren alde*» egiten duten guztien aurkako kanpaina bati, batez ere Dalai Lama Tibeteko buruzagia, Estatu Batuak eta Japoniako irakaskuntza inguruko zenbait pertsonaren aurka. Kristoren aurreko III mendean oinarritzen dute euren eskaera, eta gai horri buruz atara berri den txosten batean, txinatarrek ez dute 1960an Mongolia independenteari egin zion onarpenera aipatu ere egiten.

«Euskaltzaindiak ospea eta legitimazioa baino, pertsona langileak behar ditu»

Miren Azkaratek 1979an hasi zuen bere lana Euskaltzaindian. Gaur egun, lehen emakume euskaltzain osoa da. 13 urte hauetan, donostiar honek gogor ekin dio lanari: Gramatika Batzordeko, Lexiko Erizpideen Finkapenerako Batzordeko eta Euskara Batuko Hiztegi Batzordeko kidea da hauen sorreratik. Badirudi, sarrerarako hitzaldia Barandiaran eta euskararen ingurukoa izango dela, eta bere tesiaren zuzendari eta laguna den Patxi Altuna aukeratu du aitabitxi bezala. Telebistarako ere kolaborazio batzuk egin ditu.

ARGIA. Emakundek zure kandidatura bultzatu zuen. Zer suposatzen du lehen emakume euskaltzaina izateak?

M. AZKARATE. Emakundekoek Euskaltzaindiari karta bat idatzi zioten, emakume baten izendapena eskatuz, eta Haritxelharren

erantzuna izan zen Euskaltzaindiak badituela bideak euskaltzain berriak aukeratzeko, emakume izatea edo ez izatea alde batera utzita.

Neretzat, oraingoz, zorarena suposatu du... poztasun handia ere. Guzti honez, orain konturatzen ari naiz. Dena den, nere ustez

gauzak bere onetik atera dira. Emakumeen aldarrikapenak ulertzen ditut, baina ez dut uste Euskaltzaindiaren erizpideen artean emakume baten izendatzea edo ez dagoenik. Gauzak aldatu egin dira, eta garai batean, beharbada, bazeuden euskaltzain izan zitezkeen

emakumeak, eta ez zituzten izendatu garaia halakoa izan lako. Baina gaur egun ez da horrela gertatzen. Orain ez da Euskaltzaindian emakumeirik ez bada egon, aukeratu egokirik ez delako emakume izan daiteke agian, baina ez euskaltzainek emakumeen kontra zerbait dutelako.

A. Komunikabideetan agertutako beste bantutik posiblea Txillardegiri izan zen. Zein da zure iritzia horietaz?

M.A. Nik asko estimatzen dut Txillardegia, baina horietatik bezala ez zen aurkera. Egia da bere aldeko hainbat artikulua agertu direla baina komunikabideetan, eta ber-

«Emakundekoei Haritxelharrek erantzun zien Euskaltzaindiak euskaltzain berriak aukeratzeko bideak bazituela esanez».

«Emakume euskaltzain izan zitezkeenak bazeuden, baina ez zituzten izendatu garaiak halakoak zirelako» ●

kandidatura bultzatu izan zela. Baina badirudi euskaltzainek ez dutela horrela ikusi. Edo behintzat dute aurkeztu...

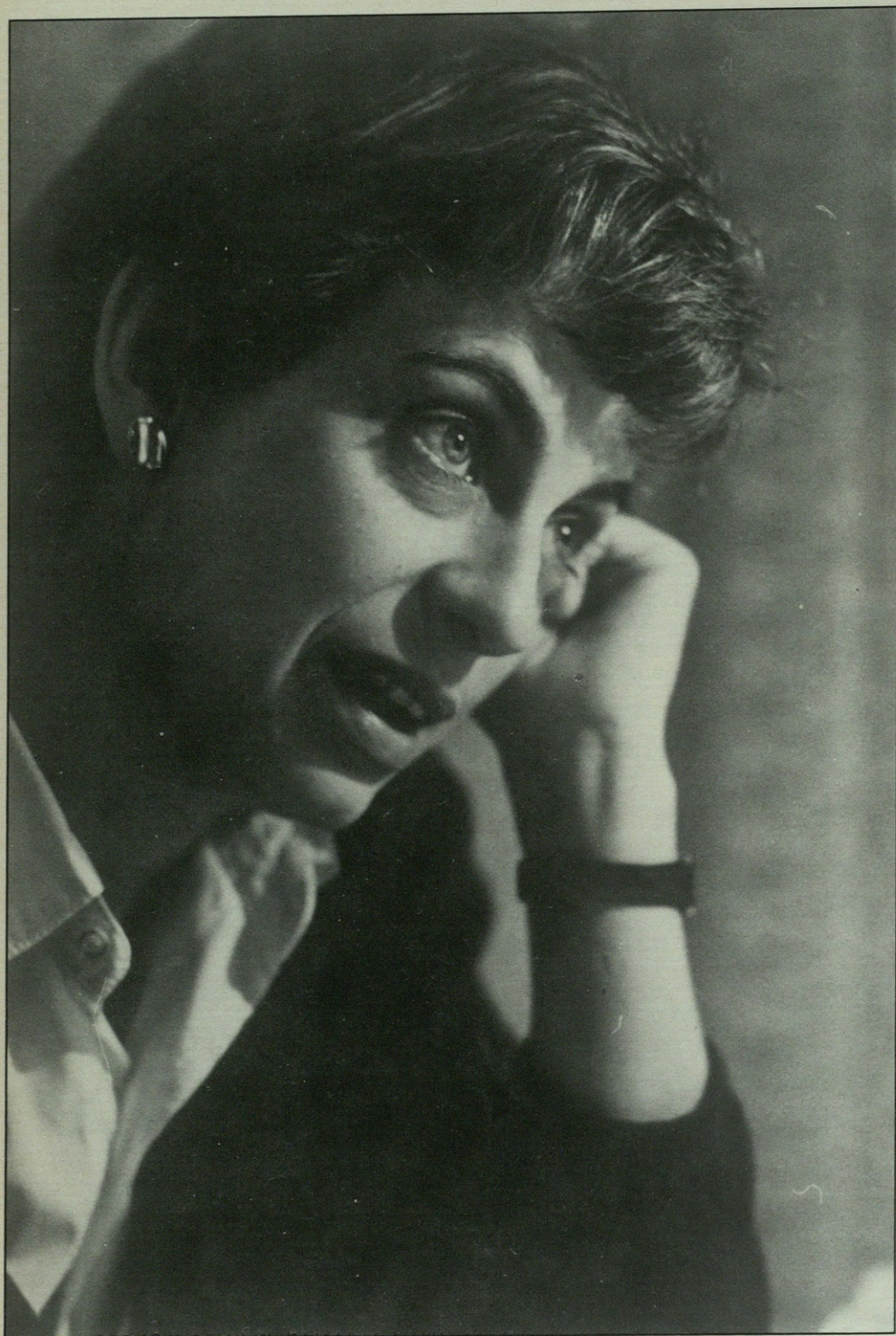

A. 1979an hasi zinen lan egiten Euskaltzaindian. Espero al zenuen egunen batean euskaltzain osoa izatera heltzea?

M.A. Hasieran ez nuen horrelakorik espero, baina gero, egunen batean, beharbada, helduko nintzela pentsatu nuen. Baina ez

hain azkar... Dena den, nere buruari ez diot gehiegi planteatu halako edo bestelako erronkarik. Batzordeak eta lana hor daude, eta ez dut

«Ez dut inoiz pentsatu 'hau egiten badut euskaltzaina izango naiz'».

«Euskaltzaina izateko tranpolina, nere ustez, Gramatika Batzordean eta LEF batzordean egindako lana izan da».

pentsatu «hau egiten badut euskaltzain osoa izango naiz...».

A. Baina zure ustez, zein izan da zure tranpolina euskaltzain osoa izateko?

M.A. Nik uste dut, Gramatika eta Lexiko Erizpideen Finkapenerako Batzordeetako lanak izan direla, eta

hauek nere tesiarekin lotura zuzena dute. Azken urteotan gramatika eta lexiko kon-tuetan burubelarri ibili naiz, eta lexikoa, batez ere, izuga-

rrizko garrantzia hartzen da. Beharbada, hau izan da

A. Euskaltzaindiak erabakiak hartzeko behar duen denbora luzearen ingurukoa aspaldiko eztabaida da.

M.A. Euskaltzaindiari beste inongo akademia bati eskatzen ez zaiona eskatzen zaio, eta zuk aipatutako zentzu horretan ni naiz erabaki falta hori sentitzen duen lehena, baina askotan oso desberdina izaten da kanpoan esaten dena eta batzordeko lan egiteko modua. Euskaltzaindiako lana gure opor bideaz kanpo egiten dena da, eta horrek erim jakin bat ezartzen du. Euskaltzaindian ez dago liberraturik, euskaltzainak eurak ere ez. Bestetik, ez da batera erraza erabaki hauek hartzea, eta jendeak ez daki gauza txikienak ere zenbat lanordu eskatzen dituen. Eztabaidatu, berriro egin. Hala eta guztiz ere, denboraren aurka goaz, eta askotan ezintasuna sentitzen dugu. Oinarri sendo bat izateko denbora asko behar da, baina gaudenak gaude, eta ez gehiago.

A. Euskaltzaindia mitifikatuta al daukagu?

M.A. Badirudi Euskaltzaindia gauza guztien gainetik dagoen zerbait dela, eta ikuspuntu hori denok izan dugu. Bestetik, oso ondo iruditzen zait horrelako erakunde bat edukitzea. Hizkuntza batzeko beharrezkoa bait da, nahiz eta akademia ez izan. Bidea markatuko duen eta guztiek onartuko den erakunde bat izan behar da, eta zentzu honetan Euskaltzaindiak fun-

■ «Ez da batera erraza erabakiak hartzea jendeak ez daki gauza txikienak zenbat lanordu eskatzen dituen» ●

tzionatu egin du; eta oraindik ere, indarra badauka. Nik ez dakit Euskaltzaindia beste guztiazen gainetikako zerbait den ala ez den. Azken finean, euskaltzainak

■ «Hiztunak ere badu erantzukizuna bere euskalkiari eusterakoan eta amore ez ematerakoan» ●

pertsonak dira, eta mugak dituzte. Eta denbora aldetik oso muga estuak daude.

A. Euskalkien inguruan ere, aspaldiko eztabaida euskara batua eta gipuzkeraren 'imperialismoarena' izan da. Duela gutxi, euskaltzain batzuek bizkaiera ere aldarrikatzen zuten.

M.A. Nik ez dakit jendeak horrelako iritzia nondik ateratzen dituen, ez eta Kintanak dituenak ere. Nik dakidanez, inork ez du ofizialki esan eseri eta ez jarri edo etorri eta ez jin euskara batukoak direnik. Euskara batuaren lexikoaz inork ez du ezer esan, eta ideia horiek hemen ateratzen dira, Gipuzkoa inguruan euskararen aldeko indar handienak daudelako. Argitaletxe nagusiak hemen daude. Itzultzaileen artean edo administrazioaren munduan ari direnak Gasteizen arituko dira, baina azken finean gipuzkoarrak dira denak, eta hitz egiterakoan, idazterakoan, gure euskalkia markatzen dugu. Hitztunak ere badu erantzukizuna bereari eusterakoan eta hori txertatzerakoan, amore ez ematerakoan. Ez da Kintana bakarrik, duela gutxi Davantek

artikulu bat idatzi zuen gipuzkoarrok Lapurdikoak, Nafarroa Beherekoak eta Zuberoakoak ere hortxe daudela jakin beharko genukeela esanez. Beste hauek ez lukete hain erraz amore eman beharko, eta eutsi beharko lukete. Beraien gehiago erabiliz errazago ikasiko genuke, bai guk besteen gauza batzuk, bai besteek gureak.

A. Zuberera eta behe nafarrera euskalkiak oso egoe-

ra larrian daude.

M.A. Egia esan oso irtenbide txarra dauka horrek, jendeak bertatik alde egiten duen neurrian. Zuberoan oso euskaldun gutxi gertzen omen dira, milaka batzuk besterik ez, eta egoera honetan oso zaila da bertako euskalkiei eustea. Eskoletan, bestalde, ezin da zube-

«Euskaltzaindiari eskatzen zaio beste inongo akademia bati eskatzen ez zaiona».

NORTASUN AGIRIA

36 urteko donostiarra dugu, bere familia osoa Bergarakoa izan

arren ● Beti izan da liburuzalea, eta horregatik ikasle fin eta langilearen ospea izan du ● Dituen helburuak oso epe laburrekoak dira, eta euskaltzain oso izateak ez du aldaketarik suposatzen ● Hizkuntzak izugarri gustatzen zaizkio, eta euskaraz aparte hiru hizkuntza menperatu eta beste bi ulertzen ditu ● Denetik irakurtzen du, Agatha Christie edo hizkuntzalaritzari buruzko edozein liburu

«Espero dut Patxi Altunak nere sarrerarako aitabitxia izatearen eskakizuna onartzea».

rera edo behe nafarrera bakarrik irakatsi, nahitanahiez, euskara batuagoa erakutsi behar da. Arazoa ez da euskararen indar falta, baizik eta bertako gizartearen problema bat, hizkuntza berarekin daramana baina askoz ere orokarragoa dena.

pentsatzeko. Gai polita izan zitekeela atera zitzaidan galdetu zidatenean eta orain, badirudi dena erabakirik dagoela. Zer dagoen ikusi eta pentsatu egin behar dut... Gustatuko litzaidake, baina Barandiaranen euskarazko idazkiak begiratu

M.A. Bai, Euskaltzaindiari ospea emateko. Nik uste dut planteamendu hori zuzena dela. Uste dut Joxemiel Barandiaran behin azaldu zela Euskaltzaindian, eta berriro ez zela azalduko esateko. Izendapena onartu zuen, ohoretzat hartu zuelako, eta berak zuen ospea ere Euskaltzaindiari emateko. Eta, diotenez, frankismoaren garai horretan akademiak babesa emango zioten ize-nak eta lanean jarraitzeko legitimazioa bilatzen zituen. Baina gaur egun, egoera zeharo aldatu da. Euskaltzaindiak erabateko onarpena dauka erakunde eta gizartearen aldetik, eta orain lan egingo duen jendea behar du. Eta zentzu honetan, ni identifikatuta sentitzen naiz. Lanerako noa aurrera, eta ez beste ezertarako.

A. Patxi Altuna aukeratu duzu sarrerarako aitabitxi

bezala. Zergatik?

M.A. Horrela izatea espero dut, oraindik berari serioski ez esan arren. Bestetik, berri izan da aurkezten nautenak bat, eta Patxi da azken urteetan gehien animatu eta bultzatu nauena. Nigan ikaragarri sinestu izan du berri-danik. Eskerrak azaltzeko modu bat izango litzateke nolabait.

A. Dena den, hasieratik pertsona ospetsuez egon zara inguratuta: Koldo Mitxelena, Ibon Sarasola, Patxi Altuna...

M.A. Suerte handia izan dut bizitzan. Behar nituen pertsonak behar nituen momentuan eduki ditut eta, gainera, beraien laguntza osoa izan dut. Ingurumai animatu eta bultzatzen zizutzen pertsonak izatea oso garrantzitsua da.

«Barandiaranek izendapena onartu zuen ohoretzat hartu zuelako eta berak zuen ospea ere Euskaltzaindiari emateko» ●

A. Datorren udazkenean sarrera bitzaldia aurkeztuko duzu, eta komunikabideetan agertu denez, Joxemiel Barandiaran eta euskararen inguruan bitz egingo duzu.

M.A. Oraindik ez daukat batere argi zein izango den nere hitzaldiaren gaia. Astirik ere ez dut eduki horretan

beharko nituzke... Ez dakit oraindik hizkuntzaren ikuspegitik zer esan daitekeen. Agian beste gai bati heldu beharko nioke.

A. Badirudi, Barandiaran euskaltzain osoa izendatu zutenean, jende ospetsua behar zutela Euskaltzaindian. Egund, pertsona langileak behar omen dituzte.

LATTUN

12

mugarik gabeko pentsamendua

1992ko martxo

LATTUN

12. zenbakia

12

■ PATXI ZABALETA: Datozen urrats berriak

■ SINDIKALGINTZA: LABeko Kongresua

DOSSIERRA

Maastrichten
ondoren zer?

PATXI ZABALETA

«HB ez da
politikagintzan
behar bezala
saiatu»

■ Sindikalgintza

LABeko
Kongresua

■ Europa
mendebaldeko
eskuma berria

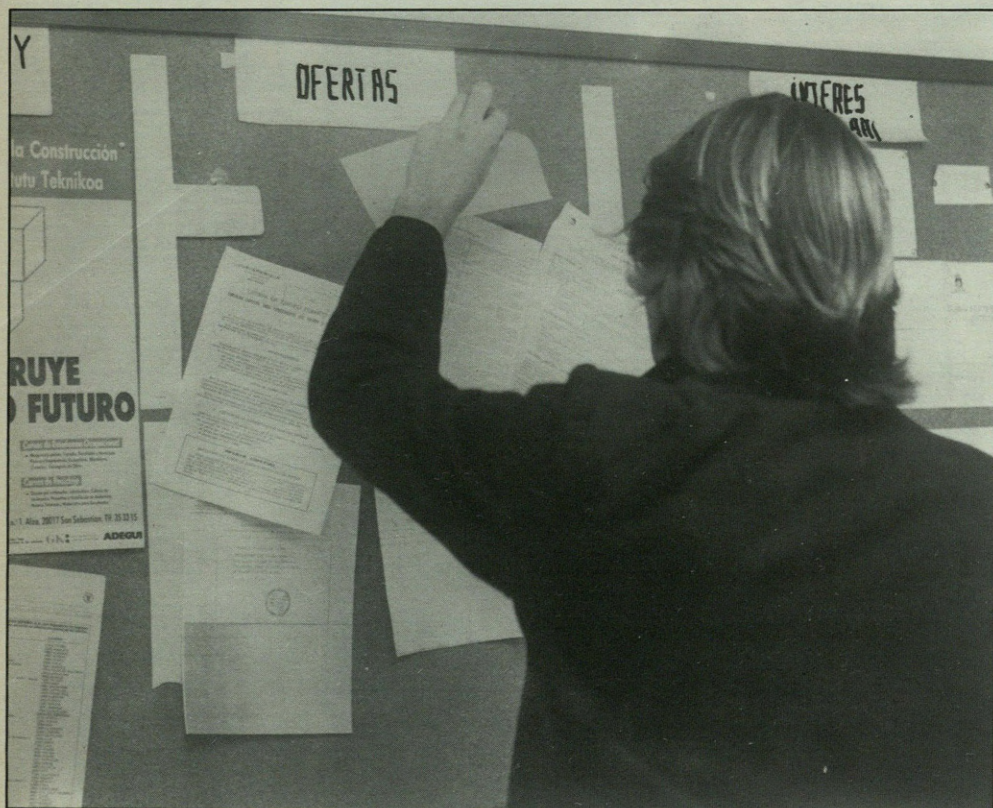
Kongresuak ere onartu du langabezi laguntzarako sistema berria

LANGILEGOAREN ONERAKO?

Pasatu den urteko abenduan Maastrichten sinaturiko akordioaren eraginez, eta Europarekiko Bateratasun Plana gauzatu asmoz, Estatu espainiarreko Gobernuak langabezi laguntza sistemaren aldaketa nabarmenak aurkeztu ditu azken bi hilabeteetan. Ministroen Kontseiluan eta Kongresuan onarturik, sindikatu guztiek beren ez adostasuna adierazi dute, sistema berri hau langilegoaren aurkakoa dela esanez. Greba orokorra egingo dutela ere esan dute sindikatuetaoek...

LANGABEZI laguntzen sisteman aldaketa sakonak onartu berri dira Estatu espainiarrean. Joan den martxoaren 21ean aurkeztu zituen Gobernu espainiarreko bozeramalea den Rosa Condek, Europari begira. Gobernuak eraturako Bateratasun Planaren zati garrantzitsu bezala. "Langabezi laguntzen murrizketa enpresen gehiegikeria eta gizarteko zurgatzaileen aurkako sistema egokiena dela uste dugu", zioen bozeramaleak.

Arazoia eman zien Ministroen Kontseiluak apirilaren 3an, eta bost egun beranduago, murrizketa indarrean jarri zen. Egun horretaz geroztik langabezian geratu den guztiak aldaketan ondorioak jasan ditu. Orain arte sei hilabetez lana egin behar bazen gutxienez langabezi laguntza jasotzeko, gaur egun bikoiztu egin da kotizazio aldia, urtebeterraino luzatuz. Langabezian dagoen langileak, kotizatu duen denboraren hurrenez kobratuko du zuen soldataren % 70 (urtebeterraino egin duenak, adibidez, lau hilabeteetan kobratu ahal izango du laguntza), eta ez

Sistema berriarekin urtebetez kotizatu behar da langabezi laguntza jaso ahal izateko.

erdiaz, orain arte bezala. Apirilaren 30ean Kongresua izan zen langabezi dekretu hau onartu zuena. Maiatza-ren laren bezperan hain zuzen ere. Dekretu Legeak, komunikabideetan 'dekretukada' deituak, dirutza handia aurrezteko aukera ematen dio Estatuari, eta Europarekin parekatzeko aukera emango dio Gobernuko partaideen esanetan.

Sindikatu- erantzuna

Baina aurkako ahotsak ere Plana aurkeztu bezain laster hasi dira azaltzen komunikabideetan. Bateratasun Planeko langabeziaren erregulazio sistema berri hau sindikatu-ekin eztabaidatua izan gabe idatzia izan dela eta, beren egoneza azaldu dute hauek lehen unetik. *«Gutiz modu aldrebesean gauzatu da dekretukada —azaldu digu CCOO sindikatuko bozeramalea den Mari Cruz Vicen-*

Hego Euskal Herriko 50.000 langile inguruk jasango du zuzenki langabezi laguntzen murrizketa ●

tek—. Gobernuak inor ez ezar gabe aurkeztu du, eta segituan onartu du Ministro Kontseiluak. Parlamentura eramatea besterik ez zaitzala, lege bihurtzeko. CCOOeko bozeramalearen esanetan, «dekretukada» demokrazia garaian Estatu espainiarrean izan den langileen aurkako erasorik

'Dekretukada' ren zatirik eztabaidatuenak

MARTXOAREN

amaieran Gobernu espainiarreko bozeramaleak aurkezturiko Bateratasunerako Planaren alderdik gatazkatsuenak ondoko hauek dira:

Lehenik, Planaren araberak, nahitaezkoa da esatea diru publikoarekin mantenduriko babes sozialeko mekanismo batek ez dituela inoiz hobetuko lanpostu batek sortzen dituen errentak.

Honen ondorioz, eta beti Gobernuaren ustez, beharrezkoa da, ohizko sistemek eskaintzen duten babesa ahaztu gabe, eraketa, helburu eta funtzionamenduetan aldaketak ezartzea, lana eskatzen duenak bizkorrago lor dezan lan merkatuan.

Helburu hauek aurrera eramane ahal izateko beharrezkoa da INEMen (Enplegu Bulegoa) aldaketa sakonak ezartzea, bera bait da enplegu bi-tartekaritza eta kokapenerako organu garrantzitsuena, eta langabeziak eskatzen dituen babes eta laguntzen gestiorako erakunderik egokiena. Aldaketa hauek benetako Enplegu Bulego Publikoa bultzatuko dute, eta EKko hainbat herritan dagoneko indarrean dagoen

lege markura hurbilduko gara.

INEMen barruan langabezi egoeraren kontrola indartu nahi da, langabetuen kokatzeko profesionalarekin batera. Honez gain, prestaziorako eskubidearen errekonoizimendu prozedura bizkortuko da, langabetuaren ezagutze profesionalak hobeto ezagutuko direla ziurtatu nahian, horrek lanpostuen lorpena bizkortuko bait du. Gainera, langabetuak eskaintzen zaizkion lanak onar ditzan lortu nahi da, eta ezin izango ditu ukatu.

Eratuko den sisteman proposatzen diren aldaketak garrantzizkoak dira, eta langabetuenganako babesa eskaintzearen eta lana bilatzearen bultzaketaren arteko oreka lortu nahi da. Horrekin batera, bere garapenak INEMen oreka ekonomikoa berreskuratzen lagunduko du, zerga gehikuntzaren beharrik gabe. Aldaketak honako hauek dira:

— Langabetuei dagokien diru laguntza jaso ahal izateko, urtebetez egin behar da lana gutxienez, eta ez 6 hilabetez, orain arte bezala. Horrela babes asistentzial sistema zabalduz, hiru hilabetez

gutxienez kotizatu duten langileak ere babestuak izango dira. Bestetik, lanpostuen sustatzerako kontratuak gutxienez urtebetekoak izan beharko dira.

Lanbide Hezkuntza aldetik ere hobekuntza beharra nabarmena da, langileak hobekuntza estrukturaleetara egoki daitezen Europaren erronkaren aurrean. Gobernuak, konkretuki, ondoko neurri hauek gauzatzearen alde agertzen da:

1.— Lanbide hezkuntzako urteko 60.000 lanpostu sortu, egun langabezia egon arren noizbait lanean ibili diren langileei hezkuntza emango dietenak.

2.— Beren lehen lanpostuaren bila dabilzan langabetuentzat sorturiko lanbide hezkuntzarako diru laguntzak ezabatu egingo dira, Lanbide Heziketarako Sistema Arautuen barruan joango diren mekanismo batzuk sortuz beren ordeztu (beharrezko babes ekonomikoa izango dute-nak).

3.— Fondo Sozial bat sortu, zerga gastuen gutxitzearen ondorioz sorturiko errekurtsioekin finantziatuko dena.

*gogorrena da, jasotzen diren laguntza ekonomiko-
murrizketaz aparte zabar-
tzaroko pentsioa jaso ahal
izateko baldintzak ere oso
selektiboak bihurtu bait di-
ra».*

Hego Euskal Herriko 50.000 langile inguruk ja-
sango dute zuzenki diru

laguntzen murrizketa hau,
eta beste 9.000k zeharka.
Aldaketa garrantzitsuenek
langabetuengan izango du-
te eragin zuzena. INEMek
(Enplegu Bulego espainia-
rra) iaz 340.000 milioi pe-
zetako (17.000 milioi libera
inguru) defizita izan zuen,
«eta egoera hau okertze-
ar

*zegoela eta, aldaketa gogo-
rrak ezartzea erabaki dute
Madrilen. Baina beti beza-
la gizarte-ko su-
jetu abule-
nak, langileak hain zuzen
ere, gara sozialisten politika
ekonomikoaren akatsak
ordaintzen ditugunak»,
adierazi digu UGTko Eus-
kadiko ejekutibako partai-
ar*

dea den Carlos Trevillak. «Inoiz baino eskuindarra-
goa azaltzen zaigu PSOE».

Enpresariak ere ez daude
oso ados dekretukada ho-
nekin. Zenbait kontrata-

zioengatik enpresek jaso-
tzen zituzten sari ekonomi-
koak desagertu egingo dira.
«Enpresari asko sei hilabe-
teko kontratuak sinatzea-
ren aldekoak dira, baina

askoz ere zailagoa da gu-
retzat urtebeteko kontra-
tuak sinatzea, lan eskaria
ez bait da urte osoz man-
tentzen», adierazi du Carlos
Espinosa, Euskal Herriko

Enpresarien
lehendakariak.

Enpresari honen
dekretukada honek ez da
«Gobernuak behin eta
berrro esan digun bezala»

ARGIA txokoak

**GASTEIZKO
EUSKAL TXOKOA**

**EUSKAL KANTU
TXAPELKETA**

*Har ezazu parte
Bagaren mintza...*

Joku lehiaketa, zorte on!

Kutxileria, 62 - 01001 Gasteiz ☎ (945) 25 10 84

AMAZKAR

TABERNA

*Oiartzuarren giroan,
zure zain ...*

20180 OIARTZUN (Gipuzkoa)

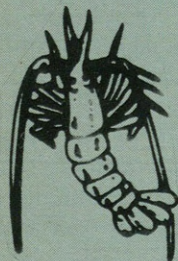

DONAMARIA'S BENTA

- Mendi hotela
- Jatetxea
- Bizikletentzako aparkalekua

*Zure asteburuetako
ingurugiro egokia*

31750 DONAMARIA (Nafarroa) ☎ (948) 450925 - 450708

**KORTA
MARISKERIA**

- Ingurugiro eta menu
aproposak
asteburuetarako.

GABIRIA (Gipuzkoa) ☎ (943) 88 71 86

SAGARDOTEGIA

ANKAPALU

LARRABETZU (Bizkaia) ☎ (94) 455 81 97

lanpostu berrien sorrera bultzatuko, enpresariek izango duten jarreragatik».

Egoera honen aurrean, sindikatu guztiek greba orokorra egingo dutela adierazi dute. CCOO eta UGTk deialdi bateratua egin dute maiatzaren 28rako. Egun erdiko greba orokorra egingo dute egun horretan, «eta maiatzaren 1ean hasi da gure borroka —argitu digute bi sindikatu hauetako bozeramaleek—. Urria arte luzatuko da gure protesta, manifestazio eta geldialdiak antolatuz. Urrian egun osoko geldialdia egingo dugu. Edo 48 ordukoa». Euskal Herrian afiliatu gehien dituen sindikatua, ELA, neurri honen aldeko jarrera garbia erakutsi ez duen bakarra da. Sindikatu honetako bozeramalea den J.A. Kortaren esanetan, honen arrazoiak honako hau da: «UGT eta CCOOk aldarrikatu duten greba deialdiak ekimen batasuna bautsi du, erabakia biru sindikatuon artean hartuko genuela pentsatuta bait zegoen alde zurretik. Bestalde, oso deialdi nabasia egin

■ «Urria arte luzatuko da gure protesta, manifestazio eta geldialdiekin» ● UGT eta CCOO

dute. Lanuzteak 4, 8 edo 24 ordukoak izan behar duten ez dute argitu, eta beste xebetasunak ere aidean geratu ziren».

LAB sindikatuak ere greba orokorrerako deialdia egin du, «baina gure deialdia Hego Euskal Herrira

■ Maiatzaren 1eko manifestazioetan 'dekretukada'ren aurkako esloganak entzun ziren.

mugatzen da —sindikatu honetako bozeramalea den J.A. Arrearen esanetan—. Milaka langile euskaldun langabezia geratuko dira, eta murrizketak zuzenean eragingo die». Greba Hego Euskal Herria mailan egitearen arrazoiak, LABekoen ustez, garbi dago, «hemen ematen diren baldintzak bereziak direlako, birmoldaketaren ondorioz. Horregatik pentsatzen dugu hemengo langileok egun desberdinean egin behar dugula greba orokorra».

Greba orokorra egitearen mehatxuaren aurrean Gobernua eman duen erantzuna garbia izan da «dekre-

tua ez da atzera botako. Gehienez zenbait puntu aldatuko zaizkio». Elkar hizketa saioak ere egin dira sindikatuak eta Gobernu-

ren artean, baina ez da ezer garbirik lortu.

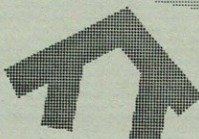
Langabezi laguntza

Sistema berria		
Kotizazio minimoa: 12 hilabete laguntza jasotzeko		
Kotizazioaren baldintzak	Prestazioaren iraupena	Kopurua
12 hilabete	4 hilabete	Base regulatzailearen % 70
18 hilabete	6 hilabete	Base regulatzailearen % 70
24 hilabete	8 hilabete	6 hilabete % 70 2 hilabete % 60
36 hilabete	12 hilabete	6 hilabete % 70 6 hilabete % 60
Sistema zaharra		
Kotizazio minimoa: 6 hilabete laguntza jasotzeko		
Kotizazioaren baldintzak	Prestazioaren iraupena	Kopurua
6 hilabete	3 hilabete	Base regulatzailearen % 80
12 hilabete	6 hilabete	Base regulatzailearen % 80
24 hilabete	12 hilabete	6 hilabete % 80 6 hilabete % 70
36 hilabete	18 hilabete	6 hilabete % 80 6 hilabete % 70

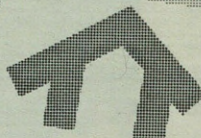
Amagoia Iban

EKO ASTEASU
Keelavite Poligonoa z/g
ASTEASU

EKO VILLALBA
San Juan Kalea, 9
EIBAR

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

AUTOSERVICIO GORA-BERA
Agerrebete Ibilbidea
DEBA

EKO EUOMAR
Nafarroa ibilbidea, 37
ZARAUTZ

SUPER ANDONAEGUI; C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO - DONOSTIA

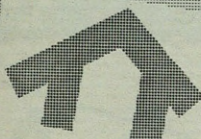
MERKEK IGLESIAS
Azkene Kalea, 12
TRINTXERPE

**SAN JUAN BAUTISTA
KOOPERATIBA**
Villas auzoa
HERNANI

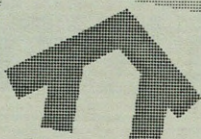
EKO IRUN
Blas de lezo, 22
IRUN

EKO LEZO
Avda. Jaizkibel, 1
LEZO

EKONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz-Kalea, 1
ZUMARRAGA

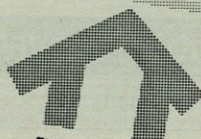
SUPER RENTERIA
Vicente Eliceagi kalea, 5
ERRETERIA

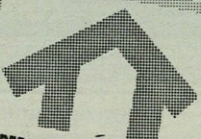
EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, z/g
BERAUN - ERRETERIA

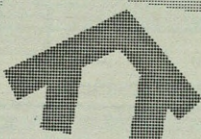
EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUTZ

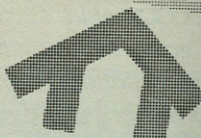
EKO LEGAZPIA
Urola s/n
LEGAZPIA

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ARABARKA jaletxearen atzean)
HONDARRIBIA

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR

EKO AIETE
Etxaidi Salla
AIETE - DONOSTIA

BASTIDA
Erdiko kalea, 32
MUTRIKU

ZURE ETXE ONDOAN

EKO

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

PARKE NATURALAK, TEORIA ETA PRAKTIKA UZTARTU EZINEAN

Ekologismoa modan jarri zaigun aspaldi honetan, parke naturalen izena eta izana ere denon ahotan dabilta. Batzuen ustez ez dira behar adina eraginkorrak; beste batzuentzat, ordea, gure ingurua babestu, indartu eta ezagutarazteko ezinbestekoak dira... Eztabaida bizturik dago. Ikuspuntu desberdinak guztioi dagokigun auzi baten inguruan.

ZALANTZARIK ez dago gaur egun ingurugiroa babestu edo zaintzeaz asko hitz egiten dela. Baita ekimen batzuk aurrera eramanez, baina zaila da adostasun osora heltzea. Iritzien ugaritasuna ikusita, badirudi natura zaintzea ez dela oso erraza.

Lan horretan dihardute talde ekologista eta erakundeek, baina nahiz eta helburu bera izan denek, bideak ez dira berdinak antza. Horra adibidez Luis Javier Telleria, Eusko Jaurlaritzako Natur Ingurunearen Antolakuntza eta Ikerketa zuzendariaren hitzak:

EUSKAL HERRIKO PARKE NATURALAK d o s s i e r r a

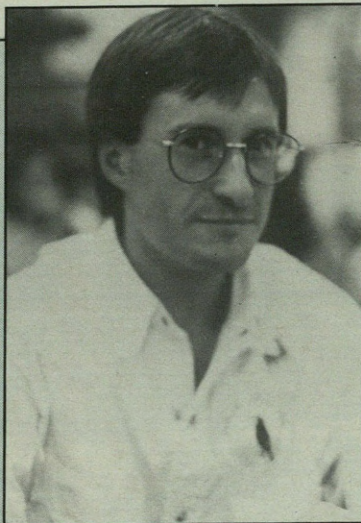
«ondo zainduak eta egoera onean dauden ingurune berdeak babestuak eta mantenduak izan daitezen saiatzen gara».

Haatik, Eguzki talde

ekologistak bestelakorik dio. Bertako partaide batek azaldu digunez, «ez gaude eremuen babesaren aurka, baina hau garapen natural

bandia duten ubarteak sortzeko atxakia izan daiteke; ubarte hauetatik kanpo inolako kontrolik ez egotea abalbidetuz».

Luis Javier Telleria zuzendariak dioskunez: «parke naturala legez-tatzerakoan kontuan izaten diren xedeen bonako hauek dira: berburu soziala lebedarizi, jendeak ondo pasatzeko leku egokia izan dezan; eta bigarren, hango bizilagunen iraun dezaten, laguntza sozio-ekonomikoa lortzea». Arazo honi helduz, Eki taldekoek ere badute zer esanik. «Parke naturalak, gaur egun, jendea bertan

joan dadin eginak daude, bertan ondo pasatu eta toki horiek ezagutu asmoz. Gu ez gatoz bat horretan —esan digu Kike Elkiko partaideak—. Parke naturala bizi den jendean izan beharko litzateke parkearen motore eta subjektu eraginkor, baina zoritxarrez hau ez da horrela».

Nafarroako Gobernuak Ingurugiro Saileko Zuzendaria den Alberto Otamendiren hitzetan, «ez daukagu ezer esatekorik. Esan beharrekoak azken urteotako Estatuaren Aldizkari Ofizialetan daude, eta halaber iazko egunkarietan».

Antzeko arazoak

«okian tokiko azterketa eginez, herrialde desberdinen problematikak antzekoak direla frogatu daiteke. Arabaren kasuan, parke natural bakarra dago, Valderejokoa, eta beste bi egiteke daudenak: Izkiizgoa

Izadi parkeak: bihar eta berandu

HORI da, hain zuzen ere, Julio Kageta musika taldeak atera duen diskoaren izenburua; aldi berean, horiek izan daitezke Euskal Herrian ematen ari den izadi parkeen politika definitzeko hitz egokienak. Ikus dezagun zergatik.

Bihar. Zenbait ingurutik bi proiektu desberdinak egin dira tokiak babesteko, esaterako Txin-gudi edo Aralarren.

Egungo egoera ezin da ilunagoa izan. Lurrelde lurrelde aztertuz ikusten dugu Gipuzkoan ez dagoela parke natural bat ere. Ipar Euskal Herrian ezta ere, baina behintzat inguru batzuk babestu egin dira partikularren iniziatibaz, Hendaiako Abbadiaren edo Organbidearen kasuetan. Bizkaian Urkiola eta Urdaibai inguruak dauzkagu nola-baiteko babespenarekin, eta denok dakigu zer nolako babespena. Araban orain gutxi izendatutako Valderejoko parkea dugu, onurarako baino agian okerrerrako izan den deklarazioa.

Nafarroako egoera desberdina dugu. Hangoa ere beste munduko gauza izan gabe, behintzat hirurogeitabat biotipo inguru babesturik daude dagoeneko, gehienak txi-

kiak baina horregatik ere arrisku handiagoan daudenak.

Horrela gauzak ez da zaila ulertzea zergatik esaten dugun **berandu** gabiltzala. Ardantzaren gobernuak kasuan asmoa da hurrengo lau urteetan zazpi mendi gailur babestea, benetan ikaragarriak diren egoeretan sartu gabe. Une honetan desageratzeko zorian edo arrisku gorrian dauden toki garrantzitsuak (adibidez Txingudiko zingirak, kostaldeko artadiak, Orioko itsasadarra, Sobroneko ingurua, Txipiosko ibarra...) horiek ez dira aipatu ere egiten.

Dena dela, irtenbidea ez da zerrenda luzeago egitea. Orain gutxi Jesus Elozei biologoak esaten

«Lurrelde osoa babestu behar da, eta hori planifikazio egoki baten bidez etorriko da» ●

zuen bezala, lurrelde osoa babestu egin behar da. Eta hori etorri behar da planifikazio egoki baten bidez non ikus dadin zer nolako

interbentzioak onar daitezkeen inguru bakoitzean. Testuinguru horretan guneak bakarrik babestea txaplatuak jartzea bezala izango litzateke.

Muga guztiak artifizialak badira hori egia biritu biltzen da izadian, Iratiko basoa ez da Nafarroan amaitzen; Aralar, Leizaran, Aiako harriak Gipuzkoan eta Nafarroan daude; Bidasoa Lapurdin zehar itsasoratzen da eta aldiz administrazioa guztien lanak eta ikerketak mapetako puntu lerrotan bukatzen dira, inguruak jarraituko ez balira bezala...

Euskal Herriko naturak ez dauka etorkizun garbirik. Horri esker segurasko hurrengo belaunaldiak Euskal Herria ezagutuko dute, inolaz ere Euskal Herria.

JOSE RAMON ZABALA

Txingudiren Aldeko
Koordinadorako partaidea

Nafarroa aldean ere bada egitasmorik

PIRINIOAK, Urbasa-Andia-Lokiz eta Bardeak dira Nafarroako Gobernuak parke natural izendatu nahi dituenak, nahiz eta 1990etik proiektu guztiak geldirik egon. Hiru gune natural hauek, parke natural izateko beharrezkoak diren ezaugarriak betetzen dituzte, duten aberastasun ekologikoa kontuan hartzen badugu.

Pirinio nafarrak Orreaga eta Hiru Erregeen Mahaia bitartean daude. Baso hauek, Ukerdi eta Aztaparretako erreserba integralak, Larra eta Mendilazeko erreserba naturalak aurki ditzakegu.

1.000 km² tako lurralde hau parke natural izendatzeko proiektuak ez zuen arrakastarik izan bizilagunen artean, eta bertan behera gelditu zen 1990ean, proiektuaren berrikusketa baten zain.

Urbasa-Andia-Lokiz, Nafarroako iparraldeko mendietan eta erdialdean landatzen diren mahatsondo lurretan zehar zabaltzen den harizti-pagadia da. Olló, Goñi eta Gezalazko haranak eta hainbat herri txiki (Bidaurre, Riezu, Iturgoi...) sartuko lirateke 200 km² dituen parke ho-

nen eremuaren barnean.

Azkenik, Bardeak parke natural izendatzeko proiektua daukagu. Aragoako mugan kokatuta, 42.500 hektareatan luzatzen da nekazaritza eta abeltzantzak urraturiko lurralde hau. Nafarroako Gobernuak 1987an egindako azterketa batek, eremu honen berreskurapenerako beharrezkoak diren hamar puntu plaza-ratu zituen.

Bi helburu ditu Nafarroako Gobernuak parke natural hauen inguruan: batetik, parke hauetako ekosistema babestea eta bestetik, lurralde hauetako iharduera ekonomikoaren garapena bultzatzea.

Valderejo Arabako mendebaldean dago, Gaubeako udalerrian. Bertako natur ingurune aberastasuna eta jasaten duen biztanleen galera ikusita, Eusko Jaurlaritzak zonalde hortako 3.496

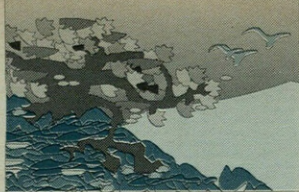
hektareak parke natural izendatzea erabaki zuen. Hiru xede nagusi erdietsi nahi zituzten ekimen honenkin: ekosistemaren babesa bermatu, inguruari bultzada ekonomiko zein soziala eman eta inguru hori jendeari ezagutarazi, astialdia, turismoa eta gisa horretako iharduerak bultzatuz. GADEL taldeko partaide den Arturo Rodríguezen aburuz kontraesan nabarmenarekin egiten dugu to-

Urbaskoia ezezik, Andia eta Lokizko mendikateak ere babestuko lituzke aztergai dagoen parke naturalak.

■ «Hor datza gakoa: ez nola egiten duzun parkea, gero berarekin zer egiten duzun baizik» ●

I. URRIZALKI

**EUSKAL HERRIKO
PARKE NATURALAK**
d o s s i e r r a

Urkiola: parke naturala ala jolasparkea?

URKIOLA eremuaren eraketa parke natural gisa ez da kasualitatearen fruitua, azken bi urteotan hala badirudi ere. 70etako hamarkadan, jadanik, Durangaldeko sektore ezberdinek tratu berezia eskatzen zuten bertako baliabide naturalen garrantziagatik.

Gordetzea proposatzen zen zenbait balore ez da gorde; inguruarentzat kaltegarria den *insignis*

pinuaren hedadura zabal litzateke honen adibide egokia.

Urkiolako parke naturalaren inguruan dauden arazoen adibide bat besterik ez da hau. Arazoak irtenbidea izan dezakete epe luzera; haatik, beste zenbait egoera sekula ez da konponduko, parke barruko harrobien afera adibidez. Hauek ingurugiroari, ikusmenari, gizarteari eta auskalo zenbat arlori kalte handiak eragiten dizkiote. Eta harrobien hustirapenerako legeak egonagatik, betetzen ez direnez, oso epe luzea beharko litzateke inguruaren berreskurapen prozesua aurrera eroan ahal izateko.

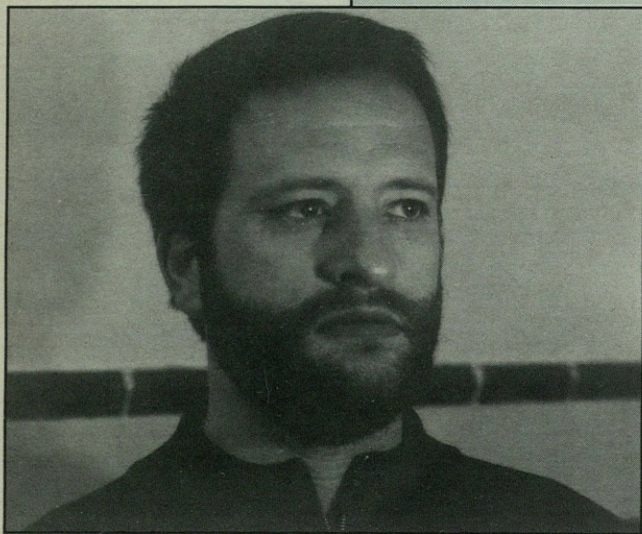
Urkiolako parke naturalari arazo gehiago gehitu behar zaio. Esate bate-

rako, Anboto eta bere inguruetan pairatzen den giza-eragina edota, arazo politikoak direla medio, hasiera batetan babestutako 30.000 hektareak azkenean soilik 5.768tan gelditzea.

Euskal 'Y' delakoa eta Durangotik Beasainera autobidearentzat inongo oztoporik nahi ez izateak ukan dute zerikusirik babesturiko zonaldearen murrizpenean. Eta hainbat arazo gehiago, zehatzuk 1970- ean sortuak diren, nahiz eta ondorioak orain agertu. Interes partikular eta politikoak nagusitu dira, ez naturalak, eta parke naturala jolasparkea bihurtu da.

TXEMA ROJO

Urkiolaren Aldeko Batzordeko kidea

Txema Rojoren ustez interes partikular eta politikoak nagusitu dira, ez naturalak, eta parke naturala jolas parke bihurtu dute.

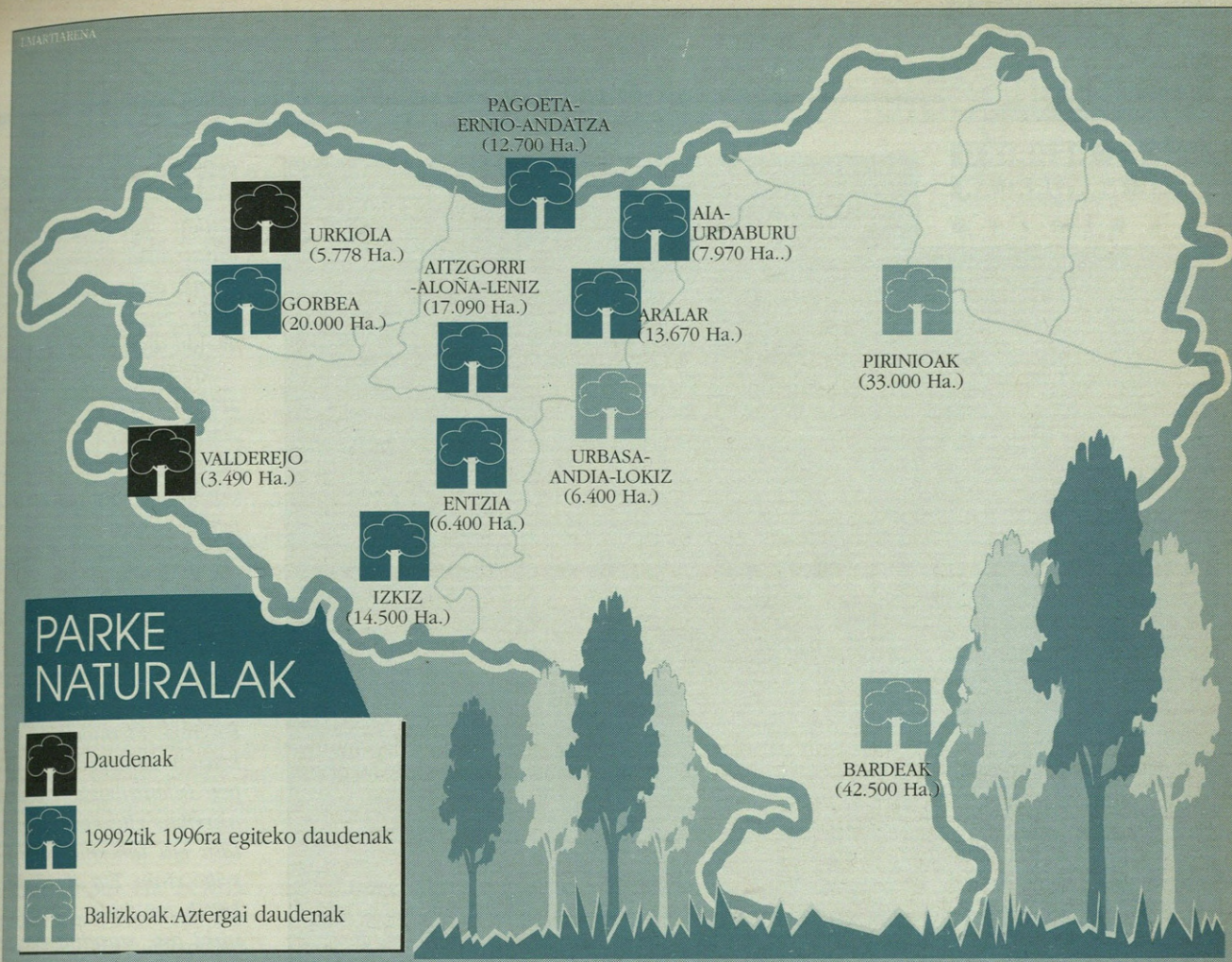
po. «Valderejoko kasuan lehen sektorea baztertu da, arrazoi ekologikoak argudiatuz. Dena den, orain hirugarren sektorea bultzatzen ari dira, jantoki, taberna eta gainerakoen bidez. Hauek ez dute ingururik hondatzen, antza denez. Guk kontraesan hori dakusagu. Argi dago lurralde hau nolabait indartu beharra dagoela, baina ez gatzat bat bertako jendearen deserrotzearekin». Izan ere, terziarizazioa arazo latza bihurtzen ari da. «Eurek ere

onartu zuten abeltzantza zela hemengo funtsezko elementua, baina era berean, parkeko etxaldea eta bertako bi mila ardiak piktutara bidali zituzten». Erriberako Zintzurra deituriko gunearen kasua dugu afera honetan agertu diren kontraesanen isla. «Toki hori osotasuneko erreserba

—babesaren azken muturra— izendatu zuten. Izendapen honek jendak bortik ezin ibiltzea, saiote bakean uztea... suposatzen du. Haatik, saien eremua eta Erriberako Zintzurra zorro berean sartu zituzten, eta Zintzurra jendak guztia bertan ibiltzeko moduko eremua da».

Gipuzkoara pasatuz, herrialde horretan oraindik ez dago parke naturalik, baina lau izendatuko dira epe murtzean: Aralarkoa eta Pegoeta-Ernio-Andatzakoa 1993an, eta Urdaburu-Aiakoa 1994an. Aitzgorri Aloña-Lenizkoa 1994an. Aranzadi Zientzi Elkarteko kidea den Iñaki Urrizaldua

«Bertako populazioak izan behar du parkearen motore eta sujetu eraginkorra» ●
KIKE (EKI)

azaldu digunez, «asmoa ona da, baina gero burutu egin behar da, eta hori da zailena. Hemen gainera ez dago esperientziarik. Azken finean hor dago gakoa. Ez nola egiten duzun parkea, baizik eta gero zer egiten duzun berarekin».

Terziazazioaren arazoa aipatu diogunean honako hau erantzun digu Iñakik: «arazo hori Gipuzkoan ez da borrenbeste nabaritu, berrialde honetako edozein bazterretan aurki bait daitezke jada tabernak, sagardotegiak... Hemengo baserriak oibiturik daude borretara». Aranzadi elkarreko kidea Arturo Rodríguez baino baikorragoa da puntu honi dagokionean, «parke naturalen kudeaketak birugarren sektorearekiko joera dakar. Hori ez dago

gaizki, batez ere nekazari-tza eta gainontzekoak beberantz doazelako, eta irtenbideren bat bilatu behar zaie».

Arestian aipaturiko Gorbeko parkeaz gain, bi dira Bizkaiko eremurik interesgarrienak ekologiaren ikuspuntutik begiratuta: Urdai-baiko Biosferaren Erreserba eta Urkiolako parkea. Azken honen baitan dauden Atxarteko harrobiek aparteko aipamena merezi dute. Gaur egun ez dago baime-nik harrobien hustirapene-rako. Harrobiok berresku-ratzeko proiektua apirilaren 19an aurkeztekoa bazen ere, ez zen horrelakorik agitu, ikerketa topografikoa egin behar duen enpresak ezin izan bait zuen sartu bere lana burutzer, Jabier Uriarte Abadiñoko alkateak

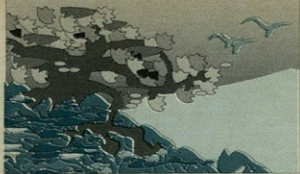
ipinitako oztopoak direla eta. Arazoak bere horretan dirau eta badirudi epe moztetan ez dela ezer aldatuko.

Ekologismoa versus espekulazioa

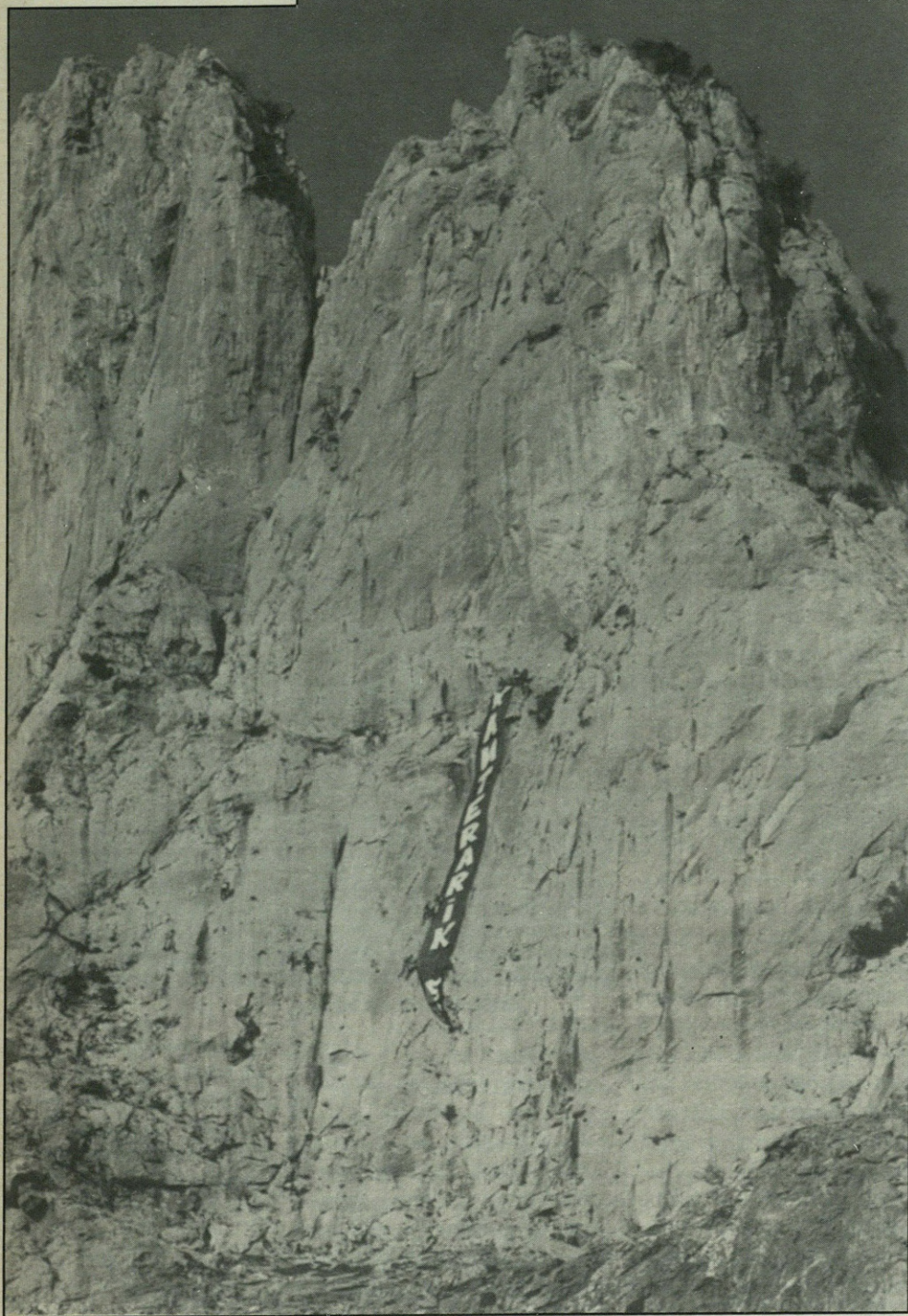
afarroan ez dago parke naturalik. Hiru dira aztergai dauden lurraldeak: Pirinioak, Urbasa-Andia-Lokiz eta Bardeak. Egitasmo posible hauez galdetu diogunean, honako hitzok zuzendu dizkigu Aezkoako Junta Orokorreko kide den Mikel del Riok: «badirudi parkeen auzia abaztuta daukatela. Gobernu berriak ere ez dio beldu gai horri. Aurrekoak utzi zituen bezala daude gauzak».

Pirinioetako balizko par-

Iparraldean ez dago parke naturalik, baina bai babesturiko zenbait zonalde, hala nola Hendaia Abadia eta Donibane Lohizuneko lorategi botanikoa.

EUSKAL HERRIKO PARKE NATURALAK d o s s i e r r a

Atxarteko harrobiak tira-bira ugariren protagonista izan dira azken urte hauetan.

kearen inguruan ere polemika ugari sortu zen, Gobernu nafarrak aurkezturiko egitasmoa zela eta. «Gobernuak aurpegia garbitu nahi zuen. Sasoi hartan

tira-bira anitz zegoen. Era bonetako egitasmoekiko erantzun gisa sorturiko zazpi koordinadora martxan zeuden. Gauzak horrela, gobernuak interes

ekologikoei ezezik bertako jauntxoek premiei erantzuten zien egitasmo espekulatzailea kaleratu zuen berak ere natura zaintza nahi zuela aldarrikatuz, azaldu digu Mikel del Rio.

Arestian ikusi bezala, arazo larria izan daiteke terziazazioarena. Dirudienez, Nafarroa ere ez da salbuespena: «nekazari lurra geroz eta gutxiago erabiltzen dira nekazaritzarako, eta geroz eta gehiago gasbide, urtegi eta antzekoak egin eta Iruñeko klase indartsuentzat etxebizitzak eraikitzeke. Horrez gain, PSNren Pirinioetako parkearen egitasmoan erabiltzen intentsibozko eremuak aurrikus zitezkeen, non osatu eta taberna anitz jarriko ziren. Eta dirudienez, UPNk ere bide horri eutsi nahi dio, standing-eko turismoa bultzatu eta lurra rekin espekulatuz».

«Standing-eko turismoa eta espekulazioa bultzatzen ari dira Nafarroako Gobernutik» ●

M. DEL RIO

Ez dago legez araututako parke naturalik Ipar Euskal Herrian. Dena den, bertako fauna eta flora Hegoaldekoak bezain babes beharrean daude. Egoeraren berri izateko, Donibane Lohizunen biologiako irakaslea den Jean Bostengana jo dugu. Bere esanetan, lurralde bakoitzak bere lan-

Nekazaritza eta parke naturalen bidegurutzea

BASERRITARREK badute zeresanik parke naturalen inguruan sortu den afera honetan. Izan ere, euren lur eta eurek urteetan zehar eroaniko bizimoduan eragiten dute.

ENBA sindikatuak hilabete eska-setako bizitza baino ez dauka. Hori dela eta, ez dute astirik izan nahikoa berria den asuntu honetaz talde iritzi bateratua osatzeko. Hau da, hain zuzen, esan digutena.

EHNERi dagokionez, bertako partaide den Helen Groomekin berbertan egon ginen. Hark adierazitakoa-ren arabera, ondo legoke euskal nekazaritzari buruzko plana egitea, baina zenbait ardatz markatu ondoren beti ere. «Nekazaritzaren maila objetiboak zeintzuk izan behar diren zehaztu, Nekazaritza eta Ingurugiro Sailen arteko barremanak arautu, mantendu beharreko mer-

kataritza erregulatu...». Nahitaezkoa bide da parkeen barruan baserritarren garrantzia onartua izatea, «bestela ez dugu ez ingurugirorik, ez kulturarik ez ezer bermatzen». Zor zaien errekonozimendua erdietsi asmoz, «lurraldearen egituraketa oro-

■ «Parkeen baitan mekanismo ekonomiko egokiak martxan jarri behar dira» ●

H. GROOM

korra egitea, baina ez parkeak suposatzen duen ubartera mugatuz, lurralde osora bedatuta baizik» proposatu dute.

Printzipioz, lurralde bat parke natural izendatzean, nekazariak alda-keta batzuk nozitzen dituzte. Adibidez, ezin da nahi adina ganadu eduki edota pinua neurririk gabe landatu. Eta hortxe dago kokka. «Gu ados gaude lurraren intentsifikazio hori murriztearekin, baina honek nekazaria beharrezkoa den produkzio mailara ez iristea suposatzen du; irabazpidearen ukatzea, finean. Horrexegatik, ezinbestekoa da hau ekiditeko mekanismo ekonomiko egokiak ezartzea».

Dena den, sindikatu honetako ordezkariak nekazariak parke naturalekiko duten jarreraz, zera esan digu: «lurraldearen egituraketa baten faltan, ados gaude parke naturalekin. Baina arestian aipaturiko mekanismorik ipini ezean, etorkizun beltza iragartzen diogu nekazaritzari».

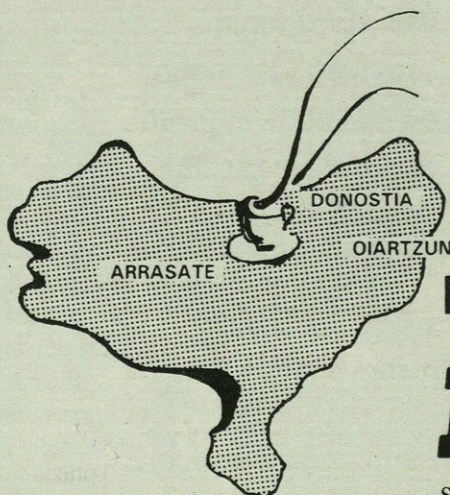
daredi propio eta berezia dauka. «Euskal lore eta abereek klima eta lurraren be-

rezitasunak adierazten dituzte. Horra, esaterako, hemen daukagun goroldio eta

iratzearen ugaritasuna, beste toki batzuetan ez dagoena. Endemismoa da

bau, bertan dauden espezie desberdinak beste toki batzuetan ez egotea, alegia».

Zure etxeko kafea.
Zaporea, lurrina,... bereziarena...
kolombiarra ehunetik ehun.
Kolombiako kafearen agiria duen
Euskal Herriko etxe bakarra.

LA CASA DEL CAFE

San Martzial, 19. DONOSTIA Tel: 42 45 12-35 49 14

Biosferako Erreserbaren gorabeherak

URDAIBAİK Bizkaiko lurralde osoaren hamarrena betetzen du. Kantauri osoan legalki babesturik dagoen padura bakarra honen baitan dago. Bertako biotipo desberdinak animalia eta landare espezie anitzen bizileku dira. Alabaina, ekosistema hau ez da beti behar bezala zainduta egon.

Gernikako Ekologi Lan Taldeko partaide den Ritxi

Hernández Abaituak dioskunez, *«guk uste duguenez, kontserbazioa ez da inguru bati hesia jarri eta gizakia kanpoan mantentzea soilik. Biztanlegoa kontserbazioaren su-jetu aktibo bihurtu behar da. Honekin batera kontserbazioarekin bateragarriak diren proiektu eta sektore ekonomikoak bultzatzea beharrezkoa da».*

1981ean Eusko Jaurlaritzak Aranzadi Zientzia El-

karteari eta Complutenseko Ekologia katedrari ikerketa ekologikoa agindu zien. Ikerketaren emaitzak ikusita, 1984ean UNESCOri Urdaibaiko eskualdea Biosferaren Erreserba izenda zezan eskatu zitzaion. 1989an legea onartu zen, Urdaibaiko Biosferako Erreserbaren kontserbazio eta babeserako. Urte berean, Eusko Jaurlaritzak Erreserbaren Erabilpen eta Kudeaketa Plana eratu zuen.

Haatik, Ritxi Hernández Abaituaren esanetan, *«plan hori beharrezkoa da, baina Urdaibai moduko ingurua babesteak kontserbazioarekin bateragarria den eredu ekonomikoa bultzatzea suposatzen du».*

«Estrategia orokorra jarri behar da martxan, ingurua eta espezie guztiak zaintzeko» ●

J. BOST

«rritako landareek beingurumena markatzen dute, aberastasun hori mendeetan izandako elkar trukei lotua dagoelarik».

Jean Bosten iritziz, zilegi da ingurumen horretan es-

ku hartzea. *«Naturak ez ditu beti gauzak ondo egiten. Hala ere, esku hartze hori ondo neurtu behar da, ezen «horrek ondorioak ekar bait ditzake, jadanik jasaten ditugunei gehituz: kutsadura, hondatzea eta abar, zeintzuk beste herrialdeetan pairatzen diren, ondusun aberatsetan kalteak eraginez».*

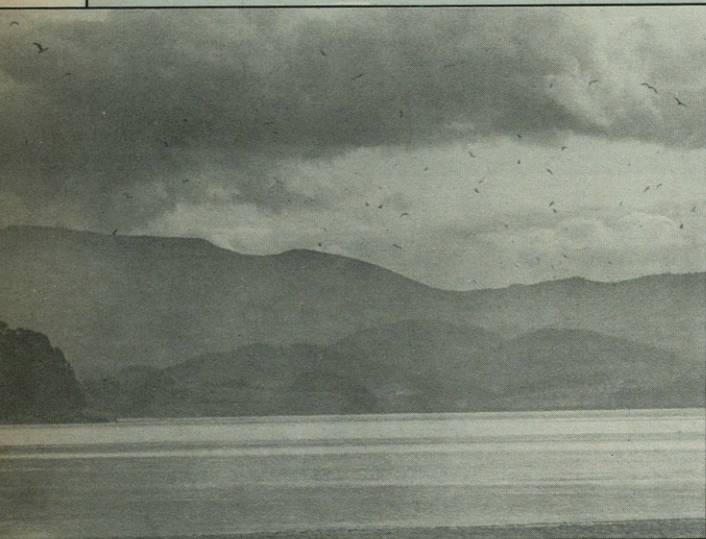
Gerora begira

Legunotan jendeak naturarekiko erakusten duen zaletasuna ikusita, *«batzuek baitu desberdina egin dute, diru emaitzak bilatu nahian. Honen ondoriozuzena dugu lorategi eta golf zelaien eraikuntzen hazkundea, interes handiko eremuetan beti ere. Egitasmo ekologista desbideratuak baino ez dira, etxe eraikuntza batzuk errazteko atxakia hutsak»*, diosku biologo honek.

Kontserbazio proiektuak ere agertuz doaz: horren lekuko ditugu Abadia Herria daian eta baratze botanikoa Donibane Lohizun.

Hala ere, Jean Bosten zuhurtasunaren aldeko apustua egiten du. *«Kontserbazio proiektu horiek beste basakeria batzuk zilegiztatze atxakia bilaka bait daitezke. Estrategia orokorra jarri behar da martxan, ingurunearen eta espezie guztien zainketa proiektuak».* Azken honekin ados azaldu zaizkigu gure elkar hizketatu guztiak.

J.M. Ugaldea

1989an onartu zen Urdaibaiko Biosferako Erreserbaren kontserbazio eta babeserako legea.

Faktore hau oso garrantzitsua da antza, hala funtsezko zientzia azterketetan nola zientzia aplikatuan. Baina *«landare eta animalia mota desberdinen eremuen banatzea ez dago beti herrien mugei lotuta».*

Kontuan izan behar da, hala ere, lurraldea ez dutela soilik bertako landareek markatzen. *«Kanpotik eka-*

HIRIKO TRIBUETAN BARRENA

Gaur egun, sekula baino gehiago, hirietako gazteak tribu ezberdinetan ibiltzen dira: heavyak, skin-ak, trasher-ak, skater-ak, sixtiak... talde guzti hauek, hala ere, gauza amankomun asko izaten dituzte elkarrekin. Donostian ikusi daitekeen «Tribu urbanoak» argazki erakusketa atxakia, gazte talde hauen mundua ezagutu nahi izan dugu.

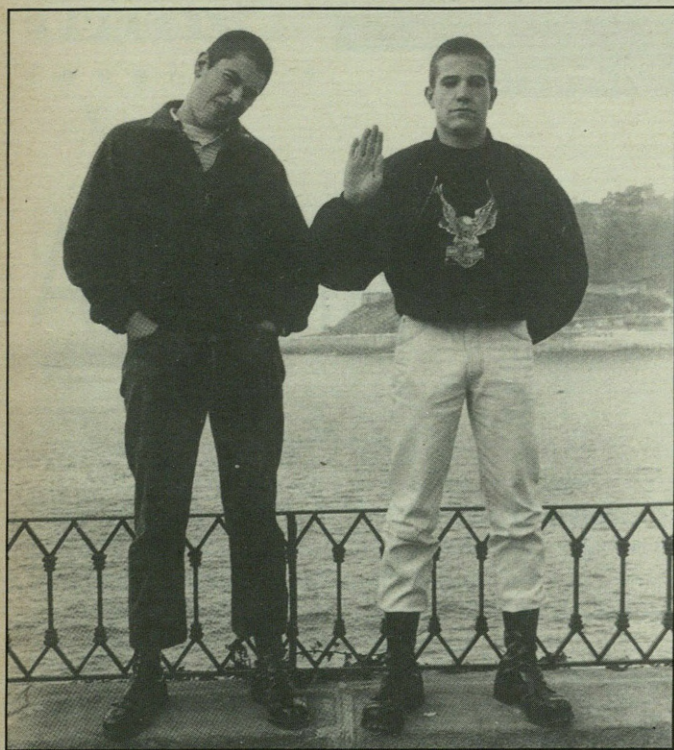
DONOSTIAKO Gipuzkoako Argazkilari Elkarteak, erakusketetan ohizkoa dena baino gazte jende gehiago ikusi daiteke egunotan. Bertan, izan ere, «Tribu urbanoak» lemapean, hiri honetako gazte talde ezberdin askoren kale ibilerak biltzen dituen argazki

erakusketa bisita daiteke.

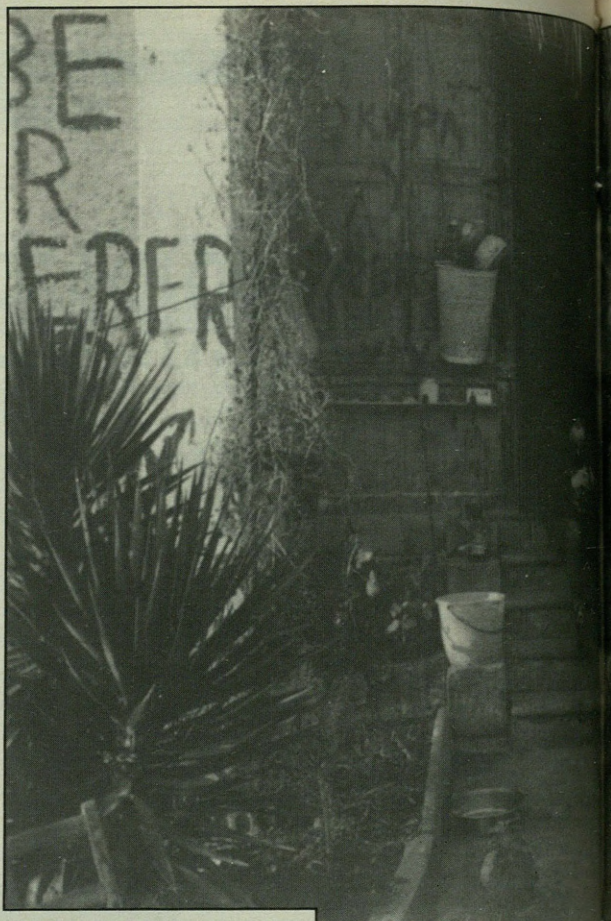
Susana Rico eta Isabel Azkarate izan dira, hiru hilabetez, Donostian kalez kale ibili diren argazkilariak. Euren fotografietan ageri diren taldeen fenomenoa, hala ere, Euskal Herri osoan soziologikoki aztertzea merezi duen gerta-

Gazteenek beren anaia-arreben eredua jarraitzen dute. (Argazkia: Susana Rico)

Skinek ere beren lekua dute euskal tribuen artean.
(Argazkia: Isabel Azkarate)

Tribu bakoitzak bizitza ulertzeko era propioa du. (Argazkia: Isabel Azkarate)

karia da. Skin-ak, heavyak, borrokak, okupak, hardcorezaleak, trasher-ak, sixtiak... zer dela eta, hainbeste talde ezberdin?

«El Tubo» aldizkariko

erredakzioan diharduen Jakue Pascual soziologoak, hiriko tribu hauen ezaugarrien definizioaz itaunduta, zera esan digu: «tribua zer den esateko, alderdi ezber-

din batzuk hartu behar dira kontuan. Alde batetik 'berdinen' taldea deitzen dena dago, ezaugarri berez bez definituriko jendea baino geiago, antzeko

helburu eta iritziak dituen. Pertsona hauek euren nortasuna taldearenarekin batera ulertzen dute, 'berdinen' multzo honetan, beraz, norberaren nortasunarekiko errespetua, taldearekiko errespetuaren barruan kokatzen da. Ondorioz zenbait ezaugarri, amankomunak izango dira: estetika, balore etiko berak, harreman eremu zebatzak izatea... honela 'berdinen' arteko harreman sarea sortzen da.

Ikasketa bideak

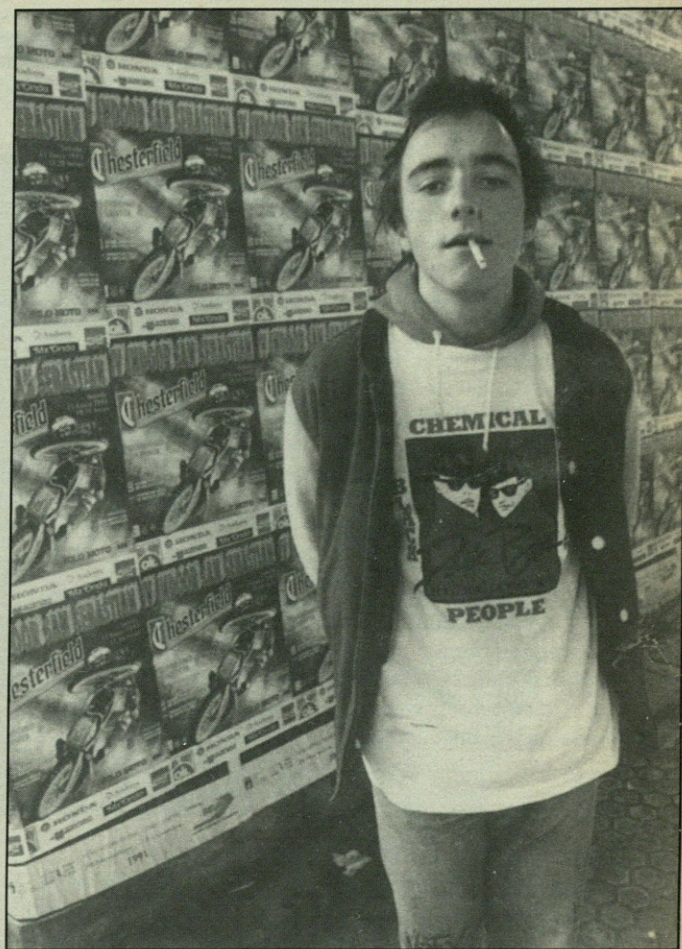
Euskal Herriko tribu hauek. Isabel Azkarateren iritziz, sarri ibiltzen dira elkarrekin. Beste leku askotan ez bezala: «taldeak elkarrengandik bereiztuagoak egongo zirela espero nuen, baina ez da horrela. New Yorken

egon nintzenean, esate baterako, oso bestelakoa zen bura. Han tribuak ez dira elkarrekin nabasten, hemen bai.

Nahastuta ala nahastu gabe, Jakue Pascualen aburuz, gazte talde hauen zergatia askozaz ere konplexuagoa da: «tribuak

ikasketa modu bat dira, balore zehatz batzuetan oinarrituriko ikasketa. Gizarteak integratziorako bide gutxi eskaintzen dizkio gazte jendeari, bide standarrak. Gaurkoa bezalako krisi garaietan, 70etako hamarkadatik ematen ari den bezala, bide standar

Hardcorezaleak gero eta ugariagoak dira Euskal Herrian.
(Argazkia: Susana Rico)

horiek blokeatuta daude. Gazteen erantzuna beren antzekoekin biltzea da, bide standar horretatik bereiztuz». Talde hauek, hala ere, urteen poderioz, eboluzio nabarmena jasaten dute: «tribu eta taldeok bereizten dituen, urteekin jasaten duten eboluzioa bera da. Gauza bat argi eduki behar dugu, gaurko gazteek ez dute jende belduaren eredu jarraitzen, ez dute belduengandik ikasten; aurreko belaunaldiengandik ikasten dute, anaia eta arreba zaharrengandik esate baterako. Ondorioz, barreman modu berri borieta, elementu

berriak ere sortuko dira. 80etako hamarkadan adibidez, bai kopuruan eta bai sinbolikoki, punkiak eta heavyak ziren tribu nagusiak. Gaur egun, berriz, bi horiek nabastuta, Hardcore edota Trasher-ak bezalako koadrilak sortu dira».

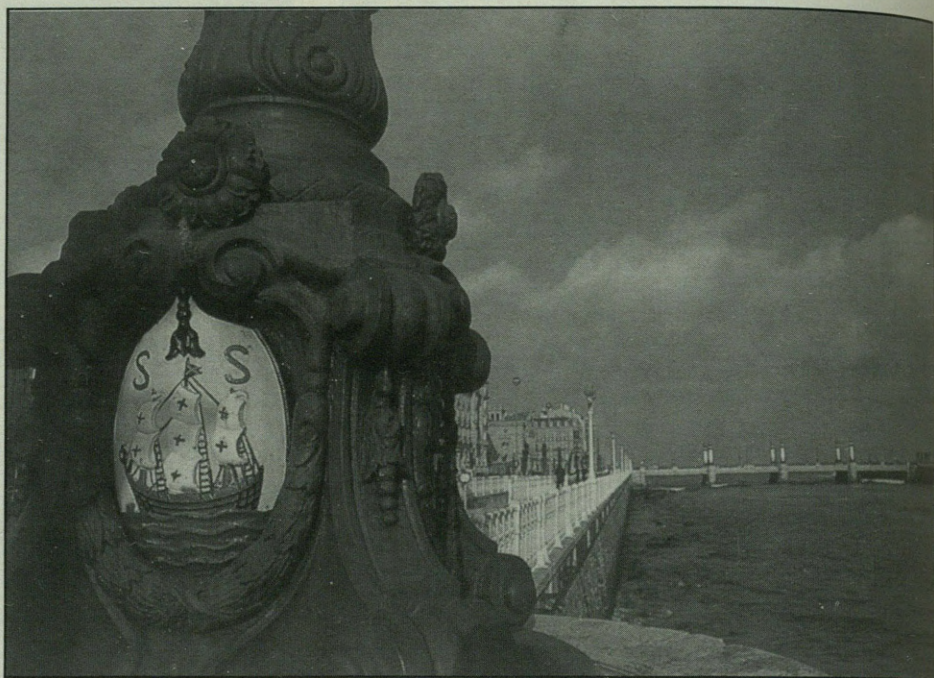
Gizartea bera da, azken finean, talde guzti hauen sortzailea. Horrexegatik, tribuak aztertzerakoan, ingurari ere begiratu beharra dago, Susana Ricori horrela iruditzen zaio: «nik, nere argazkietan, taldea eta bere ingurua fotografiatu nahi izan dut. Hori oso garrantzitsua da, biek batera joan behar dute».

Susana Rico (ezkerrean) eta Isabel Azkarate hiru hilabetez aritu dira euskal gazteen irudi egokiaren bila.

Alberto Irazu

Joan den astean hil zen Sigfrido Koch argazkilari donostiarra, bere proiekturik antsiatuena, Euskal Herria irudietan moldatu, neurri handi batean beteta. 1976an egin zuen «Euskal Herria, nere ametsa» hartatik teknika eta lan egiteko modu oso bereziak ekarri zituen argazkigintzara. Hain gustokoak zituen argi eta itzalen arteko nahasketak kasu. Paisaien erretratugile eta sortzaile paregabea, Sigfrido Kochek hainbat liburu plazaratu zuen. Gabriel Celayarekin batera egindako «San Sebastián, ciudad abierta»-tik jaso dugu honakoa.

Euskararen mugazain hauek zerraila handiz dabiltza

EUSKARAREN mugak irekitzeko premiaz ihardun genuen joan den astean. EAEko Justizia Auzitegi Nagusiak Beasaingo Udalaren alde hartu duen erabakiak eman zigun horretarako okasioa. Euskararen aurkako trumoiaren erdian aterrune laburra bilakatu da berria ordea. Eguraldiak txarrera egin du berriro. Trumoi jo du. Fernando Buesa Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza sailburuak astindu dituen hodeietan eztanda sortu da: «Euskarak etxean ibiltzeko balio du».

Eusko Jaurlaritzaren hamabi urteren ondoren euskararen egoera zertan den aztertu du Buesa: «Euskal gizarteak frankismoari leporatzen dio euskararen utzikeria». Musean kartak banatu eta eskutik dagoenaren lekua baliatuz inongo lotsarik gabe jo

du haundira. Txikira eta pareetara ere. Jokorik ba duen? Seguru baietz.

HAUNDIRA gezurretan ari da baina. Segituan antzeman diogu. Zinikoaren trazak edo. «Hizkuntz politikan inbertitzen diren 15.000-20.000 milioi...». Ez. Hizkuntz Politikarako Idazkaritza Nagusiak (HPIN) inbertitzen duena ez da 400 milioitara iristen. Diru guztiak zaku berean sartu ditu Buesak. Gutxienez hiru errege dauzkanaren itxurak salduz.

Txikira ez gara haserretuko. Txikira beti jo ohi duenak gainera galdu egiten du. Jakin behar luke Buesak. Batetik: «bizkuntz politika jarraitzen ez dutenen dogmatismoa». Bestetik: «euskara menperatzen duten pertsonen hipokresia». Zera, enbidoarekin

konforme ez eta hordagoka: «euskara jakin arren, erderaz mintzo diru onuragarriagoa zaielako».

Pareetara ere tamainakoa bota du mahai gainera: «administrazioak euskara arloan egiten duen esfortzuak ez du erantzunik izaten gizartearen aldetik». Ez al du gogoratzten Buesa jaunak Hizkuntz Perfilen inguruan gertatzen dena? Bi alditan atzera bota ondoren egun martxan jartzeko jarri eta jartzen zaizkien mila oztopo ez al du gogoratu nahi? Esfortzurik egin da, normalizazioaren bidean txikiegia ordea. «Dupleak saldu nahi dizkigu, seguru: ez da egia euskara diskriminatua dagoenik». Egia da, joan den astean genion bezala «porque no existe a diferencia del castellano el deber de conoci-

miento del euskara».

Jokoa bai, eta bera esku: «euskarak etxetik ibiltzeko balio du». Frankismoaren urteak ez ziren epelak izan guretzat. Buesarentzat ez dakit. Eskolara joan eta euskaraz hitz eginez gero eraztuna ipintzen zitzaion ikasleari. Eta gero, eraztunaren trukean jipoia jasotzen zuen. Batzuetan jipoia. Besteetan masailekoa. Ipurdia gorri-gorri eginda igo behar etxera. Orduan ere «euskarak etxetik ibiltzeko bakarrik balio du» errepikatzen zuen irakasle anitzek. Buesak ez digu joko berririk erakutsi beraz. Hordago lehorregia da ordea. Aho zapo-re txarra uzten duen horietakoa. Hordago zerraila.

Euskararen etorkizuna bitarte dela jokoan dauden tanto guztiak irabazi nahiak itsutu du Buesa. Buesa bakarrik? Nor da bere bikotea saio

**— Buesak ez digu
joko berririk erakutsi; aho
zapora txarra uzten
duen hordagoaz jo gaitu;
hordago zerraila da
berea ●**

bonetan? Orain artean bederen bikote bera erabili du, eta musean badakizue, bat egiten ez denean, «nik bandira jo eta hik txikira», zaila izaten da irabazten. Aurrean zein dituen asmatzeak ere ez digu lan bandirik eman. Oso bestela jokatzenean musean eta Buesa eta antzekoen enbidoen aurrean kikildu baino iniziatiba berriak hartuz erantzuten dute. Horren lekuko diren elementek ardatz berean dihardute: euskararen normalakuntza bideratzeko tresna baliagarriak eskatzen.

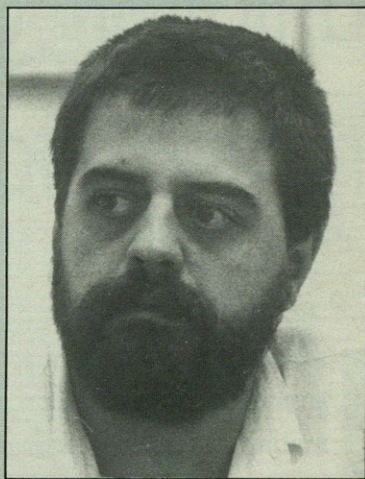
J.J. Petrikorena

MIN TZOAK MIN TZO

Euskaldun egunero

KANPOTIK jasoriko erasoek pizten duten amorruan aurkitzen dugu nonbait euskararen egoera zein irtenbideak jorratzeari ekiteko indarra. Aspaldiko partez euskaraz bizi ahal izatearena Euskal Herri osoaren eskubidea dugula baztertuz norberaren hautua aurkeztu digute hizkuntz gatazkaren hezurmami gisa. Bestelakorik aldarrikatzea bekatu.

Idea-ideologia hori hedatzen sekulako ahaleginak burutu eta Institutioen indar eta ahalmen guztiak horretara bideratu dutenek «euskara gutxien eta galdutzat jotzen duten Unamuno berri horien» posizionamendu gero eta erasokorragoaren aurrean larrialdi handiegirik azaltzeko motibo gehiegirik ez dutelakoan nago. Eraindakoaren araberrako uztza baino ez baita egungoa.

XABIER ALEGRIA

AURTENGO ABERRI EGUNEAN euskararen auziak hartu duen protagonismoan gogoetarako beharra eta aukera ikusi du batek baino gehiagok. Egokia da

oso halako egun berezian abertzalegoari zuzenduriko dei hori indartzea, alderdiak zein antolagune desberdinek (sindikatuak, elkarteak, herri mugimenduek...) euskararekiko duten epelkeria agerian jarritz. «Euskararik gabe ez dago Euskal Herririk» gogoratuz zein «euskara maite ez duen euskaldunaren jokabidea konprenetza» tzat joaz.

Hausnarketa, aldiz, praktikatik bertatik bertatik abiatzen da eta horretan euskararen erabilpena bera dugu lehenengo mugarrira. Baina planteamenduen aldetik hausnarketa deia ere ezin izan daiteke abstraktoa. Hizkuntzari buruzko ekinbidean ados jarri gabe egotetik, batera edo elkarnean ibiltzearen aukerak sortzean dago gakoa. Batzuren aldetik, kokka dagoela esatetik kokka gainditzeko tresnak bideratzera pasatzen ari da nabarmen. Azken EKBren Biltzarra lekuko eta ardoari benetako garrantzia emanez, duena, eta ez zahagiaren moldatze bideari.

GOGOETARAKO dei hori, praktikatik bertatik abiatua, ez da egun berezietarako gordetarik, ia ezkutaturik zaintzen den jantzi berezi ponpoxoa. Eguneroko ihardueran higitu egiten dena baizik, Euskaldunon Egunkariatik, Helduen Euskalduntze Alfabetatzerako oinarri berriak bultzatetik, Euskal Eskola eraikitzeke iharduera etengabetik. Herritarren borondate irmoak bakarrik ezin dezake gorde eta indartu hizkuntza. Bitartekoak eskutan duenak kokka gainditzeko bere alea eskaintzen ez duen bitartean behintzat. Unamunoren eskutik ibilita nekez suertatuko dena. Akaso, euskara gorrotatzen dutenen eskutik ibiltzea konprenigarria al da?

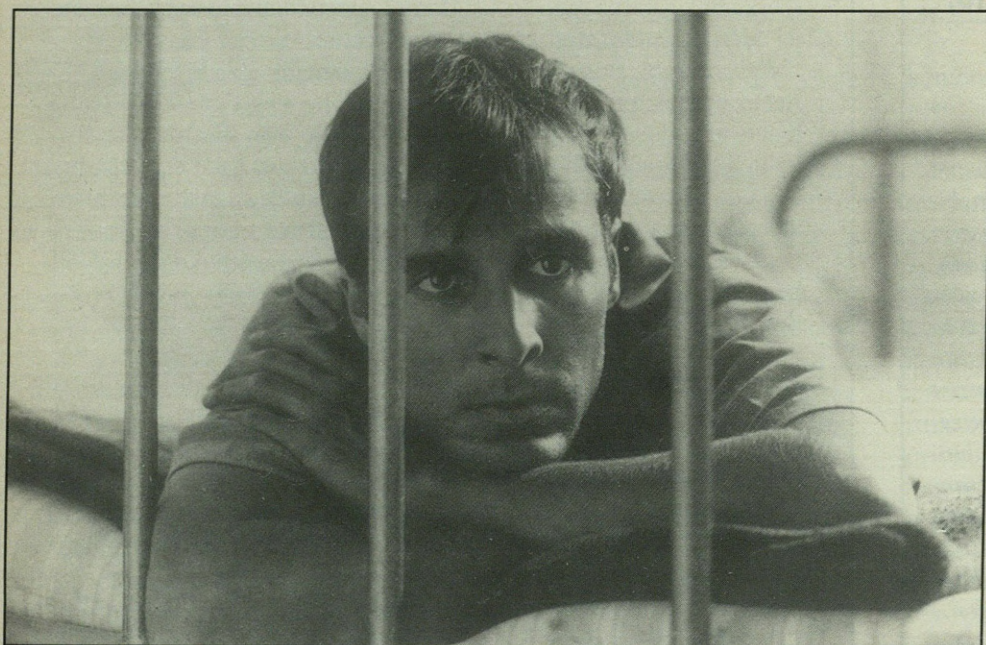
Koldo Izagirrek zuzendu du «Off-eko maitasuna» luzemetraia

Pantailan dago jadanik urrutiko maitasunen filmea

Maiatzaren 8an aurkeztu zen Hego Euskal Herriko lau hiriburuetan, «Off-eko maitasuna», Koldo Izagirreraren lehen luzemetraia. Protagonistak, Mónica Molina, Patxi Bisquert eta Fernando Guillén Cuervo dira eta pertsonaien jatorrizko hizkuntza errespetaturik burutu zen errodaia.

ESTREINATU da jadanik, Trenbideko Filmeak etxeak ekoiztutako «Off-eko maitasuna», Koldo Izagirrek zuzendu duen lehen filme luzea. «Asmoa, hasieran, lankidetzan zuzentzea zen eta posible izan ezenez, ni arduratu nin-

tzen lan guztiaz. Alde berretatik, nere meritua da filmea hasi eta bukatu dadala —aipatzen digu—. Bizitzaz eta pertsonaren jokabideaz asko ikasi dut, eta guzti hau oso baliagarria izango zait beste filme bat egiteko garaian».

Koldo Izagirrek zuzendu duen lehen luzemetraia da «Off-eko maitasuna».

Esperientzia aberasgarria

Lehen luzemetraia hau, esperientzia oso interesgarria izan da berarentzat: «bestelako lanekin konparatuz, zinemak daukan gauzarik interesgarriena aktoreekin lan egin abal izatea da. Oso gauza ederra eta aberasgarria da eta gainera, uste dut, hori nabaritu egiten dela. Aktoreek oso ondo egin dute lan. Hori eta muntaia dira nik gustokoan ditudan bi alorrak».

Soinu zuzenez errodatu zen filmea, eta bertsio originalean aktoreak euskaraz eta gazteleraz mintzo dira.

Trenbideko Filmeak-en bigarren lan honetako protagonistak, Mónica Molina, Patxi Bisquert eta Fernando Guillén Cuervo dira. Filmean, Cádiz-en preso dagoen azken honek eta beste bi aktoreek maitasun triangelu bat osatzen dute; bertan, Molina erdian dago. Cáceres eta Gipuzkoako

zenbait herritan iaz burutu zen errodaian, Klara Badiola, Jose Ramon Soroiz,

Ramon Agirre, Mikel Garmendia eta Estremadura nahiz Euskal Herriko aktore

ugarik ere parte hartu dute.

Luzemetraia, Estatu espainiarreko Kultur Ministeritza, Eusko Jaurlaritza eta Cáceres Capital Cultural fundazioaren laguntzaz egin da eta Columbia Pictures etxeak banatuko du.

Pertsonaien jatorrizko hizkuntza errespetaturik, «Off-eko maitasuna» soinu

«Asko ikasi dut bizitzaz eta pertsonaren jokabideaz, eta guzti hau oso baliagarria izango zait beste filme bat egiteko» ●

KOLDO IZAGIRRE

ELE aldizkaria

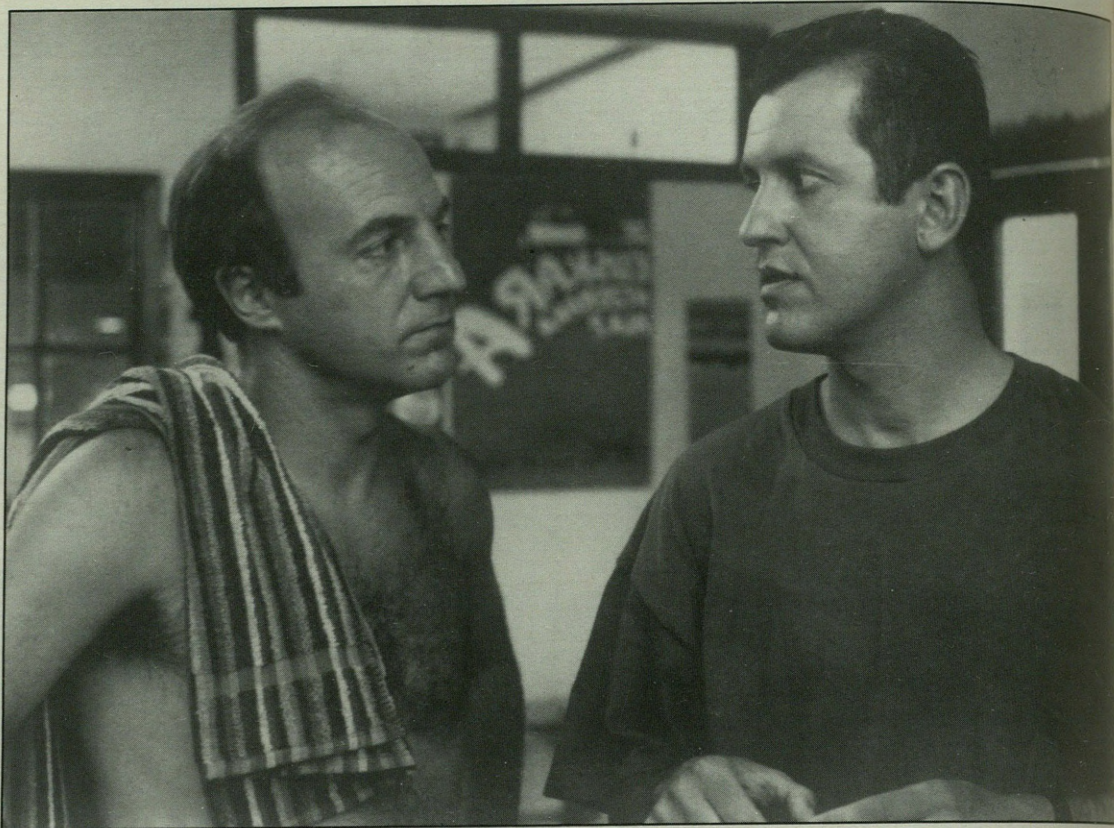
Hizkuntzalaritza, hizkuntzaren didaktika eta soziolinguistika aldizkaria

HARPIDETZA TXARTELA:

Izen deiturak:
 Helbidea:
 Herria: Posta-kodea: Tfnoa:
 Banku edo Aurrezki kutxa:
 Kontu-zenbakia: Sukurtsala:
 Kontuaren jabea:

Bizkaiko AEK (ELE), Diputazio k. 3-1. 48009 Bilbo. Tfnoa.: (94) 423 15 52 - Fax: (94) 424 80 12

Ramon Agirre, Jose Ramon Soroiz eta Estremadura nahiz Euskal Herriko aktore ugariak parte hartu du erro-daian.

Mónica Molina da luzemetraiako protagonistetariko bat.

zuzenez errodatu zen eta bertsio originalean, aktoreak gaztelaraz eta euskaraz mintzatzen dira. *«Istoriok borrela eskatzen duelako, alegia, baina ez da filme elebidun bat»*. Lehendabizi-

■ **«Lan honen gauzarik interesgarriena, aktoreekin lan egin ahal izatea da»** ●
KOLDO IZAGIRRE

ko hogeiei minutuetan, protagonistak Cáceresen daude eta ondorioz gaztelaraz mintzatzen dira. Hala ere, filmean euskara da hizkuntza nagusia. Donostian, euskarazko bertsioa ikusi ahal izango da hasiera batean, eta Iruñean, Gasteizen eta Bilbon, bi bertsioak.

Musikak Oskorri taldeak konposatu du eta diseinu

grafiko lanaz Jose Luis Zameta arduratu da. Muntaiak Antonio Pérez Reinak egin du José Salcedoren gainbegiradaz, argazki zuzendaria Gonzalo F. Berridi izan da eta zuzendari artistikoa, M. López Pelegrín. Gidoia, Usoa Urbietak eta Koldo Izagirrek berak idatzi dute.

«Off-eko maitasuna» Portugaleko Setubal hiriko Troyako zinemaldian parte hartuko du seguraski. «Ziur bezala joko nuke. Gonbidatuta gaude baina pentsatzen ari gara, beste jaialdien erantzunen zain bait gaude. Ez genuke erre nabi, ziur hori daukagu baina beste garrantzitsuego batetik zer esaten diguten jakin nabi dugu.»

Izagirreri, bestalde, jendeak filmea ikusi ondoren zeozer esatea gustatuko litzaioke, «botz ez gelditzea behintzat».

Joxi Goikoetxea

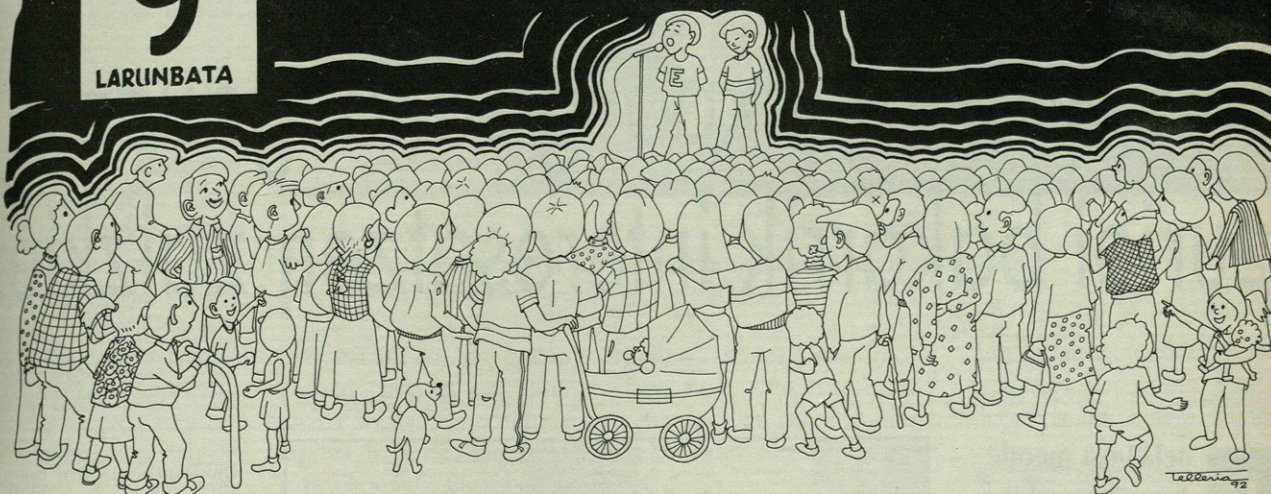
SEGURA bertsolari gazteak

MAIATZA

9

LARUNBATA

7 ETAN SAIOTXO BAT BALKOITIK BALKOIRA
HERRIKO PLAZAN

10 ETAN BARATZE PILOTALEKUAN

IGOR ELORTZA Durango

JESUS Mª IRAZU Xenpelar sariko txapeldun

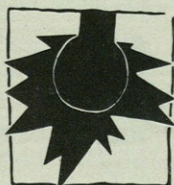
ARANTZAZU LOIDI Aretxabaleta

MADDALEN LUJANBIO Hernani

JOXE MUNDUATE Goierra

AITOR SARASUA Aretxabaleta

ANTOLATZAILEA: **ELORRI** KULTUR ELKARTEA

ARGIA

Irakur biharko prentsa gaurtik

Egunkaria
EUSKALDUNON

F. M. 89,2

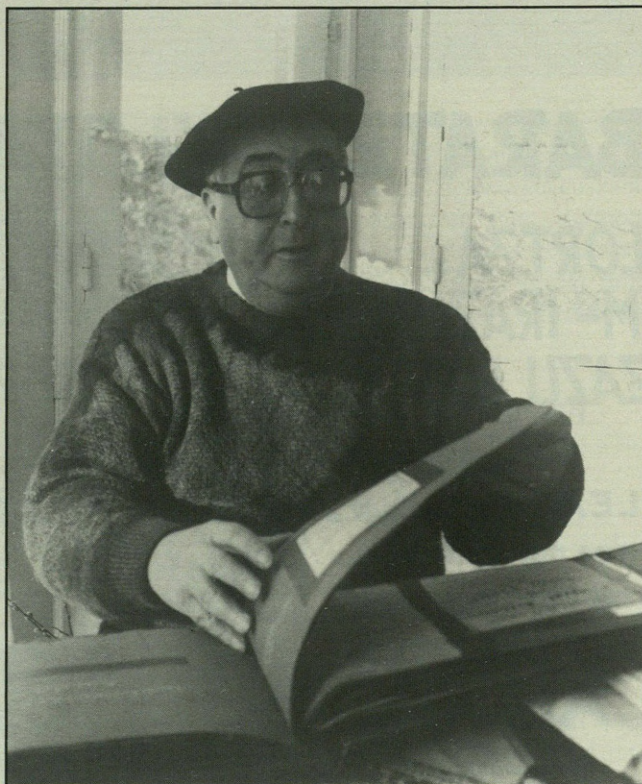
**SAN
MARTIN**
INPRIMATEGIA

Fueros, 1 - Teléf. 88 24 68 - BEASAIN

Xabier Lopez-Mendizabal, «Amerika eta Euskaldunak» batzordekoa

«Amerikan, Expo gisako gauzak zuriei bakarrik interesatzen zaizkie»

Duela bost mende Amerika aurkitu zutela eta, Euskal Herrian batzorde bat sortu zen kontinente hartan ibilitako euskaldunen eragina aztertzeko. Batzorde horretako partaide den Xabier Lopez-Mendizabalen hitzak ekarri ditugu ARGIAra.

«Amerika eta Euskaldunak» batzordean erakunde askotako jendea bildu da, baina Amerika ezagutzen duten oso partaide gutxi daudela dio.

ARGIA. «Amerika eta Euskaldunak» batzordean Juan de Garay Instituto eusko-argentinarraren ordezkari gisa zaude. Erakunde horren ezaugarriak azal diezazkiguzu.

LOPEZ-MENDIZABAL. Hemen 140 bazkide inguru

ginen, baina Margarita Imaz lehendakaria hil zenetik nahiko geldirik dago. Argentinan indar handiagoa

du, lauehun bazkide inguru dira. Garrantzi handiko jendea. Orain adibidez, euskal liburuaren erakusketa

bat antolatu berri dute. Argentinan bizi diren hirugarren eta laugarren belaunaldiko euskaldunak dira. Gu bezain euskaldunak dira edo askotan gehiago. Espainiar, turkiar, arabiar eta italiarrengandik bereizi nahi dute. Orain beste elkarte bat ari gara bultzatzen Donostian, Argentinan Etxea. Hirurogeitamar bat gara, gehienak duela urte gutxi hona lanera etorritako argentinarrak. Maiatzaren 24ean, hango jai nazionalaren bezperan, Zizurkilan bilduko gara «asado criollo» bat egiteko.

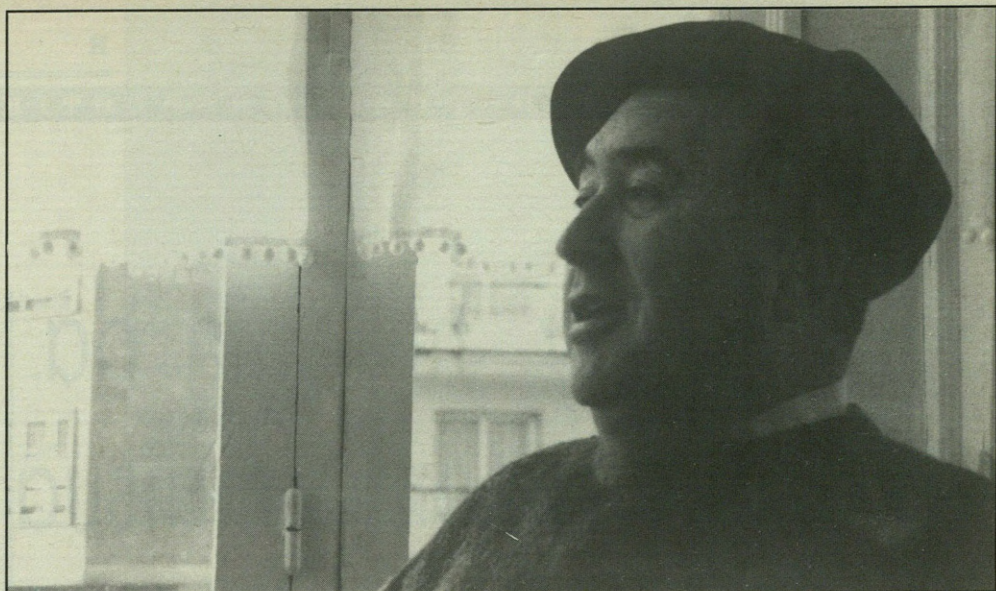
A. Noiz eta nola sortu zen «Amerika eta Euskaldunak» batzordea?

X.L.M. Duela lau urte. Neri Juan de Garay Institutoko ordezkari gisa deitu zidaten. Argentina eta Uruguayko gauzez dakidanagatik. Hamabost-hamasei ordezkari ginen hasieran: RSBAP, BBV fundazioa, EHU, Deustuko Unibertsitatea, Donostia eta Gasteizko Merkatal Garbarak, Eusko Jaurlaritzako

Industria, Komertzio, Kultura eta Hezkuntza Sailak, Bizkaiko Bolibariara elkar-
tea (gurea bezalakoa, baina
Venezuelako gaiez ardura-
tzen dena). Gehienak Ame-
rikaz oso gutxi zekiten.
Orain zortzi bat gelditzen
gara.

A. Zein da batzorde horren
eginkizuna?

X.L.M. Urtero diru kopuru
bat dugu aurkezten diren
proiektuen artean banatze-
ko. Hasieran, Deustutik eta
EHUtik barra-barra etorri
zen jendea beka eske.
Proiektu asko ez ziren ba-
tere interesgarriak, beste
batzuk bai. Onartu eta la-
gundu ditugun asko daude:
iaz Venezuelako Andeetan
espeleologia egiten aritu zi-
renak informazio zabala
ekarri dute, XVIII eta XIX
mendeetako euskal migra-
zioaz ikerketa sakon bat
egin da, Baztan eta Iparral-
deko artzainek zuhaitzetan
egindako idatziez beste lan
bat egin da, Xabi Otero ar-
gazkilariak liburu bat egin
du Labrador lurraldean ibili-
tako euskal arrantzaleez,
Iñaki Zumalde ETBrako bi-

**Argentinan pasatu zituen urteetan kultur munduan murgilduta ibili zen
«Saski-Naski» ikuskizunarekin.**

deo batzuk ari da egiten,
Fermin Leizaola eta Miren
Egaña toponimia aztertzen
ari dira, Lope de Agirreri bu-
ruzko komikia, filme bat ere
egin da. Serioa eta aberasga-
ria iruditzen zaiguna onartu
egiten dugu. Lana polita da.
Guztira 30-40 liburu argita-
ratuko direla uste dut.

A. Abenduan batzordea de-
segingo da. Egindako lanak
izango al du jarraipenik?

X.L.M. Batzordean geiditu

garen azkenoi pena irudi-
tzen zaigu urtea bukatzea-
rekin lan hau uztea. Ameri-
kako gaiez aholkulari gisa

**«Proiektu
interesgarri asko
ikusi ditugu
batzordean lau
urtetan, baina
txarrak ere bai» ●**

edo jarraitzea gustatuko li-
tzaiguke, bostgarren men-
deurrena alde batera utzita.

A. Eta zer iruditzen zaizki-
zu Amerikako aurkikun-
dearen bostgarren men-
deurrena ospatzeko antola-
tutako ekitaldiak?

X.L.M. Diru asko gastatu da
Sevillako Expon. Amerikan
zuri asko dago eta besteen
eskubide berdinak dituzte.
Indigenak berriz oso umilak
dira eta behartsuak. Indio
enpresariorik edo aberatsik
ez duzu ezagutuko. Euskal-
dun asko ere pobre bizi da
Venezuelan eta Argentinan.
Zuriek agintzen dute lurral-
de guztiak indioei kentzen
joan direlako eta Europara
begira bizi dira, horiei baino
ez zaizkie interesatzen Era-
kusketa Unibertsalaren mo-
duko gauzak. Duela urte-
bete egon ginen ikusten. En-
presa handien pabilioi asko
gerorako geldituko dira.
Hori ondasun bat izan dai-
teke hangoentzat. Andalu-
zian ez dago lan asko eta
begiak irekitzeko aukera
izan daiteke.

30 urtetako erbesteak markatu zuen gizona

ETXETIK kanpo pasatutako hogeitamar urteek asko markatu dute bere bi-
zitza. Izan ere Gerra Zibila hasi eta handik
bi egunetara atera zen Lopez-Mendizabal
familia Tolosako etxetik. Urkizu (Tolo-
sako auzoa), Orio, Hondarribia, Hendaia
eta Donibane Lohizunen egon ondoren
Amerikara abiatu zen Xabier, ama eta bi
arrebekin 1940ko ekainean, Munduko
bigarren gerra zela eta. Aita, Ixaka idazle
eta euskaltzale ospetsua, han zegoen
zain. Baina alemaniarren zonatik atera
zen azken unti horrek sei hilabete behar
izan zituen bere destinora iristeko, asko
sufritu ondoren, Casablancan egonaldi
luze bat egin behar izan zutelako.

Exilio garaiko kultur giroa azpimarra-

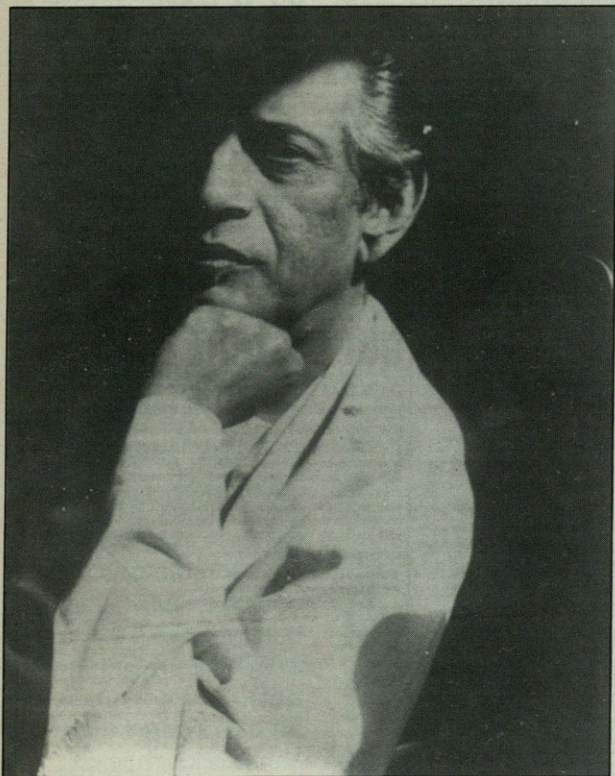
tzen du Xabier Lopez-Mendizabalek.
«Saski-Naski» izeneko ikuskizuna gogo-
ratzen du bereziki. Buenos Aireseko Lau-
rak Bat euskal etxean sortu zen dantza eta
musika emanaldi hori eta 1942tik 1956ra
gelditu gabe ibili zuten Hegoamerikako
antzoki garrantzitsuenetan. Hemen baino
hobeto bizi omen ziren. EAjk bota zituen
euskal etxetik «protagonismoa beraien-
tzat nabi zutelako, beti bezala».

1966an itzuli zen Euskal Herrira. PPko
Jose Maria Aznarren aitona zen Imanol
Aznar enbaxadorearekin (bere aitaren
laguna, abertzalea gerra hasi arte, Etxa-
larkoa, «Euzkadi» egunkarian idazten
zuen Gudalgain izenez) hitz egin ondo-
ren.

Joxemi Saizar

Satyajit Ray, hil egin da Kalkutako zinema maisua

Hiru kultur gizon handi zendu dira azkeneko egunotan, bi Europan eta hirugarrena Indian. Francis Bacon pintore britaniarraz eta Olivier Messiaen musikagile frantziarraz luze mintzatu dira komunikabideak, ez ordea egun batzu lehenago desagerturiko Satyajit Ray zinemagile bengaliarraz. Bihoakio merezi zuen oroimena.

Gaisotasunak jota azken unera arte segitu zuen lanean.

HOGUITAMAR filmek eta bengalieraz idatzitako hainbat ipuin eta nobela poliziakok osotzen dute Rayren heredentzia, zinegile eta ikusle askorengan utzitako aztarna ezabaezina gain. Horren lekuko James Ivory-ren hitz hauek: «bere lehen filmea 1957 edo 58an ikusi nuen. Errotik aldatu zidan bizitza», edota Akira Kurosawa zuzendaria idatzi zizkionak: «gure lehen topaketa bartatik iruditu zitzaidan arbola mugagabearen antzerako gizon klasea zinela. Mesez eskatzen dizut bazten eta bazten segitzeko, milia beteko zirkunferentzia lortu arte. Zeu zara arbola bori bilaka daitekeen bakarra».

Kalkutan jaio zen Satyajit Ray 1921ean, familia burges handi bateko seme. Mendebaldeko kulturak liluratutik zegoen gaztaroan, baina Tagorek sortutako Shantiniketan unibertsitate-hirian ikasi ondoren, Ekialde Urruneko kulturaren altxorra deskubritu zuen. Berak zioen bezala, «Shantiniketan-ek bilakatu ninduen orain naizen Ekialde eta Mendebaldeko

hibrido hau». Lehendabiziko lanak publizitatean egin zituen grafista gisa eta 1955ean «Pather Panchali» lehen luzemetraia kaleratu zuen. Ordurarterko produktzio bengaliarrekin erabat hausten zuen lan honek laster izan zuen segida eta horrela Apu-ren trilogia burutu zuen «Aparajito» eta «Apu-ren mundua» filmeetan.

Mendebaldeko zinema gintzara irekirik, bere he-

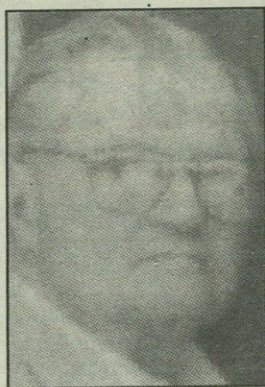
riarekiko atxikimendu erabatekoa agertu zuen lan guztietan eta, zinemagintzaz zekien gehiena amerikarregandik ikasia zuela aitortzen zuen arren, printzipio hau aldarrikatu zuen hasiera hasieratik: «bemen, Bengalan, nere herrian ikusiko ez den filmerik ezin dut egin».

J.M. Heritz

Sandy Skoglund-en lanak Bartzelonan

Hasiera batean argazkigintza ez zitzaion interesatzen, mundu erreala jasotzen zuen neurrian aspergarria zitzaiolako. Egun ostera argazkilaria da, dudarik gabe, baina maiteago du «artista multimedia» definizioa. Massachusetts-en jaioako emakume honen lanak erakusten ditu La Caixa fundazioak, «Primavera Fotogràfica»ren barruan, Catalunya aretoan. Erakusketa «Food still lifes», «Installation type photographs», «True fiction» argazki sortek eta irudian ikusten den «Radioactive cats» instalazioak osotzen dute.

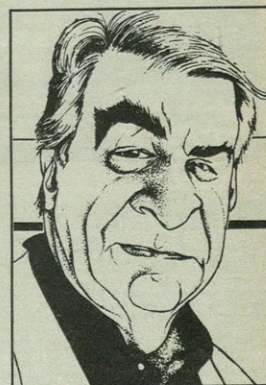
“ Uste dut surrealismoaren presupostuak ez direla agortu. Jende asko XIX mendeko formulatara itzultzen den garaian, bizirik segitzen du. Surrealismoa neretzako askatasun osoa da. Esparru itxiegian sartu nabi izan da eta neri kontzepzio zabalenean interesatzen zait, bai ikuspuntu formal eta estetikoki, bai balore sistema berezia den aldetik »

John Ashbery, poeta iparramerikarra.

“ Carmen azken muturreraino eramandako zintzotasunaren eredu. Kontua ez da denok bere klitxea bete bebar dugula benetako emakumeak izateko, baina Carmenek egoerarik txarrenetan ere bere buruarekiko zintzotasunari nola eutsi irakasten du. Larrutik ordaintzen du, baina egungo gizartean ere oso garesti ordaintzen dira zintzotasun erronka horiek ».

Nuria Espert, aktore eta zuzendaria.

“ Errealismo fantastikoa eta erromantizismo berria, Amerika Latinoa ezagutu gabe hartaz sortu diren mitoen sarean sartzen diren definizioak dira. Jose Saramagoren nobelaren bat, adibidez, genero horretakoa da. Esan nabi dudana da errealismo fantastikoa ez dela literatura latinoamerikarraren prerrogatiba; are gehiago, literatura europarraren ondarea dela esan liteke ».

Alvaro Mutis, idazle kolonbiarra.

T E I L A K

■ KANPAINA BERRIA IPARRALDEAN

IPAR Euskal Herriko kultur erakundeak joan den astean bildu ziren Baionan, euskaldunon kultur eskubideak errespetatu daitezen kanpaina bati ekiteko. Seaskak, euskal irratiek, EHEK, AEK-k eta Pizkunde taldeak antolatu zuten bilera eta duela hiru urte bezala kanpaina berria bideratzea erabaki zuten.

■ 225 MILIOITAKO LAGUNTZA NAFARROAN

NAFARROAKO Gobernuak Kultura eta Hezkuntza Sailak aurtengo lan artistikorako diru laguntzak, erakunde artistikoekin elkarlaguntza ituna eta kultura sariak aurkeztu zituen. Kultura eta Hezkuntza Sailak bederatzi laguntza deialdi aurkeztu ditu eta, guztira, 225 milioi pezeta inguruko (11,25 milioi libera) diru laguntza eman du.

■ 40 PARTAIDE BIZKAIKO TXAPELKETAN

BIZKAIKO III Euskal Kantu Txapelketako kanporaketak, ekainaren 6an Iurretan, 13an Igorren eta 14ean Gernikan egingo dira eta finala, ekainaren 20an Basaurin. Finalean aukeratutako kantariak ekainaren 28an Donibane Lohizunen izango den Euskal Herriko finalean parte hartuko dute, beste herrialdeetan aukeratutakoekin batera.

■ PROGRAMA BERRIA ETB-N

EKAINEAN hasiko da emititzen «Euskal zinemaren ikuspegia», Euskal Telebistako dokumental serie berria. Ordu erdiko iraupena izango duten bost kapitulutan, Euskal Herriko zinemagintza aztertu eta Euskal Herrian orain arte egin diren filmeak aipatu eta erakustearaz gain, elkar hizketak ere izango dira.

F E R R A N A K E R R A N

«Asko kostatzen da kanpoaldean pintatzea. Gaur egun, pintoreak ez dira horretan hainbeste saiatzen».

Carlos Uriarte, pintorea.
El Diario Vasco, 92-IV-22.

«Administrazioari dagozkionak, sail, atal eta zerbitzu guztietara, baita zerbitzu publikoa eskaintzen duten enpresetara ere zabaldu behar da euskararekiko konprometua».

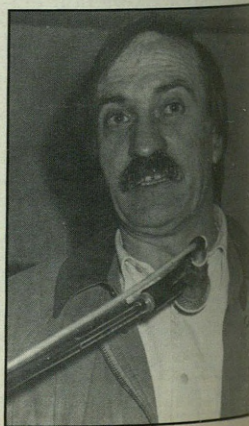
Oinarriak plataforma Egunkaria, 92-V-1.

«Etorkizuneko itxarobideak oso gaizki daude bemen. Ez daukagu beste gauzarik, dantza bakarrik eta bori eutsi behar diogu».

Sonia del Barrio, dantzaria.
El Diario Vasco, 92-IV-28.

«Aurten, lehen aldikotz, gure ikasleak batxilerrak aurkeztuko dira ekain honetan. Ikusiz zer ondorio onak dituzten ikastolek, ez dugu ondo ulertzen zentzuzko ez dugun erantzunik Hezkuntza Ministeriaren partetik, administrazio honekin dugun hitzarmena berrikusteko».

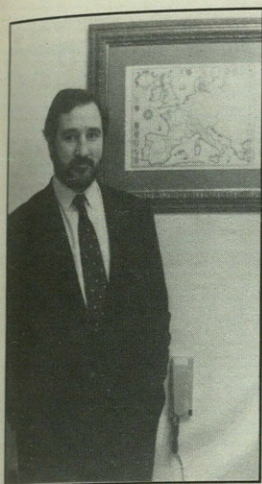
Jean Louis Maitia, Seaska-ko lehendakaria.
Egunkaria, 92-IV-30.

TXUTXU - MUTXUKA

MADARIAGAREN BIGARREN POESI LIBURUA LASTER KALEAN

MAIATZAREN erdialdean kaleratuko du Susa argitaldaria *«Galera errepikatuak»*, Juan Ramon Madariagak idatzitako poesi liburua. Lan hau, idazle bilbotarrak argitaratzen duen jenero honetako bigarren liburua da. Lehenengoa, *«Imentzioen pergamoak»* izenekoa izan zen.

«Kanpoko artista askok baino maila hobea dute gure zenbaitek eta, hala ere, ez diegu haiei bezalako begiramenik eskaintzen».

Joxe Anjel Arbelaitz, A&M Kultur Promotoreko arduraduna. Egin, 92-IV-30.

«Euskaldunak pareadoak egiteko obitura dugu, hortik dator 'Bagoaz!'. Gure euskara lagun barturik bihar-etzira begaz goaz, etorkizunerantz».

Anton Maria Aldekoa-Otalora, Ibilaldia 92-ko arduraduna. Egunkaria, 92-IV-30.

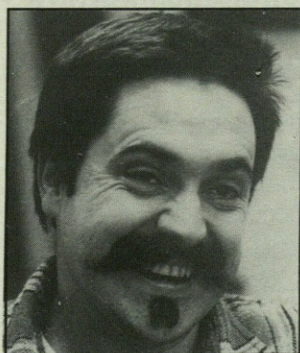
«Izan bedi tximaluze edo laburdun, belarritakodunen eta ezinbestez bertso gaztearen eguna, edozein txapel eta abarka pare ororen gainetik».

Unai Iturriaga, bertsolaria. Egin, 92-V-1

«Inoiz ez zait enkarguz lan egitea gustatu, nabiago dut asmatu eta egin. Baina ez dut astirik barruan dauzkadan ideia guztiak kanporatzeko».

Lucas Alberdi, marrazkilaria. Egunkaria, 92-IV-28.

NOR - NORI - NOR K

K. JAUREGI

eskultoreak egin du *«Molly Bloom»*, Tolosako Agerre antzerki taldeak estreinatu duen azken obraren eszenografia lana. *«Molly Bloom»*, James Joyce idazlearen *«Ulises»* nobelako azken bakar hizketan oinarritua dago eta Bartzelonako Tekla Kultur Zentruarekin batera burutu du Agerre kolektiboak ●

A. ITURBIDERI

argitaratu dio Erein etxeak *«Itzulbidea»* poesia liburua. Lan honetan, azken bost urteetan aldizkari desberdinetan argitaratutako poemak bildu ditu idazle bilbotarrak. *«Itzulbidea»*, beraz, poema soltez osatua dago eta bertan, *«argiaren»* bila doan poemagintza landu du Amaia Iturbidek ●

ITXARO BORDAK

egin ditu Akoka taldeak kaleratu duen diskoko kanten hitzak. Xabi Pery izan da taldearen sortzailea eta berak konposatu ditu LPan agertzen diren kantak. Akoka hirukoteak, Elkar konpainiaren eskutik plazaratu du Ingalaterrako Chipping Norton Recording Studios-en grabatu duen lana ●

Bidaiak

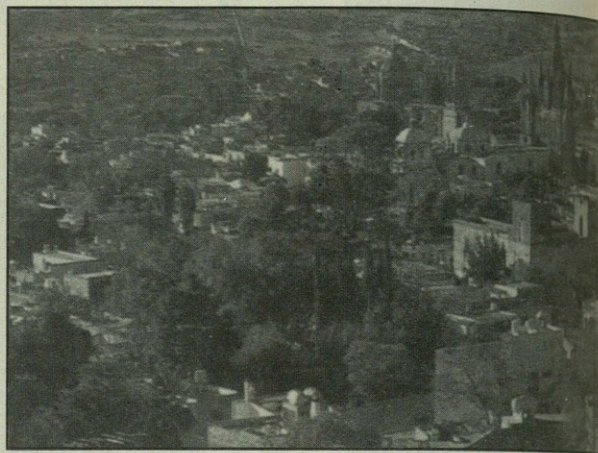
Mexikoko lurraldeak historiaren ispilu

MEXIKO hitzak gauza asko dakarkigu burura, Mexiko bera ere lurralde zabal eta ezberdinez osatua bait dago. Bidai agentziek eskaintzen duten Mexiko exotikoaz gain badaude hainbat paisaia bitxi Mexi-

koko lurralde osoan zehar sakabanatuta.

Bajioko lurraldean eta Michoacán estatuetan aurkitzen dira kolonizazio garaiko lurralderik ederrenak. 1.800 metrotara kokatutako lurralde honetara etorri ziren konkistatzaileak, bertan, eguraldi aproposa eta landatzeko lurralde egokiak aurkitu bait zituzten. Zilar eta urre mehatze ugari dauke lurralde honetan eta ondorioz izugarritzko etxe eta elizak eraiki ziren lurralde osoan zehar.

Bajioko lurretako hiri garrantzitsuenetako bat Queretano dugu. Hiri hau ez da gehiegi aldatu kolonizatzaileak iritsi zirenetik. XX mendean gaudela herria inguratzen duten industriek adierazten digute, kale eta

biztanleek mende batzuk atzerago gaudenaren irudia ematen bait digute.

Hiri honetan idatzi zen Mexikoren independentziaren historiaren zati han-

diren eliza ugarietatik aipagarriak Santa Rosa eta Santa Clara dira. Bi eliza hauen benetan ikusgarriak ditugu eta garai bateko aberastasunaren ispilu garbiak dira.

Mexiko aipatzean Teotihuacán aipatzea ezinbestekoa gertatzen zaigu. Hemen Bajioko lurrek duten europar eragina ez da inon nabari eta Mexikoko lehen biztanleak nola bizi ziren ikus dezakegu.

Teotihuacánen ardatz nagusia lau kilometro inguru dituen hilen hiribidea da. Piramide ugari dauke lurralde honetan, baina aipatzekoa da Eguzkiaren piramidea, bertatik Teotihuacánek lehen zuen egitura ikus bait daiteke. Mexikoko hiri nagusia izan zen III eta IV mendeen bitartean eta VI mendean ehun mila biztanle izatera ere iritsi zen.

Mexikok badu, beraz, bere historiaren alde ezberdinen eragin nabaria, eta estatuan zehar sakabanaturik dauden herriak historiaren zati baten edo bestearen ispilu dira.

Bi lurralde, bi kultura

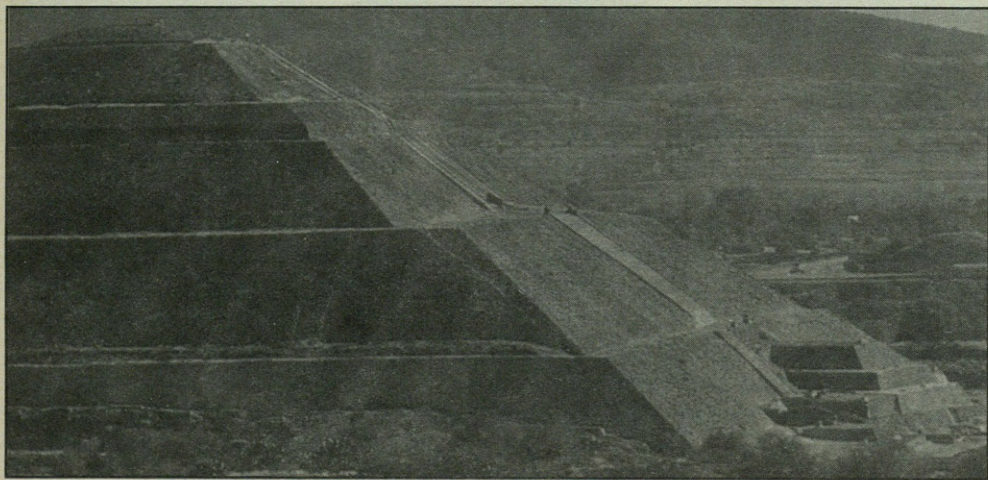
● Bajioko lurrek Mexikora iritsitako europarren eragina ageri dute eta bertako eliza eta komentuek garai bateko aberastasuna agertzen dute.

● Teotihuacán, berri, Mexikoko bertako kultur ondorea da eta piramideen handitasunak bisitaria liluratzen du.

Eguzkiaren piramidea kultura handi baten adierazgarria da

di bat eta hau adierazten digu hiriko plazarik garrantzitsuenean independentziaren heroi bati eginko gizairudiak.

Queretanon zehar ageri

O sasuna

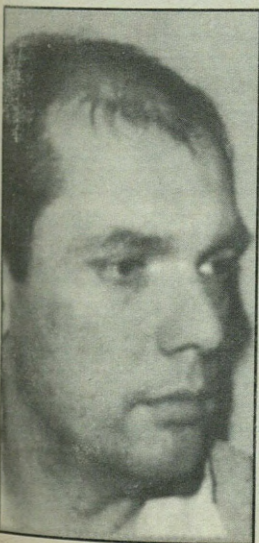
G astronomia

Z ientzia

Ilea ez galtzearren
ohiturak zainduz

GAUR egun burusoil izateari gero eta garrantzi handiagoa ematen zaio eta ondorioz jendea larritu egiten da ilea erortzen ari zaiola ikustean. Egunean 50 edo 100 galtzea gauza normala da eta, beraz, larritu baino lehen galtzen den ile kantidadea ikusi behar da.

Ile galtzea gaisotasun baten ondorio ez bada gure ohiturei begirada bat ematea komeniko litzateke. Alde batetik, tinteak eta permanentea ez dira gehiegi erabili behar. Txanpu eta orrazien aukeraketak ere garrantzi handia du eta ile lehorgailua askotan erabiltzea ere ez da batere egokia. Zigarro ugari erretzeak ere ile erortzean eragin zuzena du. Azkenik proteina asko duten jakiak jatea komeni da ilea indartu dadin.

ZIKULU SALTSETAN

Zainzuriak bexamel saltsaz

Udaberria izaten da zainzuriak jateko garairik egokiena, horregatik gaurkoan zainzuriak presatzeko era berezi bat eskaini nahi dizuegu. Normalki zainzuriak olio-zpin saltsa batez jaten dira, baina gaurkoan beste osagai askorekin jateko aukera bat azalduko dizuegu.

Plater hau bi pertsonarentzat egiterakoan 750 gramo zainzuri, gurin goilarakada bat, 1,5 goilarakada irin, 1/8 litro esne, goilarakada erdi bat azukre eta gatz, eta 150 gramo urdaiazpiko dira osagarririk garrantzitsuenak. Prestatzen hasteko lehen pausoa, zainzuriak ongi garbitzea eta 5 zentimetro inguruko pusketetan zatitzea izango da. Ondoren litro erdi ur gatz eta azukrearekin batera berotzen jarri eta bertan zainzuri zatiak irakiten jarri zortzi edo hamar minutu inguru. Zainzuri-urak kendu eta gertatzen den salda gorde.

Beste ontzi batean gurina urtu eta irina pixkanaka gehituz joan. Su

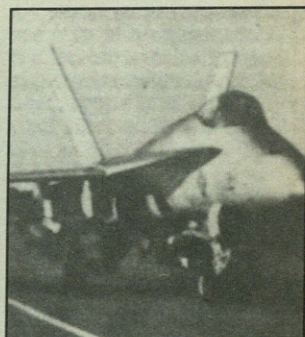
oso txikia erabili eta etengabe mugitu. Kolore hoririska duenean zainzuri salda apur bat gehitu.

Ondoren esnea saltsa horretan bota eta 10 minutu irakiten eduki, betiere etengabe eraginez.

Urdaiazpikoa zatitxo-

tan moztu. Salbia orri batzuk ere zatitu eta saltsari gehitu. Saltsari gatz bota, eta gustoko izanez gero espezie batzuk ere bai, eta bertan zainzuriak berotu irakitera iritsi gabe. Jakia prest dago. Hau gertatzeko 40 minutu behar dira, eta egiteko, berriz, 30 minutu behar dira. Zainzuriak gustoko dituzuenok, beraz, baduzue hauek gertatzeko era berezi bat.

**Abiadura
supertsoni-
korako material
berriak**

NASAk abioi supertsonikoetan abiadura eta erregai-kontsumoa hobetu asmoz, gerra-abioi baten zulo txikiz jositako titaniozko geruza ipini du. Abioi batean dagoen aire fluxua, normalean turbulentua izaten da, baina titaniozko gainazalean kokatutako zurgapen-ponpa batek fluxu turbulentua laminar bihurtzen du. Fluxu laminarra izateak airearekiko erresistentzia txikiagotzea dakar. NASAren frogabioi honen abiadura 1.900 km ordukoa da. Saiakuntzetan titaniozko geruzak F-16 XL abioiaren ezker hegalararen % 40 hartzen du. Geruza honen ondoan sentsoreak ipini dira, eta hauen bidez, hegalean dagoen aire-fluxua turbulentua ez dela ikusterik izan da.

E L H U Y A R

Zinema

Izena: Tomates verdes fritos. **Zuzendaria:** Jon Avnet. **Gidoia:** Fanny Flag eta Jon Avnet. **Antzezleak:** Kathy Bates, Jessica Tandy, Mary Louise Parker eta Mary Stuart Masterson.

Amonaren magalean entzun daitezkeenak!

FILME bat zuzentzen duen lehen aldia izan da hau Jon Avnetentzat. Arlo honetan, ez zaigu batere makal azaldu gizona, eta hain bilatua izaten den originaltasuna plazaratzea lortu du.

Evelyn (Bates) bere buruarekiko estima berreskuratzeke borrokan dabilen emakume goxo eta jatorra dugu. Bere senarraren izeba bat gaisorik omen dago eta zaharretxe batera joan behar izaten du bera bisitatzeraz. Bertan, Ninny (Tandy) ezagutuko du. Amonatxo honek, gaztea zeneko istorio bat kontatzen die, Idgie (Mary Stuart) eta Ruth-i (Mary Louise), tramaren barnean tarte utziz.

Idgie eta Ruth-en inguruan makina bat gorabeherak dute lekua, baina ez dezagun pentsa, Tomate Berde Frijituen saltsa argumentu interesgarri batean edota denborapasa entretenigarri hutsean geratzen denik, bizi filosofia bat ezkututzen bait da guztiaren atzean. Filosofia horren arabera, zintzotasuna bihurrikeriaren ahaidea da, berdintasuna arrazakeriaren etsaia, eta urteen esperientzia arazoen irtenbidea.

Horri, zuzendariak ederki asko nahasten dion komikotasuna gehitzen badiogu, platerrik bitxieta das-tatzeko moduan aurkituko gara. Zenbaitetan, «zer de-montre!» esatea ondo etortzen bait da. On egin!

M A I T E A R T O L A

Bertsoak

Bertsolari gazteen txanda Hego Euskal Herrian zehar

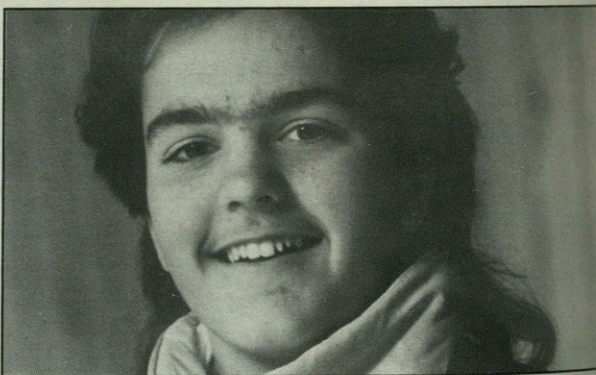
EUSKAL Herriko lau probintzietan jokatu da bertsolari gazteen txapelketa maiatz eta ekainean zehar. Bizkaia eta Arabari dagokionez IX txapelketa dagoeneko hasia da eta sei kanporaketa egin ondoren bertso paperen finala Lekeition lehiatuko da maiatzaren 15ean. Bat bateko bertsoen finala, berriz, Gernikan erabakiko da maiatzaren 24ean.

Gipuzkoakoa XII txapelketa da eta bertso paperetan 1.200 ikasle arituko dira. Bat batekoan 14 urte bitartekoetan 12 talde izango di-

tugu eta 14 urtetik gorakotan 35 bertsolari. Finala ekainaren 6an izango da Karmelo Balda pilotalekuan.

5.000 partaidetik gora arituko dira sail ezberdinetan banatuta

Nafarroan bertso paper eta bat batekoek gain bertso zaharren lehiaketa ere burutuko da. Lau kanporaketa gairiditu ondoren finalera iristen direnak ekainaren 5ean Iruñeko Principe de Viana ikastetxean arituko dira 11.00etatik aurrera.

● Segurako Elorri Kultur Elkartek maiatzaren 9rako bertsolari gazteekin jaialdi bat antolatu du. Bertan **Igor Elortza, Maddalen Lujanbio, Joxe Munduate, Aitor Sarasua, Arantzazu Loidi** eta **Jesus Mari Irazu** bertso kantari ibiliko dira.

● Elizondoko pilotalekuan

Sebastian Lizaso, Iñaki Murua, Xabier Zeberio eta **Andoni Egaña** arituko dira maiatzaren 9an.

● Maiatzaren 15ean Zearurin **Jose Luis Gorrotxategi, Jon Maia, Jon Lopategi** eta **Unai Iturriagaren** bertsoak entzuteko aukera izango da.

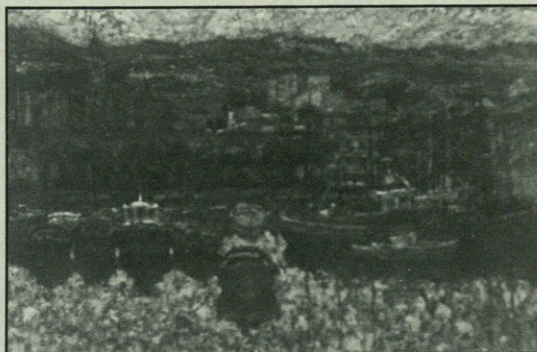
Uriarteren paisaien sentikortasun garbia

DONOSTIAKO Gari-bai kalean Kutxak duen erakusketa aretoan Uriarte margolari Zornotzarren lanak ikusi ahal izango dira maiatzaren 16a bitartean. Uriartek paisaiak agertzen ditu bere lanetan, era berezi eta bakar bat erabiliz. Uriartek oso margo koloretsuak egiten ditu eta berak bizi izandako munduetara ikusle eramateko indarra dute

bere lanek. Gaur egun berak duen estiloa XXI mendeko inpresionismoa bezala

Uriartek atzerrian ere hainbat erakusketa burutu ditu

definitua izan da. Uriarteren lana hobe ulertzeko kome-nigarria da bere bizitzari buruzko hainbat gorabehera

Lekeitio izan da bere mar-goetan agertu duen herrietako bat.

jakitea. Zornotzar hau ikasketak burutu ondoren industriaren munduan hasi zen lanean eta bertan iraun zuen bitartean zaletu mailako zenbait lan burutu zituen. 1968tik aurrera pinturaren munduan benetan murgildu zen eta Madril, New York, Londres eta To-

rinon izan zen. 1974etik 91ra Bartzelonan bizi izan zen eta urte horretan Zornotzara bueltatu zen.

Uriarte askotan izan da saritua eta atzerrian bere entzutetsua da. Horrela erakusketak egin ditu New York, Houston eta Londresen.

Dantza

Emakumeentzako txapelketa Beasainen

SOINU zaharraren lehenengo txapelketa Donos-

tian burutu zen duela hila-bete edo, eta geroztik badi-rudi emakumeen lehiaketa hau indar hartzen ari dela. Oraingoan Beasainen ospatuko da bertako soinu zaharraren I txapelketa maiatzaren 10ean. Txapelketa eguerdiko 12etan hasiko da eta Beasaingo Dantza taldeak antolatu eta udalaren babesa du. Lehiaketa ho-

netan 7 urtetik 15era bitartekoek parte har dezakete, bi maila ezberdinetan banatuta. A sailean 7 urtetik 11ra bitartekoak sartzen dira eta Txakolin eta Punta Motza dantzatu beharko dituzte. B sailean, berriz, 12tik 15 urterainokoak arituko dira. Txakolin eta Ormatxulo dantzak eskainiko dituzte.

Dantzarien agerketa banakakoa izango da eta epaimahaikideek dantzatzeko era, erritmoa eta trebetasunari izango dituzte kontuan. Jantzkerari ere baliio handia emango zaio.

Talde bakoitzetik 2 dantzarik har dezakete parte eta sail bakoitzean gehienez 15 partaide izango dira. Soinu zaharra txapelketan parte hartzeko 88 20 89 telefono-ra jo eta Javi Arroyo-z galdetu.

Bi maila ezberdin

● A mailan 7 urtetik 11 bitartekoak arituko dira. Punta Motz eta Txakolin dantzatu beharko dituzte.

● B mailan 12tik 15 urterakoak arituko dira. Txakolin eta Ormatxulo dantzak eskainiko dituzte.

Musika

Oskorri: «Disko berria betiko martxan dago»

ARGIA. Zer nolakoa da atera behar duzuen disko berria?

OSKORRI. Gure diskoek normalean ez dute helburu zehatzik. Eskuar-tean errepertorio berria eta gure gustokoa edo maila ona dugula ikustean kale-ratzen dugu diskoa. Orain-go hau azken urte eta erdiko lanaren fruitu da. Errepertorio horren orrazketa bat egin dugu, kanta batzuk kanpoan utziz eta gure gustokoenak sartu ditugu. Dis-ko hau oso ekilibratua da. Alde batetik eguneroko istorioak, istorio hiritarrak kontatzen ditu. Lehenengo aldiz metal konponketak sartu ditugu, tronpetak, saxofoiak eta antzekoak. Bestetik, kantu oso barnekoiak ere badauzka. Denetarik dauka, beti bezala. Gure hamahirugarren diskoa izanik

ez dut uste jauzi mortalik espero daitekeenik. Oskorriren eboluzioaren barnean dago, nere ustez beti aurrera baina gure era gordez.

A. Ba al du zerbait berezi-rik disko honek?

O. Gu normalean ez gara oso konziente izaten, oso barnetik bizi dugu eta mar-txa guztia ezagutzen dugu-nez ez gara konturatzen zer nolako berezitasunak di-tuen. Dena dela betiko mar-txan dago. Hasieran pare bat disko monografiko egin genituen poeta baten ingur-uan baina aspaldiko par-tean beti hartu ditugu gure inguruko istorioak edo in-teresgarri topatu ditugunak. Dis-ko honetan, berriz ere, hainbat poeta eta bertsolari-ren lanak sartu ditugu. Dis-

ko honen berezitasunik nabariena kantu gehienak guk eginak direla da. Pare bat abesti tradizionalak dira, moldaketa batzuk eginda, baina gehienak gu-reak dira. Poeta ezezagun batzuen lanak ere ikutu di-

tugu.

A. Nabi bezainbeste zuzeneko emanaldi izaten al dituzue

O. Batzuk krisia aipatzen dute, baina guk zuzeneko emanaldi nahiko izaten di-tugu.

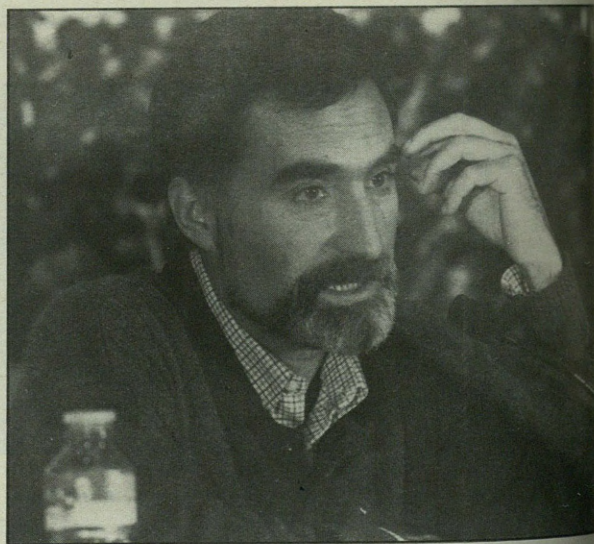
Oskorri taldeak maiatzaren 13an kaleratuko du 13. diskoa.

● Maiatzaren 9an **Izorrai** eta **Ceda el vaso** taldeen kontzertua burutuko da Hernaniko Ezkiaga pasea-lekuan. Kontzertu hau Aste Antimilitaristaren barneko egitarauan kokatua dago eta honen aurretik, 22.30etan, bertso saio bat izango da eta bertan **Iñaki Zelaia, Sarriegi, Unai Agirre** eta **Aitor Mendiluze** arituko dira.

● Maiatzaren 9an **Su Ta**

Gar eta **E.H. Sukarra** tal-deak arituko dira Eibarko zezen plazan 23.00etatik aurrera.

● **Anje Duhaldek** bi kontzertu eskainiko ditu maiatzaren 9 eta 10ean. Lehe-nengoa Elorrioko Arriola zi-nema aretoan izango da 22.30etan. Bestea, berriz, Senpereko aintziran izango da 17.00etan, Herri Urratsen ekitaldien barnean.

DONOSTIAKO Antzoki Zaharrean **Xabier Lete** eta **bere taldearen** kontzertua burutuko da maiatzaren 8 eta 9an. Kontzertu hau aurtengorako A & M kultur promotoreak antolatutako bat da. Urte osoan zehar izango dira kontzertuak Antzoki Zaharrean eta baita Victoria Eugenia antzokian ere. Egitaraua aurrera eramateko Gipuzkoako Foru Aldundia eta Donostiako Udala izango dira laguntzaile.

HERTZAINAK

OIARTZUN MADALENSORO
Pilotalekuan

1992.eko MAIATZAK 16 · Larunbata, gaueko 10etan

Oiartzungo Udala

Leguntzaileak

Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura eta Turismo Departamentua

SARRERAK SALGAI:

OIARTZUN: Amatzar, Taberna, Madalemsoro.

DONOSTIA: Bilintx, Azoka, Frutask, Xaribari.

ERRENTERIA: Arkaitza, TOLOSA: Xantzi, IRUN: Bertso Hop.

Centro Musical Irúnés, LESAKA: Zaldieta, BAIONA: Zabal Liburudenda.

Telebista-Irratia

IKUSI BAIETZ

● Maiatzak 11, astelehena, 21.10etan, **«H2 Rock»** Maren Beobidek aurkezturiko saioa. Bertan kirol minoritarioez gain musika video klip ugari ikusi ahal izango dira.

● Hilaren 11n **«Beni eta Marini»** umorezko saioa. Saio honetako antzezle nagusiak Aizpea Goenaga eta Elena Irureta dira, eta ordu erdia irauten duten 12 atal egin dituzte.

● Maiatzaren 12an 18.20etan **«Hankaz gora»** Inigo Zubizarreta eta Koro Lasartek umeentzat zuezenduriko saioa.

● Ostirala 13, **«Erreportari»** Jasone Aretxabaletak aurkezturiko saioa. Bertan asteko gai garrantzitsuenak jorratuko dira.

● Maiatzaren 17an **«Thalasa»**. Itsasoaren harremana duten erreportaiak biltzen dituzte.

TXORI BATEK ESAN DIGU

● Hasia da dagoeneko ETB1k uztailera lehenengo astetik aurrera emitituko duen **«Beti eskamak kentzen»** izeneko saio berriaren grabaketa lana. Saio honen aurkezle Hasier Etxeberría dugu, eta errealizadorea, berriz, Koldo Leniz. Saioak ordu erdiko iraupena izango du eta ostegunetan emitituko da 21.30ak inguru 11 astetan zehar. Saioan gai ezberdin ugari ikutuko dira.

BOTOIA SAKATU AURRETIK

Izen bikoitzaren estalkia

Maiatzak 12

22.10etan, Zine Gaua:

«Klein jauna».

Zuzendaria: Joseph Losey.

Antzezleak: Alain Delon,

Jeanne Moreau.

Munduk bigarren gerran girotuta dagoen filme hau, zinema frantseseko bi aktore on eta famatu ditu protagonista bezala: Delon eta Moreau.

Parisen kokatutako historia honen protagonista Robert Klein da. Bere izenadela eta judutarra dela esangenezake, baina erro altsatziarrak dituen frantsesa da berai. Antiguedade dena baten jabe da eta egun batez Judutarrei buruzko informazioa aurkitzen du egunkarian eta bertan bere izena eta helbidea agertzen direla kontu-

ratzen da. Helbidea eskuz idatzia izan da. Bere izen bera duen beste pertsona bat dagoela konturatuko da berehala. Aztertzen hasten ikusten du gizon horrek ekintza ilunak estaltzeko erabiltzen duela bere izena. Ondorioz nahiko egoera zailean aurkituko da, berez dela agert arazteko

Intriga eta emozioz beteriko filme honen kalitatea bi aktore frantsesek ziurtatzen dute.

● **Ingandea 10**

15.50etan, Zinea:

«Altxorraren uhartea»:

Zuzendaria: Andrew White.

Antzezleak: Orson Welles,

Kin Burfield, Walter Slezak.

R.L. Stevensonen elaberri genielean oinarritutako filme famatua. Jim Hawkins, Long Silver eta beste pirata batzuk «Hispaniola» untzian itsasoratzen dira, irla ezezagun baterantz, lurrazpian dagoen altxorra non dagoen azaltzen duen mapa zahar bati jarraituz.

● **Larunbata 16**

22.05etan, Abentura zinea:

«Koitadu bihurria».

Zuzendaria: Elliot

Silverstein. Antzezleak: Jane

Fonda, Lee Marvin.

Umorezko westerna. Frankie Ballowe ez ditzake bere lurak trenbide konpainiari saldu nahi. Bere eskubideen defendatzaile tsua bihurtuko da. Bere alaba Catherinek, Kid Shellean izeneko pistoleroa kontratatuko du, bere aitaren bizitza babestu asmoz.

T elebista-Irratia

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Promoak

Zinean trailerren bitartez, ondorengo asteetan botako dituztenak iragartzen diren bezala, telebista kateek beraien programazioa jakitera ematen hasiak dira. Ikusentzulegoa bereganatu eta, hori baino zailagoa den, norberaren sintonian mantentzea da autopromozioa egiten dituzten bideoen helburuak. Baina ez hori bakarrik. Izan ere, «promoak», aurkezleak, dekoratuak, kareetak, eta kontinuitateko efektuak emisioak bateratu eta itxuratze oso garrantzitsuak bait dira. Emanaldia batuko duen erregali papera. Fetxa, erreferentzi puntu bat bilatu beharrekotan, Urriko Iraultza kanpainarena jarriko nuke ETBko kasuan. Orduak aurrera, nabarmenagoa da programazioa osatzen dituzten produktu desberdinek estetika zainduagoz erakusten direla tele-eskapaterean. Inoiz ez bezala orain, pelikula, kirol erretransmisio, albistegi zein lehiaketen publizitatea dugu jaboi, kotxe edota edari freskagarrien ondoan. Besteak beste, antzerakoez saturaturiko merkatuan mugitu beharra dutelako telebista produktuek. Gauzak horrela, ETBko promoak ez daudela gaizki idaztea ez da asko esatea. Sarri, pelikulak baino ikusgarriagoak izaten dira trailerrak ere.

Edurne Otaegi: «Artzainen esanak ez nituzke alde batera utziko»

Euskadi Irratian eta Euskadi Gaztean bi urte eta erdiz lanean aritu ondoren urritik hona eguraldiaren iragarpena eskaintzen du egunero ETBn. Berarekin solasean aritu gara bere lanari buruz eta eguraldiaren inguruko beste hainbat xehetasunen gainean.

ARGIA. Zein da eguraldiaren iragarpena egiten hasi zinenean aurkitu zenuen zailtasunik nabarierik?

E. OTAEGI. Hasieran zailtasunak batez ere hizkuntz aldekoak izan ziren, euskaraz ez dago erdaraz dagoen bezalako hiztegirik eguraldiaren inguruko gaietan. Horregatik galdetu eta pentsatu beharra izan nuen, baina bestelako zailtasun guztiak berehala menperatzea lortzen duzu.

Mapak ikusi gabe aurkeztea zaila izan zen, baina saio batzuen ondoren ongi moldatū nintzen.

A. Orobar ematen duzuen iragarpena jendeak sinesten duela uste al duzu?

E.O. Eguraldiaren iragarpena ez da matematika bezala, ezin da beti asmatu, ziurtasun maila bat dago, baina ez osoa. Hala ere jendeak sinesten duela uste dut. Batez ere jendea eguraldi onaren zain badago eta guk eguraldi ona iragartzen

badugu konfidantza badu gudan. Hala ere jendea gehiago konturatzen da asmatzen ez duzunean.

A. Zuek satelitetik hartutako irudiak eskaintzen dituzue, baina baserritar eta artzainek ere beraien iragarpenak ematen dituzte beste bideak erabiliz. Zuk zein era uste duzu dela fidagarriagoa?

E.O. Ez nuke bata edo bestea aukeratuko, bakoitzak bere oinarriak ditu. Fidagarriagoa agian satelite bidezkoa izango da ikusi egiten duzulako zer datoren, epe laburrean bada ere. Baina ez nuke alde batera utziko artzain eta baserritarrek esaten dutena.

A. Azken boladan eguraldiaren iragarpena emakumeek egitea izaten da obizkoa, zer deritzozu honi eta zergatik dela uste duzu?

E.O. Egia da horrela izan dela, baina besterik gabe, ez dut uste emakumeen bila ibili direnik. Aukeraketa probetan denetarik egon zen eta berdin aukera zezaketen mutil bat. Ez zait iruditzen itxura arazo bat denik, edozein mutil itxura aldetik ni adina badela uste dut.

AITZIBER YARZA

EDORTA ARANA

Liburuak

Ibaitik ibaira. **Egilea:** María Jesús García Berasategi.

Argitaratzen du:
Gipuzkoako Foru
Aldundiak. 195 orr.

Liburu mardula eta ongi taiutua

BATZUTAN literatur lehiaketek eskaini ere eskaintzen dizkigute halako sorpresak, sorpresatzat jo behar bait da hamazortzi urte betetzera dihoan idazle gazte batek honen liburu mardula eta ongi taiutua kaleratzea.

Liburu mardula, eta ez luzeagatik bakarrik. Epai-ketari dagokion sarreratik hasi eta ondoren datozen bederatzi gutunetan, dotoreriaz eta zehaztasunez

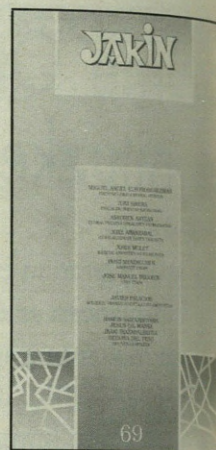
deskribaturik daude bai hemeretzigarren mendeko Londoneko behe-munduetako bizimodua, bai australiar desherriranzko itsas zeharketa. Giza anbizioen jokoa, esperantza motz eta luzeen eraikuntza, miseria-aren aurpegi itsusia eta noiz-behinkako plazer txikiekiko atxekimendua. Horiexek dira zeharketa luzea hornitzen duten osagaiak.

Beste era batekoak dira, aldiz, behin Sydneyko ko-

lonia-presondegira heldu eta geroko bizitzaz ari diren gutunak. Pausatuagoak, aintzineko erru garbituaren gain geroa asmatu nahi duen gizonaren gogartez beteak. Gaztetasunak ematen duen xarma ia naif horrek behin baino gehiagotan harrapatu egiten du irakurlea. Estilo autobiografikoari dagokion lehenengo pertsonak batzutan badu halako erritmo aldetiko monotonian erorerazteko arriskurik, baina ongi gainditurik dago orohar.

Bestalde ezin ukatu ondo egiaztaturik dagoela kolonizazio prozesua, segur asko datu bilketa luze baten ondorioz. Nolabait egiazko bizitzaren aurrean gaudela sentierazten digute gutunek eta Mundu Berrietara joan zirenen artean ere bazirela, gaitzetsiak izanagatik, bertako galtzaileen tankerako patua nozitu zutenak. Ez da gutxi Bosgarren Mendeurrenaren turuta joleen erasoan gaudenean.

PATXI EZKLAGA

Titulua: «Jakin». 69. zenbakia. Martxoa-Apirila. 162 orr.

«Jakin» aldizkariaren alean, gai nagusia tokiko edo prentsa kala da; fenomeno honi buruz, besteak beste, Miguel Angel Elkoroberezibar, Juan Aranzabal, Jordi Mole, Iñaki Mendiguren, Juan Manuel Irigoien eta Toni Sarena kataluinarraren artikulak ageri dira. Gai nagusiarekin batera, hala ere, «Gaiak», «Egunen gupileta» eta «Liburuak» ohizko alentzako tarteak ere badakizken «Jakin» honetan.

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxes: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

ENG-BE

HASI DIRA FESTAK...

ETA HORTXE DABIL TXARANGA BAZTERAK ASTINTZEN...

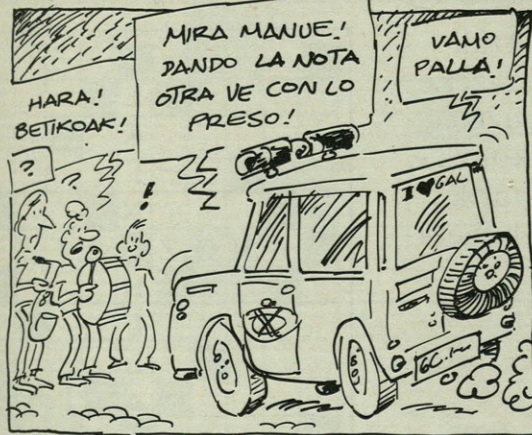
HARA! HERENEGUN HORRA SARTU ETA KOADRILA OSOA ERAMAN NAHI ZUTEN!

HALA ERE GEU REARI EUTSIKO DIOGU! EA BA!

HATOR HATOR EUSKADIRAA... HATOR HATOR ETXERAA...

MIRA MANUE! PANDO LA NOTA OTRA VE CON LO PRESO!

HARA! BETIKOAK!

VAMO PALLA!

VALE YA COHONE! EMBORRACHAOS Y PUNTO!

PAF!! — DANBA!

ONDOREN... HAUKEK EZ DUTE EZ JAI EGITEN!!

ETA TRESNAK IZORRATU DIZKIGUTE!!

EZ DAKITE ORDEA ERREKANBIOA BADUGULA! EZ GAITOZTE ISILARA-ZIKO!!

IRABAZI ARTE!!

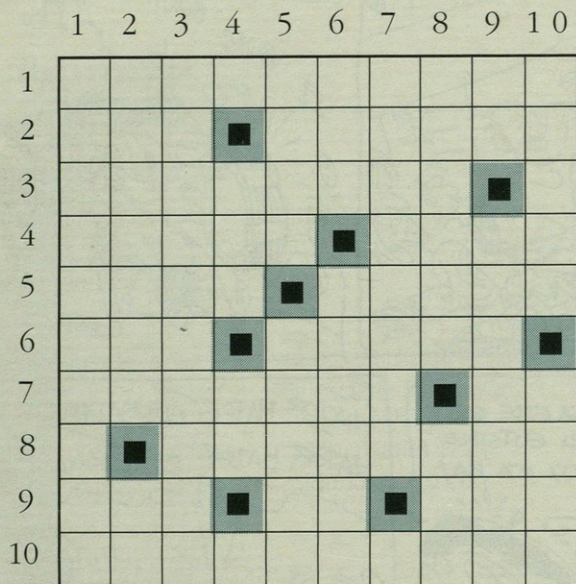

HIRE INDARRAREN BEHARRA-DIAGU...

AURRERA!

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Mahats-landare. 2.- Juntagailua. Pluralean, zerutik jausten den ura. 3.- Sare golpea. Oxigenoaren sinbolo kimikoa. 4.- Txekoslovakiako hiriburua. Adio. 5.- Letoniako hiriburua. Esaten dute. 6.- Eguzki. Tinko. 7.- Lur mokorra. Espainia alderdi eskuindar ohia. 8.- Uranioaren sinbolo kimikoa. Ote, hitz elkarketan. Portua. 9.- Ihardun. Errepikatuz, gorotza. Lurrazpiko ornogabe. 10.- Arrain mota.

GOITIK BEHERA: 1.- Gaitzespena. 2.- Aintzin-solas. Kontsonante bikoitza. 3.- Lizuna. 4.- Lehenengoa. Nafarroako ibaia. Ogi, hitz elkarketan. Boroaren sinbolo kimikoa. 5.- Leka. Bizkaieraz, galtza. 6.- Gerra. Errepikatuz, distiraren onomatopeia. Ez eme. 7.- Lan bategatik ematen diren diru sariak. Kontsonantea. 8.- Toka, nago. Aurpegiko atal. 9.- Dago. Ametsak. 10.- Ogi ore. Paratu aditzaren infinitiboa.

Hitz kateatuak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Bailarak
Karkaila
Noizbait
Trinkoak

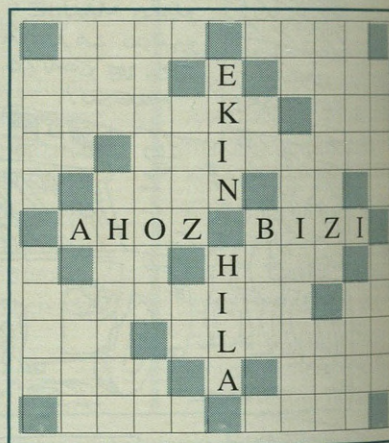
7 letra

Alardea
Balizko
Uhartea
Zakatza

4 letra

Adar
Aetz
Ahoz
Aita
Akta
Alai
Aste
Asun
Bala
Bizi
Ekin
Gaza

Goaz
Hala
Hila
Ibai
Idor
Mala
Naiz
Nuen
okon
Ukan
Zeta
Zoaz

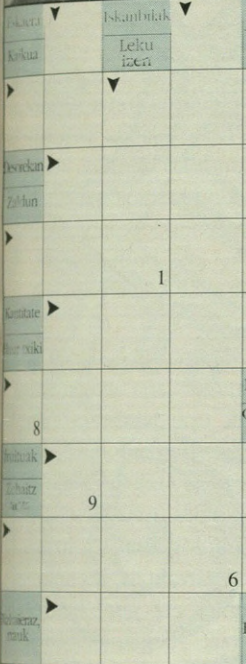
2 letra

Aa
Aa
Am
Ar
At
Ni
Oz
Zo

3 letra

Det
kai
Ost
Sol

ERANTZUN

	1	2	3	4	
5	6	7	8	9	10

Alferkeria	▼	Atzo gauean	Nafarrako herria	Izua
Pizkaiko herria		Lapurdikoa herria	Garastatuak	
▼		▼	▼	▼
			4	
Suak	►			
Elizaren atala	5			
▼				
		3		
		Ordaintzeko dagoena	►	
		Bekala		
		Interjektzioa	► ▼	Bokala ►
		Ipuzuloa		Jakitun
		▼	Pluralean	▼
=			Uranioa	Erraz
Beldurtua ►		▼		▼
Oinarizko gaitza	2		(Ipar.) Euli	
▼			Musikaria	7
	Buztan ►	▼	=	=
	Porsioa		10	
► ▼				
Enstetuko oruzia				

—Hieroglifiko a—

H

Nor hil zaizue?

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

			S	A	N	T	I		
			B	R	O	U	A	R	D
			M	L	G	U			
			B	A	L	E	R	R	A
X	A	G	L	A	R	A	Z		
Z	A	B	A	L	K	U	N	D	E
K	O	R	O	A	T	U	A	K	
Z	E	K	O	R	R	A		R	A
	L	A	N	A	D	O		R	R
M	A	L	A	T	O	A		A	I
	R	E		U	T		S	K	A
D	I	A	P	A	S	O	I		E
	A	K	I		O	R	R	I	

EZKER ESKUIN: 1.- Finkotasun. 2.- Ezainak.

Za. 3.- Duf. Abuztu. 4.- Egunkariak. 5.- Garro.

Kari. 6 - Arango, Ilc. 7 - Bc. Bazen. R. 8 - Eiherak.

Ar. 9.- A. Al. Laido, 10.- Kontseilua.

GOTTIK BEHERA: 1.- Fedegabeak, 2.- Izugarni.

O. 3.- Natura, Han. 4.- Ki, Nonbeit, 5.- Onak.

Gar. 8. 6.- Tabakozale. 7.- Akura. Ekai. 8.- S.

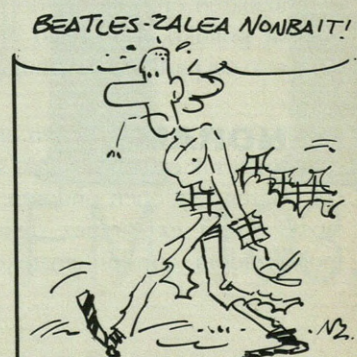
Zirin, IL. 9.- Uztail, adit. 10. Nauk. Erroa.

Hieroglifikoa: Bizi zarete

L	O	H	I	Z	I	M	A
G	A	R	A	A	H	U	T
I	T	O	M	E	N	A	K
Z	Z	A	G	O	R	T	U
A	I	B	I	A	R	R	E
O	D	O	N	A	D	I	R
J	A	S	A	P	I	P	M
B	A	Z	T	E	R	A	D
A	R	T	A	R	A	Z	A
R	A	A	O	Z	A	S	T
A	I	O	Z	I	O	A	

Hitz
Kateatuak

KAKU

Autobidearen irtenbidea Nafarroan, etorkizuneko erreferentzia

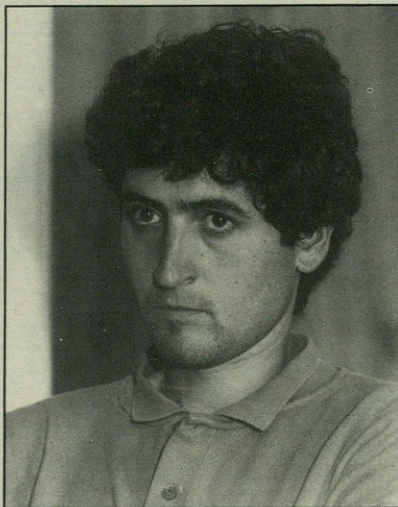
AUTOBIAREN gatazkan egoera berezi xamarra bizi dugu Nafarroan une hauetan, politika orokorrean bezala. Gaur egungo korpilo eta tentsioak askatzeko moduak zeresan eta eragin handia izango du etorkizuneko edozein proiektioan.

Izan ere, lehian eta aurrez aurre diren bi ikusmolde kontrajarriak egondoko desafioa bota diote elkarri. Batetik, elkarriketaren eredia, Alli nafar lehendakariaren eta HBren deklarazioetan, nola mugimendu sozial eta hainbat indar sozialen eskakizunetan.

Bestetik, autoritarismo eta antidemokraziaren eredia Del Burgo eta Urralbururen eskutik, biok Nafarroaren islada ilunena ordezkatzan dutenak. Bigarren plano batean, eta laguntza emanez, EA gaitzondo eta mendekuak eraginda, eta, azken garaian mugimendu sozialen aurrez aurre burua ezarri duen IU ere.

Paperen trukaketa zoro honetan, eskuin klasikoko alderdi bateko presidentek bere aurka eta amorruz beterik topatzen ditu izenez ezkertiarra goak omen diren hainbat indar politiko. Bere etxe baitan, berriz, demokrazioaren ertzetan doi-doi diren hainbat politiko ere, presio erreakzioanario eta partidistenak mugiturik.

PANORAMA honen erdian, ezker indarrak eta mugimendu sozialak, Alliren hitz onen ondoren soluzioak irixten ez direnez dinamika mobilizadora aurrera emateko as-

V I C T O R A I E R D I

Lurraldeako kidea

moa adierazi dugu, paradogikoki, Alli presidentek botatako asmo kontziliagarri eta aurrerakoiak garaile irten daitezzen. Hau da, indar erreakzionarioak bere presioa egiten ari diren bezala, bestaldetik ere presio hori konpentsatu eta gaingitu behar dugu indar askatzailez, pultsu hau elkarriketa, negoziazio eta akordioen aldakoez irabaz dezagun.

Gipuzkoan eridetsi den autobidearen gatazkaren konponbide kontsentsuatu eta baikorrak eragin positiboa ekarri du gizarte mailan, erreserbatu eta frankotiradoreren bat kenduta, jakina. Gipuzkoako *muga* irtenbidea ekologia, elkarriketa, negoziazioa eta pakerako aurrepausutzat jo dezakegun neurrian, Nafarroan alderantzizkoa izatea nahi dute aipaturiko indar atzerakoiak, eta buru belarri

daude elkarriketaren garai berriak herrialde honetara iritxi ez daitezzen, Nafarroa, bastioi atzerakoia izan da.

ALEGIA, autobidearen gatazkan irtenbide asebetegarria lortzea Nafarroan ere, edo hobe esanda, bereziki Nafarroan, egundoko desafioa dugu ekologistok, demokrazioa partehartzaile eta pakearen alde konprometitu gaudenok, eta orohar gizarte normalizatu eta aske batean bizi nahi dugunok.

Lurraldeak Nafarroako egoera bitxi honetan iharduteko lana antolatu du bere helburuak epe laburrera lortu ahal izateko. Leitzaran autobiatik salbatu dugun bezala, Atxixarte edo *Bi Abitzak* gunea zaindu eta bestelako hobekuntza ekologikoak lortzek lehen mailako garrantzia du mugimendu honentzat eta gure herriko indar aurrekoitzat. Alegia, autobidearen gatazka era positibo batez bukatu ahal izatea, baita ere Nafarroan.

Lurraldearen indar eta esperientzia guztia jarriko dugu lan honetan. Pake usteldu baten aldeko indar erreakzionariak Alli presidenteari ateak itxi eta irtenbideak hestutzen saiatu arren, gure optimismo kronikoaren esperientziatik begiratzat udaberri honetan bigarren festa bat ospatzeko posibilitadeak badaudela ikusten dugu, beti ere, gure indar eta lan handiaren ondorio bezala. Adi egon eta maiatzaren 9an, larunbata, Atxixartean albiste gehiago izan daitezke.

URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE

I · R · A · T · I · A

eggn

Tfno. (943) 55 47 70

F.M. 103.0

Konpainia on Baten Balioa

Bizitzan zehar lasai ibiltzeko segurura jo
behar da. Konfiantza osoa emango dizun
norbait behar da ondoan, indartsua, han-
dia. Hitz batean esanda: LAGUN ARO

Lasaitasunaren balioa.

 LAGUN ARO
SEGUROS ASEGURUAK

